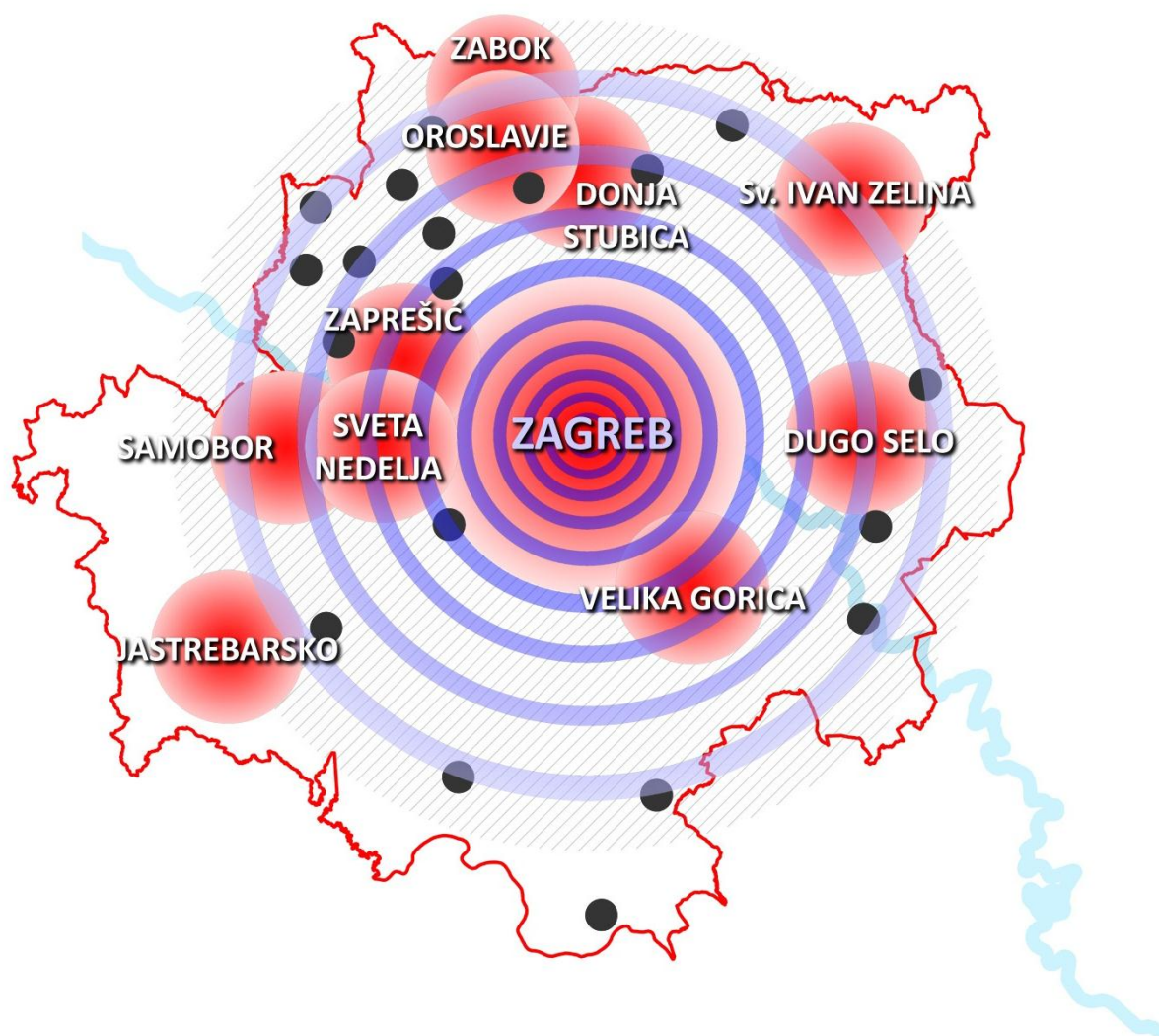

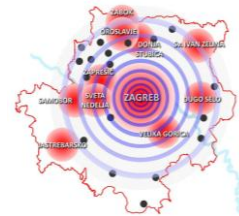
NACRT STRATEGIJE RAZVOJA

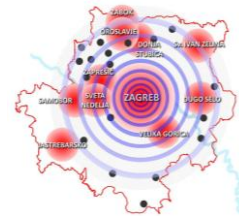
URBANE AGLOMERACIJE ZAGREB

VERZIJA_2

30. lipnja 2016.

IMPRESSUM

Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb izradio je
GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

u suradnji s:

UREDOM ZA PROGRAME I PROJEKTE EUROPSKE UNIJE I DRUGIM UPRAVNIM TIJELIMA
GRADA ZAGREBA, ZAGREBAČKIM HOLDINGOM D.O.O. I PODRUŽNICAMA

Gradovima

GRAD DONJA STUBICA
GRAD DUGO SELO
GRAD JASTREBARSKO
GRAD OROSLAVJE
GRAD SAMOBOR
GRAD SVETA NEDELJA
GRAD SVETI IVAN ZELINA
GRAD VELIKA GORICA
GRAD ZABOK
GRAD ZAPREŠIĆ

Općinama

OPĆINA BISTRA
OPĆINA BRCKOVLJANI
OPĆINA BRDOVEC
OPĆINA DUBRAVICA
OPĆINA GORNJA STUBICA
OPĆINA JAKOVLJE
OPĆINA KLINČA SELA
OPĆINA KRAVARSKO
OPĆINA LUKA
OPĆINA MARIJA BISTRICA
OPĆINA MARIJA GORICA
OPĆINA ORLE
OPĆINA PISAROVINA
OPĆINA POKUPSKO
OPĆINA PUŠĆA
OPĆINA RUGVICA
OPĆINA STUBIČKE TOPLICE
OPĆINA STUPNIK
OPĆINA VELIKO TRGOVIŠĆE

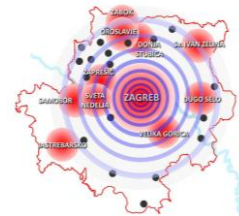
Drugim dionicima na lokalnoj razini

Županijama

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA

Regionalnim koordinadorima županija:

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE – RRAZZ
ZAGORSKA RAZVOJNA AGENCIJA - ZARA

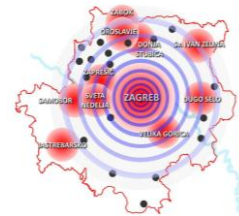

Drugim dionicima na županijskoj razini

Izradu Strategije prati Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb

ČLANOVI I ZAMJENICI PARTNERSKOG VIJEĆA:

Milan Bandić / Vesna Kusin
Jadranka Veselić Bruvo / Darko Šiško
Jelena Ricov / Miljenko Sedlar
Juraj Srebačić / Vesna Tomašković
Marijo Vinko / Pavo Jakovljević
Danijela Bučar Trivičević / Velimir Kokot
Zdenka Knezić / Zdravko Novosel
Hrvoje Frankić / Adolf Paar
Biserka Delač / Martina Fabijan
Ivana Košćec / Dragutin Mahnet
Krešimir Majić / Gordana Mikulčić Krnjaja
Ivan Hanžek / Nevenka Gregurić
Damir Benčević / Jasminka Varupa Krajnik
Darko Sever-Šeni / Karlo Novosel
Željko Funtek / Sanja Danonić
Alen Prelec / Daniel Bukovinski
Franjo Štos / Marin Štritof
Jasmin Krizmanić / Vladimir Škvorc
Snježana Bužinec / Mirna Žunić
Miljenko Vučković / Ivana Kupina
Vlado Kolarec / Kristina Bradić
Darko Kralj / Monika Jurina
Josip Milički / Suzana Hajnić
Marica Jančić / Jasmina Kukolj
Ivan Petko / Stjepan Huđin
Tomo Smolković / Tomo Kovačić
Stjepan Kolarec / Zorica Šestak
Antonija Pšeničnjak / Nikolina Tokić
Slavica Kalaica / Ivana Belec
Vladimir Bosnar / Ljubica Božić
Ivan Trgovec / Franjo Kajfeš
Robert Greblički / Štefanija Benko
Damir Tomljenović / mr. sc. Josip Kraljičković
Anđelko Ferek-Jambrek / Sanja Mihovilić
Zlatko Herček, zamjenik predsjednika Partnerskog vijeća / Ivan Bašić
Karolina Barilar, zamjenica predsjednika Partnerskog vijeća / Marija Jazbec-Karažija
Jelena Pavičić Vukičević / mr.sc. Grgo Jelinić
Sara Medved / Lara Kvesić
Frane Šesnić / Marko Helfrih
dr.sc. Julije Domac / mr.sc. Velimir Šegon
prof.dr.sc. Bojan Baletić / prof. Mladen Jošić
izv.prof.dr.sc. Davor Brčić / dr. Marko Šošćarić
prof. dr. sc. Gojko Bežovan / dr.sc. Jelena Matančević
prof.dr.sc. Mladen Vedriš, predsjednik Partnerskog vijeća / mr.sc. Zvonimir Savić
dr. sc. Zlatan Fröhlich / Maša Orlović
Vlado Crkvenac / Mario Crkvenac
Ana Stojić Deban / Daniela Franić
dr.sc. Vladimir Kušan / dr.sc. Zrinka Mesić

Stanko Barbarić / Kristijan Pandek
mr. sc. Martina Bienenfeld / Zlatan Muftić
Martina Kovačić / Mario Mihovilić
Marijan Slakoper / Velimir Korak
Vladimir Štarkelj / Igor Runtas
prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak / prim.dr. sc. Inge Heim
dr.sc. Jadranka Dujić Frlan / Ignac Smetko
Mario Mlinarek / Vesna Mihalinec
Ivana Radanović / Jasenka Borovčak

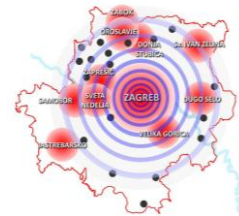
Vanjska suradnja / savjetovanje:

EKONOMSKI INSTITUT ZAGREB

ARHITEKTONSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, Zavod za prostorno planiranje,
urbanizam i pejzažnu arhitekturu
URBANEX D.O.O.

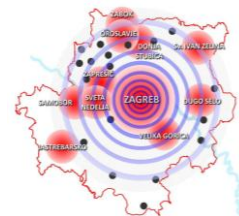
Ex- ante evaluator:

ECORYS HRVATSKA D.O.O.

SADRŽAJ

Uvod	7
Poglavlje 1. Teritorijalna pokrivenost	10
Poglavlje 2. Analiza stanja – sažetak	17
Poglavlje 3. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala	53
Poglavlje 4. Strateški okvir	68
Poglavlje 5. Provedba – Poglavlje 5.1. Financijski okvir za provedbu strategije	128

UVOD

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015. uspostavio je novi programski i provedbeni okvir politike regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj te uveo nove planske prostorne kategorije – urbana područja. Urbana područja Zakonom su podijeljena u tri kategorije - urbane aglomeracije, veća i manja urbana područja. Granice urbane aglomeracije definiraju se na temelju administrativnih granica jedinica lokalne samouprave (gradova i općina) koje ulaze u sastav urbane aglomeracije, a utvrđuje ih ministar regionalnoga razvoja i fondova EU, na „prijedlog grada, sjedišta urbane aglomeracije uz prethodno mišljenje svih lokalnih jedinica uključenih u pojedinu aglomeraciju i mišljenja ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja)” (članak 14. stavak 4. Zakona).

Urbane aglomeracije postoje u svim stanovništvom brojnijim europskim državama, a mogućnost stvaranja urbanih aglomeracija kao i upravljanja njihovim razvojem prepoznata je i u Hrvatskoj. Na području Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) odvija se veliki broj interakcija te razmjene proizvoda i usluga. U tom smislu Grad Zagreb iz prostora dviju susjednih županija dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, školovanje i sl. S druge strane, u tom prostoru Grad Zagreb najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta gradova i naselja u UAZ-u. Time se ispunjavaju pretpostavke za sagledavanje ovog prostora kao jedinstvene prostorne cjeline koja nadilazi administrativno-teritorijalne granice i pojedinačne interese te omogućuje planiranje razvoja koji donosi koristi svima obuhvaćenima u UAZ-u.

U obuhvat UAZ-a ulazi ukupno 30 jedinica lokalne samouprave (JLS), od toga 11 gradova (uključujući Grad Zagreb) i 19 općina. Sjedište urbane aglomeracije je Grad Zagreb koji istovremeno ima dvojni status, jedinice lokalne (Grad) i područne (regionalne) samouprave (Županija). U Tablici 1 nalaze se podaci o broju stanovnika, broju naselja, površini JLS-ova te gustoći stanovništva na području UAZ-a.

Tablica 1 Broj stanovnika, broj naselja po pojedinoj JLS, površina JLS te gustoća stanovništva, 2011.¹

Grad (G)/ općina (O)	Ime	Ime županije	Broj naselja	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća stanovništva (st/km ²)
O	Bistra	Zagrebačka	6	6.632	53,0	125,20
O	Brckovljani	Zagrebačka	13	6.837	69,6	98,20
O	Brdovec	Zagrebačka	13	11.134	37,3	298,66
G	Donja Stubica	Krapinsko-zagorska	10	5.680	43,2	131,42
O	Dubravica	Zagrebačka	10	1.437	20,5	70,20
G	Dugo Selo	Zagrebačka	11	17.466	53,9	323,80
O	Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska	20	5.284	48,5	108,95
G	Grad Zagreb	Grad Zagreb	70	790.017	641,3	1.231,84
O	Jakovlje	Zagrebačka	3	3.930	35,7	110,02
G	Jastrebarsko	Zagrebačka	59	15.866	226,6	70,02
O	Klinča Sela	Zagrebačka	14	5.231	77,3	67,66

¹ Napomena: prvi nacrt elaborata izrađen je temelju Popisa stanovništva 2011. (broj naselja), te službenih i javno dostupnih dokumenata Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU korištenih u izračunu indeksa razvijenosti (Državna geodetska uprava izvor je podataka za površine gradova i općina, 2009.). Naknadni ispravci podataka napravljeni su na inicijativu pojedinih JLS

Grad (G)/ općina (O)	Ime	Ime županije	Broj naselja	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća stanovništva (st/km ²)
O	Kravarско	Zagrebačka	10	1.987	58,1	34,22
O	Luka	Zagrebačka	5	1.351	17,2	78,64
O	Marija Bistrica	Krapinsko-zagorska	11	5.976	68,0	87,86
O	Marija Gorica	Zagrebačka	10	2.233	17,1	130,58
O	Orle	Zagrebačka	10	1.975	57,6	34,26
G	Oroslavje	Krapinsko-zagorska	5	6.138	32,1	191,10
O	Pisarovina	Zagrebačka	14	3.689	145,1	25,43
O	Pokupsko	Zagrebačka	14	2.224	105,8	21,02
O	Pušća	Zagrebačka	8	2.700	17,1	158,17
O	Rugvica	Zagrebačka	23	7.871	93,6	84,11
G	Samobor	Zagrebačka	78	37.633	250,8	150,05
O	Stubičke Toplice	Krapinsko-zagorska	4	2.805	27,1	103,51
O	Stupnik	Zagrebačka	3	3.735	24,9	150,12
G	Sveta Nedelja	Zagrebačka	14	18.059	41,4	436,2
G	Sveti Ivan Zelina	Zagrebačka	62	15.959	185,3	86,11
G	Velika Gorica	Zagrebačka	58	63.517	327,7	193,81
O	Veliko Trgovišće	Krapinsko-zagorska	15	4.945	46,1	107,24
G	Zabok	Krapinsko-zagorska	17	8.994	35,3	254,57
G	Zaprešić	Zagrebačka	9	25.223	53,6	470,23
UKUPNO			599	1.086.528	2911	373,25

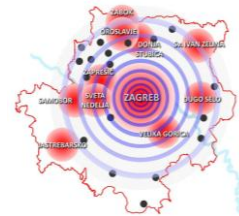
Izvor: Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, www.dzs.hr

Činjenice vezane za UAZ, a od važnosti za izradu Strategije UAZ-a mogu se sumirati kako slijedi:

1. UAZ se proteže na području triju županija pri čemu je svaka Županija sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14) dužna izraditi svoju županijsku razvojnu strategiju kojom se utvrđuju razvojni ciljevi i prioriteti (razvojne mjere) koji se žele postići na području županije u razdoblju do 2020. godine². Stoga je prilikom izrade Strategije razvoja UAZ-a (SRUAZ) potrebno voditi računa o usklađivanju ovog s razvojnim dokumentima triju županija³;
2. UAZ obuhvaća veliki broj JLS-ova različitih veličina prema broju stanovnika, razini razvoja sukladno indeksu razvijenosti te položaju (fizičkom/prostornom, gospodarskom, prometnom..) unutar UAZ-a, o čemu treba voditi računa prilikom izrade Strategije razvoja urbane aglomeracije Zagreb.
3. Prema Popisu stanovništva (2011.) na području UAZ-a živi 1.086.528 stanovnika, što je neznatno više od četvrtine (25,35%) ukupnog stanovništva Republike Hrvatske (4.284.889), a samom području kroz različite obrasce migracijskih kretanja, gravitira još niz JLS-ova koje ne ulaze u obuhvat UAZ-a, što spomenuti broj osoba na tom prostoru dodatno povećava te usložnjava planiranje budućeg razvoja ovog područja. Prosječna gustoća naseljenosti u UAZ-u je preko 370 st/km² što je gotovo 50% više negoli na cijelom području dviju prethodno spomenutih županija i Grada Zagreba i ukazuje na veliku koncentraciju ljudi i dobara.

² U obuhvat ostalih urbanih aglomeracija u Hrvatskoj ulaze jedinice lokalne samouprave s područja samo jedne županije, što proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem uvelike olakšava.

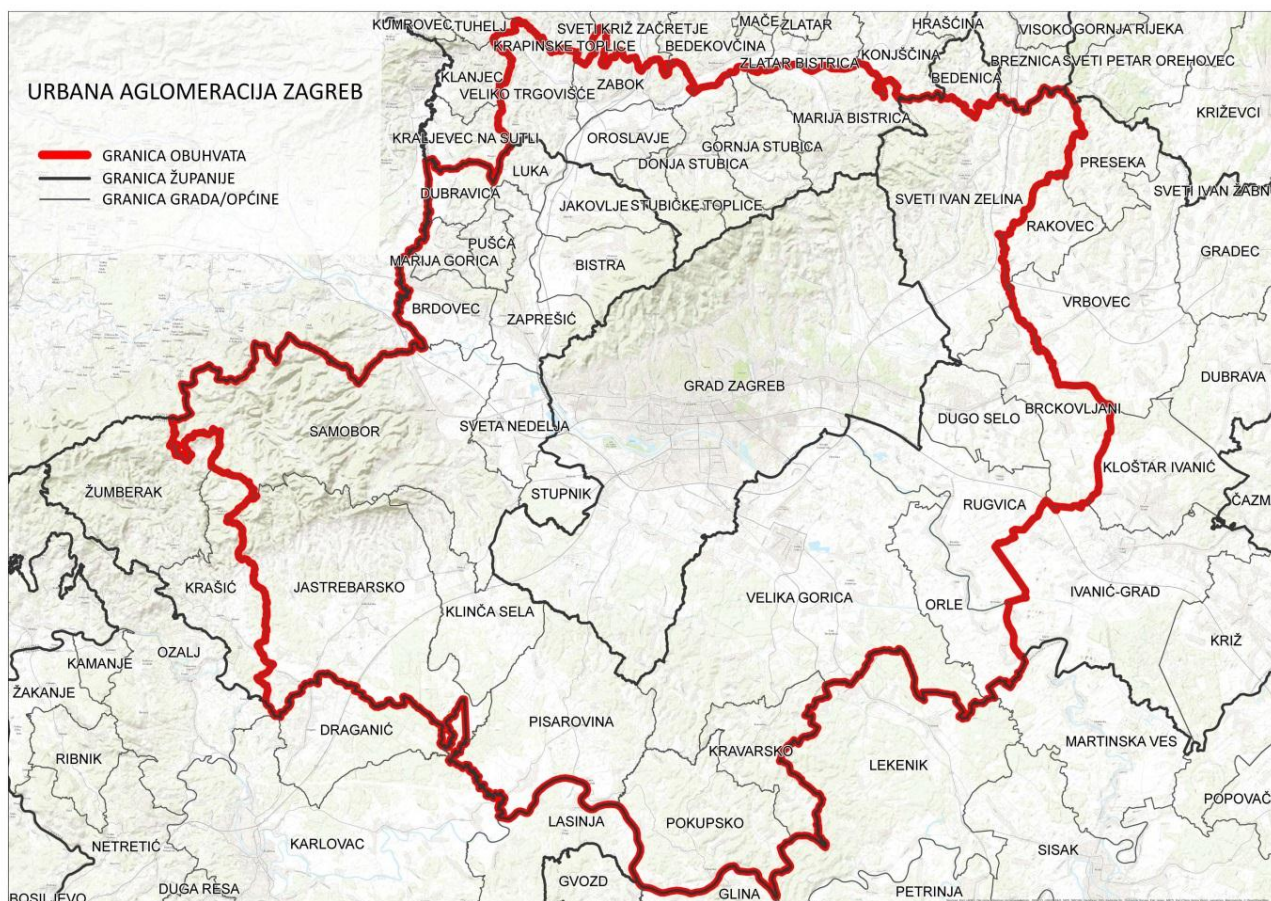
³ Županijska razvojna strategija Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije, te Razvojna strategija Grada Zagreba do 2020 tzv. ZagrebPlan2020.

4. Izrada strategije je složen i zahtjevan proces, a s obzirom na navedeno (veliki broj JLS, 3 županije) izrada Strategije razvoja urbane aglomeracije Zagreb zahtijeva poseban/dodatni napor u utvrđivanju zajedničkih razvojnih usmjerenja i identifikaciji razvojnih aktivnosti, projekata i programa, te u organiziranju i provođenju procesa savjetovanja i drugih propisanih postupaka.

Urbana aglomeracija Zagreb, smještena je u središnjem dijelu središnje Hrvatske, a graniči s Karlovačkom i Sisačko-moslavačkom županijom na jugu, Varaždinskom na sjeveru, te s Republikom Slovenijom na zapadu.

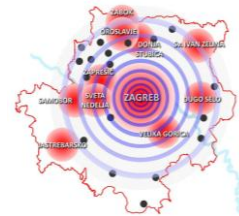
UAZ pruža mogućnosti ujednačenijeg razvoja pojedinih sektora, pri čemu je moguće rasteretiti prostorne pritiske na Grad Zagreb, npr. pružanje poticaja gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“); pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovan većom naseljenošću, te intenzitetom prometa i gospodarskih aktivnosti.

Obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb

Vodeći se Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, rujan 2015.) koje sadrže i indikativni popis podataka potrebnih za pripremu analitičkog dijela dokumenta i gdje se radi o relativno velikom skupu podataka iz različitih područja razvoja, radni tim se suočavao s izazovima pri zaključivanju o nekim pitanjima UAZ-a kao cjeline, proizašlim iz sljedećeg:

- nedostatak podataka na razini pojedinih gradova i općina;

- neujednačenost podataka u smislu detaljnosti prikupljenih informacija;
- neujednačenost podataka o istoj pojavi iz različitih relevantnih izvora;
- razdoblja koje vremenske serije (ako ih ima) pokrivaju, a razlikuju se od slučaja do slučaja;
- zastarjeli, ali jedino javno i u kratkom vremenu dostupni podaci;
- različiti podaci o istom predmetu analize ovisno o izvoru podataka;
- ograničeno vrijeme i sredstava za prikupljanje svih relevantnih podataka na ujednačen način kako bi bili vjerodostojniji u prikazu stvarnog stanja.

To je rezultiralo i ponegdje prisutnom neujednačenošću detaljnosti iskazanih podataka.

Tijekom prikupljanja podataka korišteni su sljedeći izvori: baze Državnog zavoda za statistiku, podaci FINA-e, službeni dokumenti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU, izvješća i publikacije javnih tijela i drugih relevantnih institucija, razvojni strateški i sektorski dokumenti jedinica lokalnih samouprava (JLS) u sastavu UAZ-a (za one JLS koje imaju donesene takve dokumente) pri čemu se vremenski obuhvat ovih dokumenata razlikuje (neki od ovih dokumenata su pred izradom, neki pred usvajanjem, pojedini se provode, dok ih je dio pri kraju provedbe), županijske razvojne strategije (donesene i u izradi), prostorni planovi i izvješća o stanju u prostoru županijske i lokalne razine, županijski i lokalni proračuni, te razne druge službene publikacije, izvješća, planovi, programi i slični dokumenti pojedinih JLS i županija, ovisno o temi, kao i direktni kontakti i savjetovanja s brojnim dionicima.

Osim direktnog korištenja navedenih izvora za potrebe izrade Nacrta prijedloga Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, odnosno Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb izrađene su i korištene sljedeće studije (koristeći navedene izvora sukladno područjima koje obrađuju):

- Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – gospodarski aspekti, Ekonomski institut Zagreb, 2016.;
- Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – prostorni aspekti, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, Zagreb 2016.;
- Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za demografiju, Zagreb 2016..

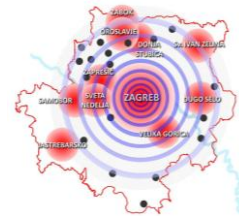
Stručnu pomoć kroz proces informiranja i savjetovanja o stručnim polazištima davao je i Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

1. TERITORIJALNA POKRIVENOST

1.1. TERITORIJALNI OBUHVAT

1.1.1. Uporišta za definiranje obuhvata urbane aglomeracije

Nalazeći čvrsto uporište u konceptu održivog razvoja i ulozi gradova kao pokretača razvoja, slijedom uspostave novog programskog i provedbenog okvira politike regionalnog razvoja, donošenjem Zakona o regionalnom razvoju RH i Smjernica Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje, te u želji da okupi prostor s kojim i koji međusobno najintenzivnije komunicira i

uspostavi učinkovitiji dijalog kao temelj za zajedničko uspješno planiranje održivog razvoja, Grad Zagreb je, poput ostalih središta urbanih područja, pokrenuo postupak strateškog planiranja održivog urbanog razvoja.

U skladu s pravilima utvrđenim Smjernicama, prvi je korak u okviru postupka strateškog planiranja održivog urbanog razvoja bilo definiranje obuhvata urbane aglomeracije, pri čemu područje obuhvata odgovara njezinom funkcionalnom području, a uključuje administrativni teritorij najveće jedinice lokalne samouprave (grad koji je središte urbane aglomeracije) i administrativne teritorije okolnih jedinica lokalne samouprave koje imaju snažne funkcionalne gospodarske veze s gradom središtem.

Navedeno znači da je u Urbanu aglomeraciju Zagreb valjalo uključiti Grad Zagreb kao središte urbane aglomeracije, te administrativni teritorij okolnih jedinica lokalne samouprave koje su u sastavu susjednih županija. Pritom Urbana aglomeracija Zagreb, za razliku od ostalih urbanih aglomeracija i urbanih područja u RH koje su unutar granica jedne županije, neizostavno zahvaća dijelove prostora, odnosno jedinice lokalne samouprave s područja nekoliko županija, što je u svakom smislu – prostorno, površinom, stanovništvom, prometnom povezanošću, infrastrukturom i drugim, u znatnoj mjeri razlikuje od bilo kojeg drugog urbanog područja.

Za definirana urbana područja novi Zakon također definira izradu strategije razvoja urbanog područja, čime uspostavlja multisektorski strateški okvir za planiranje njihovog razvoja kao cjeline.

Čvrsto uporište za takav multisektorski strateški okvir i pristup, odnosno potrebu zajedničkog održivog i integriranog planiranja Grada Zagreba i prostora u njegovom okruženju nalazimo u donesenim razvojnim strategijama Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije kao temeljnim razvojnim dokumentima. Osobito je to izraženo kod Zagrebačke županije, što je i posve logično obzirom na njezinu prostornu i funkcionalnu povezanost s Gradom Zagrebom gdje definirana vizija razvoja naglašava upravo potrebu skladnosti s razvojem Grada Zagreba: „Zagrebačka županija vodeća je inovativna gospodarska županija čiji se razvoj temelji na društvu znanja, prepoznatljivoj i očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini, privlačnosti za rad, boravak i življenje, a povezana je skladno s razvojem Grada Zagreba“ (Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije 2011.-2013./2015.).

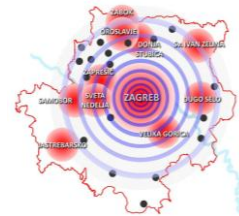
Također, niz identificiranih razvojnih problema i potreba u sva tri županijska, te u nizu dokumenata lokalne samouprave, ukazuje na nužnost učinkovitijeg korištenja potencijala koje za razvoj Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, odnosno jedinica lokalne samouprave, pruža njihov kompleksan prostorni i razvojni međuodnos.

Pritom su uporišta u postupku formiranja prijedloga obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb, uključivala dosad ostvarenu suradnju / partnerski pristup u procesu predlaganja obuhvata, rezultate niza provedenih istraživanja i donesene dokumente na lokalnoj i regionalnoj razini, raniju pripadnost zajedničkom administrativnom prostoru, te time i zajedničko (društveno i prostorno) planiranje, iskustva i primjere suradnje na strateškim, prostornim i drugim dokumentima, projektima, programima, planiranje i pružanje prometnih, komunalnih, obrazovnih i drugih usluga Grada Zagreba jedinicama lokalne samouprave u okruženju i dr. te temeljem navedenoga dobro poznavanje međuodnosa Grada Zagreba s prostorom koji čini njegovu funkcionalnu regiju.

1.1.2. Procedura definiranja obuhvata

Kriteriji za definiranje obuhvata urbanih područja sadržani u Smjernicama MRRFEU-a su sljedeći:

- osnovni kriterij - udio zaposlenih dnevnih migranata u središte urbanog područja od minimalno 30%,
- dodatni kriteriji – jedan ili više karakterističnih kriterija za pojedino urbano područje/ aglomeraciju kako bi se bolje ostvarile, odnosno došle do izražaja funkcionalne veze i razvojni aspekti ili razvojni

aspekti koji nisu obuhvaćeni kriterijem vezanim uz dnevne migracije, a definira ih i obrazlaže grad središte,

- kriterij prostornog kontinuiteta – jedinice lokalne samouprave moraju činiti kontinuirano urbano područje, uz samo iznimnu mogućnost odstupanja.

Postupak definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb započeo je utvrđenjem jedinica lokalne samouprave koje u obuhvat valja uključiti temeljem osnovnog kriterija – kriterija dnevnih migracija od ukupno zaposlenih (30% i više na razini JLS). Analizom dodatnih kriterija uzeti su u obzir oni koji odražavaju zajednički interes za programiranje, upravljanje i provođenje zajedničkih i za područje aglomeracije značajnih razvojnih aktivnosti. U skladu s pravilima metodologije utvrđenim u Smjernicama razmatrana je i potreba primjene kriterija prostornog kontinuiteta. Paralelno s ovim postupcima pokrenut je i proces komuniciranja i savjetovanja s jedinicama lokalne samouprave u okruženju.

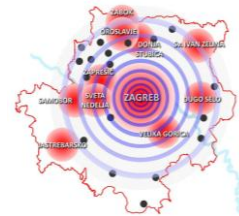
Također, stručna polazišta za potrebe definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb i izrade Strategije razvoja obrađena su u izrađenim studijama: Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – gospodarski aspekti, Ekonomski institut Zagreb, Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – prostorni aspekti, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu i Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za demografiju, I stručnu pomoć kroz proces informiranja i savjetovanja o stručnim polazištima Sveučilišta u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek.

Primjenjujući prvi kriterij, kriterij dnevnih migracija od ukupno zaposlenih kao osnovni kriterij za ulazak u obuhvat urbane aglomeracije Zagreb, isti je zadovoljilo ukupno 7 gradova i 20 općina s prostora Zagrebačke, Krapinsko Zagorske, Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije i to:

- 7 gradova i 15 općina iz Zagrebačke županije,
- 3 općine iz Krapinsko-zagorske županije,
- 1 općina iz Karlovačke županije,
- 1 općina iz Sisačko-moslavačke županije.

Uz analizu osnovnog kriterija, analizirani su dodatni kriteriji koji odražavaju zajednički interes stanovništva šireg zagrebačkog područja kao što su:

1. Održivost i modernizacija prometnog i infrastrukturnih sustava: najznačajnija postojeća i planirana cestovna prometna regionalna infrastruktura, autoceste, Zračna luka Zagreb, aerodrom Lučko, prometna čvorišta, željeznička obilaznica, prigradska željeznica, žičara Sljeme, Integrirani prijevoz putnika, Državna biciklistička ruta br. 2 i druge, Regionalni vodoopskrbni sustav „Zagreb“ sa zonama zaštite izvorišta pitke vode smještenim na području gradova i općina na širem zagrebačkom području, planovi i projekti proširenja plinske i toplinske mreže i dr.;
2. Razvoj i unaprjeđenje poslovne i poduzetničke infrastrukture: jedinstvenost tržišta, zajedničko korištenje i planovi razvoja poslovnih i poduzetničkih zona, poduzetničkih inkubatora, start-upova i raznih oblika podrške malim i srednjim poduzećima, poljoprivredna proizvodnja i potpore plasmanu lokalnih proizvoda, turizam i rekreacija i dr.
3. Zaštita sastavnica okoliša, zaštita i održivost prirodnih i kulturnih resursa i baštine: zajedničke obaveze i ciljevi korištenja, zaštite i unaprjeđenje kvalitete i količine podzemnih voda, očuvanja i zaštite značajnih dijelova sustava zelene infrastrukture, (parkova prirode Medvednica i Žumberak - Samoborsko gorje, drugih vrijednih dijelova prirode), biološke, geo i krajobrazne raznolikosti, očuvanja i unapređivanja usluga ekosustava; Program Sava - dugoročno održivo rješenje problema vezanih uz rijeku Savu i zaobalje na području od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Primjenom dodatnih kriterija zaključeno je da 25 jedinica lokalne samouprave, uključenih u prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb temeljem kriterija dnevnih migracija, zadovoljava i dodatne kriterije.

Nadalje, primjenom dodatnih kriterija u razmatranje su uzete četiri jedinice lokalne samouprave iz Krapinsko-zagorske županije: Grad Zabok, Grad Oroslavje i Grad Donja Stubica, te Općina Stubičke Toplice. Iako su između svih navedenih JLS i Grada Zagreba kao središta urbane aglomeracije prisutne značajne dnevne migracije, po različitim osnovama, ove JLS ne zadovoljavaju osnovni kriterij. Međutim, primjenom dodatnih kriterija i temeljem postupka savjetovanja s ovim JLS-ima, zaključuje se da postoji potreba za daljnjim jačanjem funkcionalnih veza sa središtem. Ovo osobito u području integriranog prijevoza putnika, što je od izrazitog interesa, kako za središte urbane aglomeracije, tako i za predmetne JLS, te u odnosu na mogućnost jačanja i umrežavanja gospodarstva (uključujući tu i zdravstveno-rekreativno-sportski turizam) i potpornih aktivnosti (od 29 poduzetničkih zona, 5 zona koje su u funkciji smješteno je u ove 4 JLS), s obzirom da ove JLS mogu ojačati mrežu za razvoj gospodarskih djelatnosti na čitavom području urbane aglomeracije, te time u znatnoj mjeri doprinjeti unaprjeđenju gospodarskih potencijala. Također, od zajedničkog interesa je i održivo korištenje resursa Parka prirode Medvednica. Sve navedene okolnosti pružaju opravdani osnov za njihovo uključivanje u obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb, proces izrade Strategije razvoja te nastavno i provedbu strateških projekata od važnosti za Urbanu aglomeraciju Zagreb.

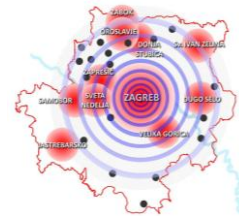
U tom smislu pored naprijed istaknutih 25 JLS, dodatne kriterije zadovoljavaju i navedene četiri: Grad Zabok, Grad Oroslavje i Grad Donja Stubica, te Općina Stubičke Toplice.

Nasuprot tome, Općine Lasinja i Lekenik, koje su zadovoljile osnovni kriterij migracija, su jedine dvije jedinice koje pripadaju županijama koje izravno ne graniče s Gradom Zagrebom, – Lasinja Karlovačkoj, a Lekenik Sisačko-moslavačkoj županiji, radi čega ih se može smatrati dijelom šireg zagrebačkog područja. Također, samo se u manjoj mjeri mogu dovesti u vezu s dodatnim kriterijima, a bliskije su administrativno, povijesno, prostorno i u svakom drugom smislu povezane s gradovima i općinama u županiji kojoj pripadaju, osobito s gradovima središtima tih županija, Lasinja s Karlovcem, a Lekenik sa Siskom. Navedene okolnosti se ukazuju mogućim razlozima za isključivanje navedenih jedinica iz obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb.

Kriterij prostornog kontinuiteta nije bilo potrebno primijeniti budući da je prostor određen temeljem osnovnog i dodatnih kriterija činio zaokruženu cjelinu, kontinuirano urbano područje – aglomeraciju Zagreb.

Paralelno s provedbom sveobuhvatne analize za utvrđenje obuhvata, Grad Zagreb kao središte Urbane aglomeracije, proveo je i definiranu proceduru savjetovanja s jedinicama lokalne samouprave koje su primjenom utvrđenih kriterija potencijalni kandidati za ulazak u obuhvat urbane aglomeracije, održavanjem sastanaka i drugih oblika suradnje, prikupljanjem pisama namjere (24 od poslanih 31) te provedbom procedure ishođenja suglasnosti predstavničkih tijela za ulazak u aglomeraciju (od 29 upućenih poziva pozitivno mišljenje dostavilo je 28 JLS).

Jednako tako procedura definiranja podrazumijevala je i savjetovanje s nadležnim ministarstvom, putem sudjelovanja na zajedničkim koordinacijskim sastancima na temu „Pripremne aktivnosti za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja“ kao i kroz pojedinačna savjetovanja predstavnika MRRFEU i Grada Zagreba. Spomenuta savjetovanja su, zbog specifičnosti zagrebačke aglomeracije rezultirala sagledavanjem područja urbane aglomeracije Zagreb kroz dvije etape: prvu koja uključuje uže područje, a obuhvatila bi JLS koje nedvojbeno temeljem svih istaknutih kriterija ulaze u njezin sastav (JLS s područja tri županije), te drugu koja bi uključivala i JLS sa šireg područja, među ostalim i s područja Karlovačke i Sisačko-moslavačke županije, kao i gradove Ivanić Grad, Vrbovec i neke druge.

1.1.3. Konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb

Nakon provedbe utvrđene cjelovite procedure definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb, nastavno na provedenu stručnu analizu svih mjerodavnih kriterija o uključivanju kao i o isključivanju pojedinih JLS iz obuhvata, Grad Zagreb je 10. veljače 2016. utvrdio konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb te isti dostavio nadležnom ministru na donošenje odluke.

Pritom je konačni prijedlog definiran pridržavajući se nadasve stručnog pristupa u odnosu na provedbu postupka definiranja urbane aglomeracije te osobito i, jednog od temeljnih načela politike regionalnog razvoja, načela partnerstva i suradnje, te je kroz takav pristup i suradnju, u skladu s više puta istaknutim stajalištem Grada Zagreba o pristupu definiranju obuhvata urbane aglomeracije, posebice na zajedničkom sastanku predstavnika MRRFEU-a i Grada Zagreba, održanom 5. listopada 2015., zadržan stručni stav i teza o uključivanju **u prvu fazu obuhvata** Urbane aglomeracije Zagreb, uz Grad Zagreb kao središta urbane aglomeracije, 29 jedinica lokalne samouprave, i to 7 gradova i 18 općina temeljem osnovnog kriterija, te 3 grada i 1 općina temeljem dodatnih kriterija, pri čemu Zagrebačkoj županiji pripada 7 gradova i 15 općina, a Krapinsko-zagorskoj županiji 3 grada i 4 općine.

Konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb uključio je i Općinu Rugvica, iako nije dostavila mišljenje, odnosno nije se očitovala. Odluka o uključivanju Općine Rugvica pritom se temelji na okolnostima ispunjenja osnovnog i dodatnih kriterija, neposrednoj granici sa Gradom Zagrebom te pripadnosti Zagrebačkoj županiji čija je bliska povezanost i upućenost na Grad Zagreb detaljno pojašnjena, slijedom čega je i uključivanje Općine Rugvica u svakom smislu neupitno.

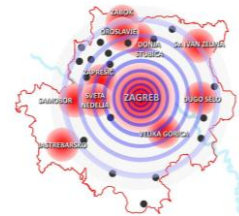
U drugoj fazi Urbana aglomeracija Zagreb uključivala bi JLS sa šireg urbanog područja - okolne gradove i općine koji su s Gradom Zagrebom i jedinicama lokalne samouprave uključenim u prvu fazu povezane povijesno, prostorno, gospodarski i u drugom smislu, a za koje se jedinice, prije svega, stručnim pristupom, koji je primijenjen i na prvu fazu, utvrdi da čine cjelovito povezano urbano područje, a koje će udovoljavati zakonskim odredbama o jedinstvenim urbanim područjima. Slijedom već istaknutih okolnosti, u odnosu na općine Lasinja i Lekenik, koje su u prvoj fazi ispunjavale osnovni kriterij dnevnih migracija, a te su da ove JLS izravno ne graniče sa Zagrebom, pa se smatraju dijelom šireg zagrebačkog urbanog područja, iste se samo u manjoj mjeri mogu dovesti u vezu s dodatnim kriterijima, što ih čini i manje povezanim sa Zagrebom i ostalim jedinicama užeg urbanog područja Grada (čine ga JLS iz županija koje graniče s Gradom Zagrebom), dok su istovremeno s gradovima i općinama u županiji kojoj pripadaju bliskije povezane, navedene su JLS, nakon opisane stručne analize, kao i nakon savjetovanja s MRRFEU, izuzete iz prve faze obuhvata Urbane aglomeracije.

1.2. TERITORIJALNI KONTEKST

Predloženo Urbano područje Zagreba pokriva površinu od 2.826,5 km², odnosno 57% ukupnog zbroja površine županije Grad Zagreb, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije. Na području Urbane aglomeracije živi 1.086.528 stanovnika (2011.), odnosno 88% od ukupnog broja stanovnika svih triju županija. Stanovnici žive u 599 naselja što je 50% od ukupnog broja naselja svih triju županija. (Tablica 1.) U Urbanoj aglomeraciji živi nešto više od četvrtine (25,35%) ukupnog stanovništva RH (4.284.889), a samom području kroz različite obrasce migracijskih kretanja gravitira još niz JLS koje ne ulaze u obuhvat UAZ, što spomenuti broj osoba na tom prostoru dodatno povećava.

1.2.1. Glavne značajke

Uz administrativno područje Grada Zagreba koje je cijelo unutar Urbane aglomeracije, Zagrebačka županija ulazi u Urbanu aglomeraciju Zagreb sa 61% svoje površine, 256.689 stanovnika, odnosno

81% od ukupnog broja stanovnika županije i 449 naselja, tj. 64% ukupnog broja naselja županije. Krapinsko-zagorska županija ulazi sa 24% površine, 39.822 stanovnika, odnosno 30% od ukupnog broja, te s 82 naselja, odnosno 30% ukupnog broja naselja županije.

Prosječna gustoća naseljenosti je 373,25 st./km², dok je isključivanjem Zagreba prosječna gustoća naseljenosti gotovo tri puta manja i iznosi 129,35 st./km² (nacionalni prosjek je 75,71 st./km², pa je gustoća i dalje znatno viša od nacionalnog prosjeka). Prosječna površina jedinice lokalne samouprave koja ulazi u obuhvat je 96 km², a ukoliko se isključi Grad Zagreb, prosječna površina iznosi 77,1 km².

Jedinice lokalne samouprave što ulaze u obuhvat UAZ različitih su veličina prema broju stanovnika (od najmanje Luke s 1.351 stanovnikom do Grada Zagreba koji broji 790.017 stanovnika), razine razvoja sukladno indeksu razvijenosti, od najslabije općine Pokupsko s indeksom razvijenosti 70,43% (2013.) do najviše razine od 139,82% nacionalnog prosjeka zabilježene u Gradu Zagrebu.

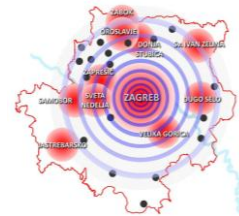
Tablica 2. Skupni pregled osnovnih podataka za Urbanu aglomeraciju Zagreb

Županija			Grad Zagreb	Zagrebačka županija	Krapinsko-zagorska županija	UKUPNO
Površina (km ²)	ukupno		641	3.078	1.229	4.948
	u UAZ	ukupno	641	1.885	300	2.826
		%	100%	61%	24%	57%
Jedinice lokalne samouprave	Ukupno		1	9 gradova + 25 općina = 34	7 gradova + 25 općina = 32	67
	u UAZ	ukupno	1	7 gradova + 15 općina = 22	3 grada + 4 općine = 7	30
		%	100%	65%	22%	45%
Stanovništvo 2011.	Ukupno		790.017	317.642	132.892	1,240.551
	u UAZ	ukupno	790.017	256.689	39.822	1,086.528
		%	100%	81%	30%	88%
Naselja	Ukupno		70	694	423	1.187
	u UAZ	ukupno	70	447	82	599

1.2.2. Urbana aglomeracija Zagreb i okruženje

Europski teritorijalni kontekst zagrebačke urbane aglomeracije može se analizirati u okvirima velikih urbanih aglomeracija Europske unije – FUA (Functional Urban Area). Obilježja posebnosti i sličnosti zagrebačke aglomeracije u europskom kontekstu mogu se analizirati u skupini reprezentativnog uzorka usporedivih aglomeracija što ih čine velike gradske aglomeracije što su glavni gradovi država usporedivi po broju stanovnika. U Europskom kontekstu svega je pet glavnih gradova koji po broju stanovnika imaju usporedivu veličinu gradske aglomeracije sa Zagrebom. To su uz Zagreb - Oslo (Norveška), Helsinki (Finska), Riga (Latvija), Amsterdam (Nizozemska), Sofia (Bugarska). Aglomeracije su veličine od 1,000,000 do 1,500,000 stanovnika. U toj je grupi po broju stanovnika još 31 aglomeracija, od kojih 26 nisu glavni gradovi država.

Europsko okruženje u sklopu kojega se sagledavaju značajke zagrebačke urbane aglomeracije kako bi se uočile osobitosti što utječu na njen prostorni i gospodarski razvoj mogu činiti gradovi koji su od

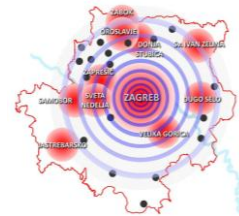
Zagreba udaljeni 300 km tj. 4 sata vožnje automobilom, do kojih je racionalno putovanje jedan put tjedno. Gradovi koji čine Europsko okruženje Zagreba jesu Venecija (612,000 stanovnika), Beč (2,179,000 stanovnika), Bratislava (601,000 stanovnika), Budimpešta (3,303,000 stanovnika), Beograd (1,700,000), i Split (200,000 stanovnika).

Istraživanje susjedstva zagrebačke urbane aglomeracije usmjereno je na sagledavanje kako se koncepcija razvoja zagrebačke aglomeracije reflektira na razvoja regija u susjedstvu, mogu li se planirani sadržaji što se smještaju i razvijaju u zagrebačkoj regiji smatrati konkurencijom ili nadopunom onih sadržaja koji se nalaze u regijama iz susjedstva, uz to može se kontrolirati postupak primanja i davanja utjecaja na relaciji Zagreb i njegovo susjedstvo.

Velike urbane aglomeracije u susjedstvu veličine veće od 500,000 stanovnika jesu: Rim (3,457,690 stanovnika); Milano (3,076,643 stanovnika); Budimpešta (3,303,000 stanovnika); München (2,531,706 stanovnika); Beograd (1,700,000 stanovnika); Bologna (743,965 stanovnika); Firenca (696,767 stanovnika); Venecija (612,000 stanovnika); Padova (605,709 stanovnika); Verona (563,952 stanovnika); Linz (532,995 stanovnika). U susjedstvu su glavni gradovi država manjih urbanih aglomeracija: Ljubljana, Sarajevo, Priština, Skopje i Podgorica.

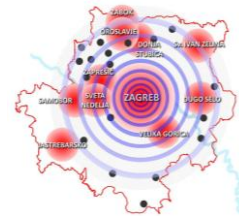
U susjedstvu zagrebačke urbane aglomeracije nalaze se i gradovi što su u utjecajnom području po geostrateškom položaju - potencijali: AU - Graz, Klagenfurt; MA - Sambotel, Velika Kaniža, Kapošvar, Pečuh; SL - Maribor, Celje; IT - Udine, Trst; BH - Banja Luka, Cazin; SR - Novi Sad. U Hrvatskoj su to gradovi: Split, Rijeka, Osijek, te Karlovac, Sisak, Varaždin, Bjelovar i Daruvar.

Zagrebačko okruženje čine uz Zagreb gradovi: Karlovac (59,395 stanovnika); Sisak (47,768 stanovnika); Varaždin (46,946 stanovnika); Bjelovar (42,000 stanovnika); ali i gradovi u Sloveniji: Krško (6,994 stanovnika); Celje (48,081 stanovnika); Maribor (94,318 stanovnika); Ptuj (23,957 stanovnika); i Novo Mesto (22,415 stanovnika).

2. ANALIZA STANJA – SAŽETAK

2.0. UVOD	19
2.1. Društvo	21
2.1.1. <u>Demografija</u>	
2.1.2. <u>Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi</u>	
2.1.2.1. Stanovništvo prema razini prihoda (promjene 2001.-2011.-2015.)	
2.1.2.2. Stanovništvo koje živi ispod granice siromaštva	
2.1.2.3. Socijalna skrb	
2.1.2.4. Urbana sigurnost/sigurnosni pokazatelji	
2.1.2.5. Branitelji u Urbanoj aglomeraciji Zagreb	
2.1.2.6. Ljudska prava i participacija građana	
2.1.3. <u>Društvena i zdravstvena infrastruktura</u>	
2.1.3.1. Društvena infrastruktura	
2.1.3.2. Zdravstvena infrastruktura	
2.1.3.3. Stanovanje	
2.1.4. <u>Odgoj i obrazovanje</u>	
2.1.4.1. Odgojno obrazovna infrastruktura	
2.1.4.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost	
2.2. Gospodarstvo	31
2.2.1. <u>Opća gospodarska kretanja</u>	
2.2.1.1. Trendovi u europskom i hrvatskom gospodarstvu u razdoblju 2008.-2014.	
2.2.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva UA Zagreb	
2.2.1.3. Indeks razvijenosti i rang konkurentnosti urbanog područja	
2.2.1.4. Vrijednost i struktura investicijskih ulaganja na području UA Zagreb	
2.2.1.5. Kretanje vanjsko-trgovinske razmjene	
2.2.1.6. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika	
2.2.2. <u>Tržište rada</u>	
2.2.2.1. Zaposlenost i nezaposlenost	
2.2.3. <u>Poslovno okruženje</u>	
2.2.4. <u>Turizam i kultura</u>	
2.2.5. <u>Poljoprivreda, šumarstvo i rudarstvo</u>	
2.3. Urbano okruženje	41
2.3.1. <u>Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima</u>	
2.3.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša	
2.3.1.2. Zrak	
2.3.1.3. Voda	
2.3.1.4. Tlo	
2.3.1.5. Otpad i gospodarenje otpadom	
2.3.1.6. Buka	
2.3.1.7. Svjetlosno onečišćenje	
2.3.1.8. Zelene površine – zelena infrastruktura	
2.3.1.9. Prirodno-geografska obilježja i resursi	
2.3.1.10. Prirodna baština i bioraznolikost	
2.3.1.11. Krajobraz	
2.3.1.12. Prirodni rizici i klimatske promjene	
2.3.1.13. Okoliš i zdravlje	
2.3.1.14. “Brownfield” područja	
2.3.1.15. Identitetski potencijali	

2.3.2. Primarna infrastruktura

2.3.2.1. Opskrba pitkom vodom

2.3.2.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

2.3.2.3. Drugi oblici korištenja voda

2.3.2.4. Zaštita od štetnog djelovanja voda

2.3.2.5. Opskrba plinom

2.3.2.6. Javni sustav grijanja, pokrivenost i njegove karakteristike

2.3.2.7. Energetski sustavi

2.3.2.8. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

2.3.2.9. Tržnice

2.3.2.10. Groblja

2.3.2.11. Zaštita i zbrinjavanje životinja

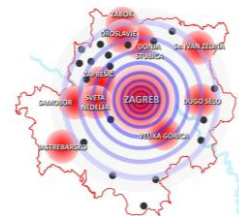
2.3.3. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

2.3.4. Urbani prijevoz

2.3.5. Prostor

2.4. Okvir upravljanja razvojem

52

2.0. UVOD

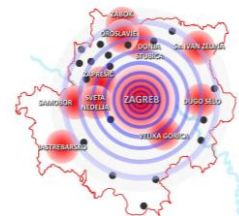
Urbane aglomeracije postoje u svim stanovništvom brojnijim europskim državama, a mogućnost stvaranja urbanih aglomeracija kao i upravljanja njihovim razvojem prepoznata je i u Hrvatskoj. Na području Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) odvija se veliki broj interakcija te razmjene proizvoda i usluga. U tom smislu Grad Zagreb iz prostora dviju susjednih županija dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, školovanje i sl. S druge strane, u tom prostoru Grad Zagreb najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta gradova i naselja u UAZ-u. Time se ispunjavaju pretpostavke za sagledavanje ovog prostora kao jedinstvene prostorne cjeline koja nadilazi administrativno-teritorijalne granice i pojedinačne interese te omogućuje planiranje razvoja koji donosi koristi svima obuhvaćenima u UAZ-u.

U obuhvat UAZ-a ulazi ukupno 30 jedinica lokalne samouprave (JLS), od toga 11 gradova (uključujući Grad Zagreb) i 19 općina. Sjedište urbane aglomeracije je Grad Zagreb koji istovremeno ima dvojni status, jedinice lokalne (Grad) i područne (regionalne) samouprave (Županija). U Tablici 1 nalaze se podaci o broju stanovnika, broju naselja, površini JLS-ova te gustoći stanovništva na području UAZ-a.

Tablica 1 Broj stanovnika, broj naselja po pojedinoj JLS, površina JLS te gustoća stanovništva, 2011.⁴

Grad (G)/ općina (O)	Ime	Ime županije	Broj naselja	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća stanovništva (st/km ²)
O	Bistra	Zagrebačka	6	6.632	53,0	125,20
O	Brckovljani	Zagrebačka	13	6.837	69,6	98,20
O	Brdovec	Zagrebačka	13	11.134	37,3	298,66
G	Donja Stubica	Krapinsko-zagorska	10	5.680	43,2	131,42
O	Dubravica	Zagrebačka	10	1.437	20,5	70,20
G	Dugo Selo	Zagrebačka	11	17.466	53,9	323,80
O	Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska	20	5.284	48,5	108,95
G	Grad Zagreb	Grad Zagreb	70	790.017	641,3	1.231,84
O	Jakovlje	Zagrebačka	3	3.930	35,7	110,02
G	Jastrebarsko	Zagrebačka	59	15.866	226,6	70,02
O	Klinča Sela	Zagrebačka	14	5.231	77,3	67,66
O	Kravarско	Zagrebačka	10	1.987	58,1	34,22
O	Luka	Zagrebačka	5	1.351	17,2	78,64
O	Marija Bistrica	Krapinsko-zagorska	11	5.976	68,0	87,86
O	Marija Gorica	Zagrebačka	10	2.233	17,1	130,58
O	Orle	Zagrebačka	10	1.975	57,6	34,26
G	Oroslavje	Krapinsko-zagorska	5	6.138	32,1	191,10
O	Pisarovina	Zagrebačka	14	3.689	145,1	25,43
O	Pokupsko	Zagrebačka	14	2.224	105,8	21,02
O	Pušća	Zagrebačka	8	2.700	17,1	158,17
O	Rugvica	Zagrebačka	23	7.871	93,6	84,11
G	Samobor	Zagrebačka	78	37.633	250,8	150,05
O	Stubičke Toplice	Krapinsko-zagorska	4	2.805	27,1	103,51
O	Stupnik	Zagrebačka	3	3.735	24,9	150,12
G	Sveta Nedelja	Zagrebačka	14	18.059	41,4	436,2

⁴ Napomena: prvi nacrt elaborata izrađen je temelju Popisa stanovništva 2011. (broj naselja), te službenih i javno dostupnih dokumenata Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU korištenih u izračunu indeksa razvijenosti (Državna geodetska uprava izvor je podataka za površine gradova i općina, 2009.). Naknadni ispravci podataka napravljeni su na inicijativu pojedinih JLS

G	Sveti Ivan Zelina	Zagrebačka	62	15.959	185,3	86,11
G	Velika Gorica	Zagrebačka	58	63.517	327,7	193,81
O	Veliko Trgovišće	Krapinsko-zagorska	15	4.945	46,1	107,24
G	Zabok	Krapinsko-zagorska	17	8.994	35,3	254,57
G	Zaprešić	Zagrebačka	9	25.223	53,6	470,23
UKUPNO			599	1.086.528	2911	373,25

Izvor: izračun autora prema podacima DZS, Popis 2011.

Činjenice vezane za UAZ, a od važnosti za izradu Strategije UAZ-a mogu se sumirati kako slijedi:

1. UAZ se proteže na području triju županija pri čemu je svaka Županija sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14) dužna izraditi svoju županijsku razvojnu strategiju kojom se utvrđuju razvojni ciljevi i prioriteti (razvojne mjere) koji se žele postići na području županije u razdoblju do 2020. godine⁵. Stoga je prilikom izrade Strategije razvoja UAZ-a (SRUAZ) potrebno voditi računa o usklađivanju ovog s razvojnim dokumentima triju županija⁶;
2. UAZ obuhvaća veliki broj JLS-ova različitih veličina prema broju stanovnika, razini razvoja sukladno indeksu razvijenosti te položaju (fizičkom/prostornom, gospodarskom, prometnom..) unutar UAZ-a, o čemu treba voditi računa prilikom izrade Strategije razvoja urbane aglomeracije Zagreb.
3. Prema Popisu stanovništva (2011.) na području UAZ-a živi 1.086.528 stanovnika, što je neznatno više od četvrtine (25,35%) ukupnog stanovništva Republike Hrvatske (4.284.889), a samom području kroz različite obrasce migracijskih kretanja, gravitira još niz JLS-ova koje ne ulaze u obuhvat UAZ-a, što spomenuti broj osoba na tom prostoru dodatno povećava te usložnjava planiranje budućeg razvoja ovog područja. Prosječna gustoća naseljenosti u UAZ-u je preko 370 st/km² što je gotovo 50% više negoli na cijelom području dviju prethodno spomenutih županija i Grada Zagreba i ukazuje na veliku koncentraciju ljudi i dobara.
4. Izrada strategije je složen i zahtjevan proces, a s obzirom na navedeno (veliki broj JLS-ova, 3 županije) izrada Strategije razvoja urbane aglomeracije Zagreb zahtijeva poseban/dodatni napor u utvrđivanju zajedničkih razvojnih usmjerenja i identifikaciji razvojnih aktivnosti, projekata i programa, te u organiziranju i provođenju procesa savjetovanja i drugih propisanih postupaka.

Urbana aglomeracija Zagreb, smještena je u središnjem dijelu središnje Hrvatske, a graniči s Karlovačkom i Sisačko-moslavačkom županijom na jugu, Varaždinskom na sjeveru, te s Republikom Slovenijom na zapadu.

UAZ pruža mogućnosti ujednačenijeg razvoja pojedinih sektora, pri čemu je moguće rasteretiti prostorne pritiske na Grad Zagreb, npr. pružanje poticaja gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“); pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovan većom naseljenošću, te intenzitetom prometa i gospodarskih aktivnosti.

⁵ U obuhvat ostalih urbanih aglomeracija u Hrvatskoj ulaze jedinice lokalne samouprave s područja samo jedne županije, što proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem uvelike olakšava.

⁶ Županijska razvojna strategija Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije, te Razvojna strategija Grada Zagreba do 2020 tzv. ZagrebPlan2020.

2.1. DRUŠTVO

2.1.1. DEMOGRAFIJA

Cjelovito područje Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) obuhvaća površinu od 2.911,3 km² sa 599 naselja, od čega 12 urbanih u kojima je prema Popisu iz 2011. živjelo ukupno 1.086.528 stanovnika, što čini četvrtinu državne populacije. U posljednjem međupopisnom razdoblju u demografskom smislu ovo područje bilježi porast općeg kretanja stanovništva od 1,8%, što je dinamičnije od prosjeka Hrvatske i Grada Zagreba. Najdinamičniji rast stanovništva u UA ima obuhvaćeni dio Zagrebačke županije s porastom populacije od 4,3% prvenstveno zbog dinamičnijeg rasta satelitskih gradova u zagrebačkoj okolici - Dugog Sela, Zaprešića, Samobora, Velike Gorice, ali i dijela okolnih općina. Tip općeg kretanja stanovništva UAZ je regeneracija imigracijom (I_2), što znači da je međupopisna promjena stanovništva veća od stope prirodnog prirasta/pada te stanovništvo raste isključivo zahvaljujući pozitivnom saldu migracije. Kao rezultat dugotrajnih demografskih i općih razvojnih trendova razmještajna slika kontinuirano se poboljšava u korist područja zagrebačke okolice. Pri tome su gradska naselja odnosno gradovi policentrično razmješteni oko Grada Zagreba, a zajedno sa Zagrebom čine okosnicu budućeg razvoja urbanog područja. Stupanj urbanizacije mjeren udjelom gradskog stanovništva u ukupnom 2011. godine na području UA Zagreb iznosio je 76,6%, na području Grada Zagreba čak 93,9% (Ø na razini RH 54,2%), što znači da se prema modelu za određivanje stupnja urbanizacije regionalnih područja ovdje radi o području I. stupnja urbanizacije, gdje Grad Zagreb umnogome određuje stupanj urbanizacije područja aglomeracije u cjelini. Viši stupanj urbanizacije na području Grada Zagreba, pa tako i u UA Zagreb, odgovara dostignutom stupnju razvijenosti. Pozitivna migracijska bilanca ovog područja ukazuje na veći udio ulaznog toka u bruto migraciju, što aglomeraciji daje obilježje pretežito imigracijskog prostora s povoljnim posljedicama na opće kretanje stanovništva. Dnevne migracije stanovništva najznačajniji su pokazatelj demografske, ekonomske, prometne, društvene i ukupne funkcionalne povezanosti gradske okolice s matičnim gradom, ali i pokazatelj suburbanizacije zagrebačke okolice. Analiza dnevnih migracija višestruko je važna u strateškom i prostornom planiranju, posebno planiranju razvoja gospodarskih sadržaja, sustava prometa i prometnica, socijalnih usluga i infrastrukturnih sustava na području aglomeracije. Broj dnevnih migranata - zaposlenih u Gradu Zagrebu s područja UA Zagreb iznosio oko 86 tisuća (85.870), popunjavajući 29,8% radnih mjesta Grada Zagreba što čini prosječan udjel od 55,8% od ukupnog broja zaposlenog stanovništva ovog područja. To pokazuje u kojoj je mjeri Grad Zagreb mjesto rada za stanovništvo ostalog područja zagrebačke aglomeracije, iako na području središnjih naselja okolnog obuhvatnog područja broj radnih mjesta, dugoročno promatrano, također raste. Broj radnih mjesta u okolnim gradovima i općinama očito ne prati u potrebnoj mjeri razmještaj i zadovoljavanje potreba stanovništva, prvenstveno za zapošljavanje, obrazovanjem, kulturom. Uz radnike, iz područja UA Zagreb dnevno dolazi u Grad Zagreb i populacija od oko 14.000 učenika i studenata. Udio dnevnih migranata - zaposlenih iz 4 JLS s područja KZŽ u Grad Zagreb, dodane prema dodatnim kriterijima, niži je od 30%. Ove jedinice UA Zagreb udovoljavaju važnim razvojnim kriterijima povezanosti sa Zagrebom (prema postojećim i očekivanim gospodarskim, prirodnim, infrastrukturnim programima i projektima). Suprotni pravci dnevnog migriranja iz Grada Zagreba u ostalo područje aglomeracije znatno su slabiji i obuhvaćaju oko 16.000 aktivnih dnevnih migranata i relativno malim brojem učenika i studenata koji dnevno odlaze na područje okolnih županija. Pri tome je „internih“ dnevnih migranata - zaposlenih koji dnevno putuju iz svog naselja stanovanja na rad u neko drugo naselje unutar Grada Zagreba vrlo je intenzivan i iznosi preko 30.000. Broj radnih mjesta s razmještajem u prostoru glavni je privlačni faktor, kako trajnih tako i dnevnih migracija i jedan od relevantnih pokazatelja razvijenosti urbanih područja, posebno urbanih aglomeracija velikih gradova. Broj i udio dnevnih migranata - zaposlenih iz drugih županija Hrvatske, kao i iz ostalog područja urbane aglomeracije Zagreb u posljednjem međupopisnom razdoblju u znatnom porastu. Tome je razlog što se u Gradu Zagrebu u novije vrijeme odvijalo kakvo takvo, ali ipak veće zapošljavanje i gospodarski rast, u odnosu na ostalo područje Hrvatske.

Zajedničko strateško planiranje razvoja Grada Zagreba s jedinicama lokalne samouprave ostalog područja UA Zagreb trebalo bi potaknuti razvoj cjeline urbanog područja i to kroz povećanje broja

radnih mjesta, posebno zapošljavanje mladih, izgradnju nedostajuće komunalne infrastrukture, poboljšanje jedinstvenog prometnog sustava i prometnica te porast ukupne kvalitete života. Time bi u narednom razdoblju došlo do daljnjeg porasta vrijednosti zagrebačke okolice i ukupnog urbanog područja te atraktivnosti ove lokacije za stanovanje i investiranje, a što bi se odrazilo i na smanjenje obujma dnevnih migranata s ostalog područja aglomeracije u Grad Zagreb.

2.1.2. SOCIJALNO UKLJUČIVANJE I USLUGE SOCIJALNE SKRBI

2.1.2.1. STANOVNIŠTVO PREMA RAZINI PRIHODA

Struktura stanovništva prema razini prihoda najbolji je pokazatelj životnog standarda na određenom području i jedan od pokazatelja socijalnog statusa stanovništva. Podaci o glavnim izvorima sredstava za život prikupljaju se popisima stanovništva za ukupno stanovništvo. Ovdje se daju podaci o stanovništvu UA Zagreb prema glavnim izvorima sredstava za život, temeljem Popisa stanovništva iz 2011. godine.

Tablica 2. Stanovništvo prema izvorima prihoda na području UA Zagreb po gradovima/općinama, 2011. , udio u %

UA Zagreb/ JLS	Ukupno ¹⁾	Prihodi od rada	Prihodi od poljo-privrede	Mirovina	Prihodi od imovine	Socijalne i ostale povremene potpore	Bez prihoda	Nepoz-nato
Grad Zagreb - središte aglomeracije	100,0	41,8	0,1	25,2	0,5	6,6	28,4	0,1
Zagrebačka županija – dio UA Zagreb	100,0	39,1	1,2	23,3	0,3	6,1	32,1	0,0
Dugo Selo	100,0	38,9	0,3	18,9	0,3	7,2	36,2	0,0
Jastrebarsko	100,0	37,6	2,6	25,6	0,2	5,3	31,1	0,2
Samobor	100,0	40,6	0,4	24,7	0,5	6,2	29,7	0,0
Sveta Nedelja	100,0	41,2	0,1	22,5	0,4	4,6	32,3	0,0
Sveti Ivan Zelina	100,0	35,4	4,4	25,4	0,2	5,6	32,0	0,1
Velika Gorica	100,0	39,9	0,5	23,1	0,3	6,7	31,3	0,0
Zaprešić	100,0	42,9	0,2	22,6	0,3	5,4	30,3	0,0
Bistra	100,0	38,9	0,5	23,9	0,1	5,4	32,4	0,0
Brckovljani	100,0	32,4	1,0	18,6	0,1	6,5	42,8	0,0
Brdovec	100,0	40,5	0,3	23,4	0,2	4,2	32,5	0,0
Dubravica	100,0	35,8	5,4	27,6	0,7	5,4	27,7	-
Jakovlje	100,0	36,8	0,6	27,9	0,1	6,2	29,3	-
Klinča Sela	100,0	35,9	1,7	23,9	0,2	5,8	34,0	0,2
Kravarско	100,0	33,8	0,8	22,2	-	6,5	37,6	-
Luka	100,0	34,4	2,7	26,6	-	5,7	32,4	0,1
Marija Gorica	100,0	37,0	1,1	27,7	0,1	7,2	28,6	-
Orle	100,0	32,3	3,1	25,4	-	7,1	34,5	0,5
Pisarovina	100,0	32,0	14,5	27,3	0,2	6,0	29,6	-
Pokupsko	100,0	27,8	5,8	24,6	0,0	12,0	33,0	-
Pušća	100,0	39,3	1,2	24,6	0,4	8,5	28,6	-
Rugvica	100,0	36,4	1,5	18,2	0,2	7,6	38,0	0,0
Stupnik	100,0	40,1	0,5	21,2	0,2	5,0	34,3	-
Krapinsko-zagorska županija – dio UA Zagreb	100,0	34,9	5,6	27,8	0,2	8,5	29,4	0,0
Donja Stubica	100,0	34,3	1,2	26,5	0,1	14,3	27,4	0,0
Oroslavje	100,0	35,2	0,3	29,7	0,4	9,0	26,6	0,0
Zabok	100,0	38,1	11,5	30,2	0,3	5,5	27,0	0,0
Gornja Stubica	100,0	31,0	6,0	23,4	0,2	8,6	35,7	0,0
Marija Bistrica	100,0	34,1	1,8	26,9	0,1	7,7	31,5	-

Stubičke Toplice	100,0	35,2	0,3	32,2	0,1	8,7	27,0	-
Veliko Trgovišće	100,0	34,4	14,1	26,0	0,0	7,4	31,2	0,0
UAZ - UKUPNO	100,0	40,9	0,6	24,9	0,5	6,5	29,3	0,1
RH - UKUPNO	100,0	35,0	1,9	25,6	0,6	8,0	32,1	0,1

¹⁾ Zbroj podataka po stupcima veći je od podatka „Ukupno“ (ukupan broj stanovnika) jer su osobe mogle dati najviše dva odgovora o prihodima koje su ostvarivale tijekom prethodnih 12 mjeseci, prema visini prihoda i to birajući dva najveća.

Izvor: Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu, Popis stanovništva 2011., DZS, 2012.

Prema glavnim izvorima sredstava za život 2011., najveći udio stanovništva UA Zagreb živi od prihoda od rada i to ukupno 40,9%, što je za oko 6 postotnih poena više od prosjeka Hrvatske (35%). Nakon stanovništva koje pretežito živi od rada, slijedi udio stanovništva bez ikakvih stalnih prihoda za život, a koji je na razini UA Zagreb iznosio 29,3%, ali manje nego na razini Hrvatske (32,1%). Slijedi udio stanovništva sa prihodima od mirovina sa prosječno 24,9%, stanovništvo koje prima socijalne i ostale povremene potpore sa 6,5% dok je udio stanovnika sa prihodima od poljoprivrede i imovine najmanji i iznosi ispod 1 %.

Vezano s većim udjelom prihoda od rada, a manjim udjelom stanovništva bez prihoda, prihodi od socijalnih i ostalih potpora su manji na području ove aglomeracije nego Hrvatske, dokle je udio prihoda od mirovina približno isti. Prihodi stanovništva od imovine u strukturi ukupnih prihoda veći su na državnoj razini nego na razini aglomeracije.

Najveći udio prihoda od rada (veći od 40%) imaju: Zaprešić, zatim Grad Zagreb, Sveta Nedelja, Samobor i Stupnik. Na drugoj strani najmanji udio ovih prihoda ima općina Pokupsko (27,8%), dokle su ostali gradovi i općine po ovom udjelu između ove dvije krajnje granice.

Na drugoj strani, glede stanovništva koje živi bez vlastitih prihoda (tj. uzdržavano je pomoćima drugih članova obitelji), najveći je udio tog stanovništva (iznad 35 %) u općinama Brckovljani (čak 42,8%), Rugvica (38%), Gornja Stubica (35,7%) te u gradu Dugom Selu (36,2%).

2.1.2.2. STANOVNIŠTVO KOJE ŽIVI ISPOD GRANICE SIROMAŠTVA

Stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj je u 2014. iznosila 19,4%, dokle se na razini županija i jedinica lokalne samouprave, zbog nedovoljne veličine uzorka kućanstava obuhvaćenih u anketi, ne publicira niti izrađuje. Stoga statistički uzorak koji za sada provodi Državni zavod za statistiku, za županijsku i lokalnu razinu nije dovoljno reprezentativan te ovi važni pokazatelji na razinama nižim od Hrvatske nedostaju.

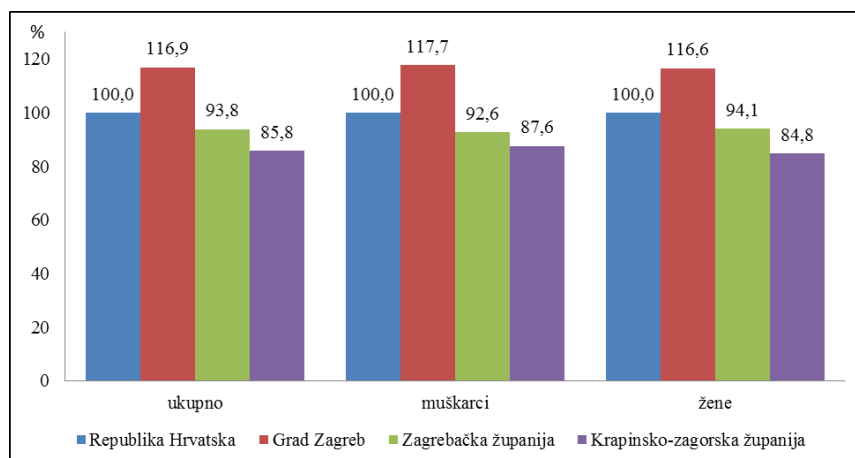
Prag rizika od siromaštva u Hrvatskoj, prema posljednjim raspoloživim podacima za 2014. godinu za jednočlano kućanstvo iznosio je 23.760 kuna na godinu (1.980 kn/mj.), dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 49.896 kuna na godinu (4.158 kn/mj.).

Kako analiza strukture stanovništva prema razini prihoda na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije u obuhvatu aglomeracije, kao i na ukupnom području UA Zagreb (toč. 1.2.1. ove Analize) pokazuje povoljnije odnose nego na razini Hrvatske, s jedne strane, a s druge, uzimajući u obzir niže date podatke o većim prosječnim neto plaćama po zaposlenom u Gradu Zagrebu, koje čine glavinu raspoloživog dohotka kućanstava, kao ključnog parametra za izračun stope rizika od siromaštva, procjenjuje se da je ova stopa na području UA Zagreb ipak niža nego na državnoj razini i iznosi oko 16,3 %.

Imajući u vidu sami iznos neto plaća po zaposlenom odnosno njihov odnos prema prosjeku Hrvatske, vjerojatno se radi i o nižoj stopi rizika od siromaštva prvenstveno na području Grada Zagreba, pa i

Zagrebačke županije- u obuhvatu aglomeracije, s tim da bi ova stopa na području cjeline Krapinsko-zagorske županije, pa i na području obuhvata njenih općina i gradova u granicama UA Zagreb, mogla biti veća čak i do 15% nego na razini Hrvatske. To znači da se stopa rizika od siromaštva na području KZŽ - u obuhvatu UA procjenjuje na 22,3%.

Sl. 1. Prosječne neto plaće po zaposlenome 2013., prosjek u odnosu na RH=100

2.1.2.3. SOCIJALNA SKRB

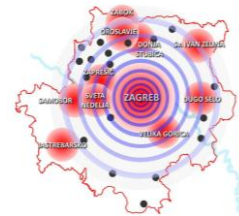
Najveći broj korisnika socijalne skrbi evidentiran je u Gradu Zagrebu. Broj korisnika u ustanovama socijalne skrbi varira promatrano po gradovima i općinama Urbane aglomeracije Zagreb, no taj je podatak više pokazatelj koncentracije ustanova unutar aglomeracije nego broja potrebitih stanovnika u pojedinoj lokalnoj zajednici.

U sve tri županije u obuhvatu UAZ uočava se nedostatak smještajnih kapaciteta u odnosu na potrebe stanovništva, a postojeći prostori za smještaj i pružanje socijalne skrbi su neadekvatni. Po sastavnicama Urbane aglomeracije Zagreb nedostaju ustanove za smještaj starijih i nemoćnih osoba te smještajni kapaciteti za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba. Problem predstavljaju i liste čekanja za smještaj u ustanove za starije i nemoćne osobe što ukazuje na nedostatak smještajnih kapaciteta u odnosu na potrebe stanovnika. Neke općine u Urbanoj aglomeraciji Zagreb nemaju ustanove za smještaj starih i nemoćnih osoba. Općenito je prisutan manjak programa za starije i nemoćne osobe. Postoji također problem neadekvatnih prostora centara za socijalnu skrb u nekim općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb. Socijalne ustanove nisu podjednako ekipirane stručnim kadrovima pa teško provode programe i sadržaje za starije i nemoćne osobe. Dio aktivnosti na području socijalne skrbi obnašaju brojne udruge te pružaju različite usluga u zajednici, no potrebno je dalje razvijati suradnju s njima na tom području.

Treba spomenuti i nedovoljnu uključenost stanovnika u rizičnoj skupini od siromaštva u sustav socijalne skrbi. Kategorija Urbanog siromaštva posebno je prepoznata te uključuje nove socijalne rizike i nove tipove socijalne isključenosti.

SOCIJALNO PODUZETNIŠTVO

Socijalno poduzetništvo je poduzetništvo s etičkim integritetom u cilju maksimiziranja društvene vrijednosti, a ne privatne vrijednosti ili profita. Socijalno poduzetništvo je danas važan stup europskog gospodarstva koji predstavlja oko 10 posto BDP-a i u njemu je zaposleno više od 11 milijuna radnika ili 4,5 posto aktivnog stanovništva EU. U Hrvatskoj ono sada zapošljava tek jedan

posto ukupno zaposlenih, no procjene su da je ono potencijal za otvaranje čak 80.000 radnih mjesta. U Hrvatskoj je danas registrirano preko 47.000 neprofitnih udruga, a samo 150 ih se bavi društvenim poduzetništvom. Do 2020. godine u planu je izrada sustava njihove evidencije.

2.1.2.4. URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI

Dinamičnim i snažnim razvitkom Grada Zagreba i njegove urbane aglomeracije, poprimaju se obilježja suvremenih europskih metropola. To podrazumijeva i pojavu različitih oblika kriminaliteta koji su po broju i obliku izraženiji u urbanom dijelu Zagreba, u odnosu na ostali prostor. Podaci se evidentiraju unutar Policijske uprave Zagrebačke (pokriva prostor Grada Zagreba i Zagrebačke županije) i Policijske uprave Krapinsko-zagorske.

Na području Grada Zagreba kriminalitet je u blagom porastu za 0,8 posto u odnosu na 2014., ali u odnosu na razdoblje od 2005. do 2015. godine smanjen je za više od 30 posto. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminaliteta koji je najizravnije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te uopće na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje.

Zaštita i spašavanje

U Gradu Zagrebu djeluje upravno tijelo koje obavlja poslove što se odnose na pripremanje i sudjelovanje sudionika zaštite i spašavanja na nesreće, velike nesreće i katastrofe, te na ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nesreće, velike nesreće i katastrofe te na uklanjanje mogućih uzroka i posljedica. Tako je evidentirano da su najveći broj hitnih intervencija obavile ekipe Zavoda za hitnu medicinu te pripadnici Javne vatrogasne postrojbe (JVP) i dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD).

Na ostalim područjima unutar Urbane aglomeracije Zagreb pod nadležnošću Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije osnovani su Stožeri zaštite i spašavanja i donijeti potrebni provedbeni dokumenti.

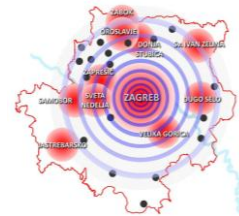
2.1.2.5. BRANITELJI

Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji velika braniteljska populacija koja potrebu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji (kao nadogradnju zakonskoj regulativi) u lokalnoj zajednici ostvaruju u Gradu Zagrebu, putem Ureda za branitelje, a u ostalim JLS kroz različite gradske službe ili Ured državne uprave. Specifične zdravstvene potrebe hrvatskih branitelja Krapinsko-zagorske županije prepoznate su u Općoj bolnici Zabok i bolnici hrvatskih veterana, dok je za hrvatske branitelje s prebivalištem na području Zagrebačke županije izrađen Program i definirani kriteriji za liječenje u Specijalnoj bolnici „Naftalan“.

2.1.2.6. LJUDSKA PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

Unutar Urbane aglomeracije Zagreb danas postoje različiti mehanizmi koji omogućavaju savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, odnosno s građanima, nevladinim organizacijama, udrugama građana, tvrtkama i slično, čime se daje mogućnost zainteresiranoj javnosti da sudjeluje u procesu donošenja odluka na način da izrazi svoje mišljenje o prijedlozima aktualne vlasti i da u najboljem slučaju uspije utjecati na političke odluke.

Ravnopravnost spolova

Kako bi se promijenilo stajalište javnosti prema rodnoj ravnopravnosti i rodnoj diskriminaciji te omogućio daljnji napredak u poboljšanju ravnopravnosti žena i muškaraca u obitelji i svim područjima javnog života, izrađen je Akcijski plan na razini UAZ. Uočeno je da je na području aglomeracije izvan Grada Zagreba nedovoljna suradnja županije i udruga te često nepostojanje udruga, nositelja razvoja civilnog društva, kao i nepostojanje udruga koje bi se bavile problematikom nasilja i pružanja pomoći žrtvama. Stoga je potrebno JLS poticati na aktivniji angažman u unapređenju ravnopravnosti spolova kroz osnivanje općinskih i gradskih povjerenstava, te poticanje suradnje s udrugama civilnog društva razvijanjem partnerstava.

Suzbijanje rasne i druge diskriminacije

Cilj antidiskriminacijske politike je sprječavanje diskriminacije u pogledu rase i etničkog porijekla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi, spolne orijentacije ili spola te je stoga potrebno poticanje organizacija civilnog društva da doprinose jačanju javne svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobru koje za svakoga donosi poštivanje prava drugog i drugačijeg.

Nacionalne manjine

Na području Urbane aglomeracije Zagreb, prema popisu stanovništva iz 2011., žive pripadnici 22 nacionalne manjine sa 50.496 stanovnika (4,6 % od ukupnog broja stanovnika UAZ). Potrebno je osigurati sredstava za rad vijeća, predstavnika i Koordinacije nacionalnih manjina putem kojih pripadnici manjinskih zajednica sudjeluju u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima. Rad manjinskih udruga većinom se podupire davanjem na korištenje javnih prostora za njihove aktivnosti (tribine, izložbe, promocije knjiga, priredbe i slično) bez naplate.

Vjerska prava i slobode

Cilj gradova i općina na području Urbane aglomeracije Zagreb je razvoj i unaprjeđivanje odnosa s brojnim vjerskim zajednicama, što se ostvaruje podupiranjem aktivnosti vjerskih zajednica i njihovih projekata davanjem materijalne i nematerijalne potpore. Namjenske potpore daju se za gradnju i obnovu objekata vjerskih zajednica, financiraju se verificirani vjerski programi u dječjim vrtićima u sklopu redovitog programa u gradskih/općinskih dječjih vrtića, te se sufinanciraju redoviti cjelodnevni programi predškolskog odgoja u vjerskim dječjim vrtićima (katolički, židovski, evangelički).

Civilno društvo i sloboda udruživanja

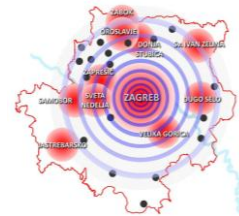
Na području Urbane aglomeracije Zagreb registrirano je oko 13 tisuća udruga civilnog društva. Najviše je sportskih udruga; slijede gospodarske, tehničke, kulturne, humanitarne, udruge za zaštitu prava, udruge koje okupljaju i štite djecu, mladež i obitelj, udruge Domovinskog rata, zdravstvene i socijalne, ekološke, udruge za okupljanje i zaštitu žena, a znatno je manje udruga koje su duhovne, hobističke, nacionalne, znanstvene, prosvjetne i etničke. Većina udruga je registrirano na istočnom, južnom i zapadnom dijelu područja aglomeracije.

Suradnjom gradova i općina s udrugama utječe se na sustavno jačanje javne svijesti o problemima i pravima pojedinih skupina građana te na ostvarenje njihovih specifičnih potreba u lokalnoj zajednici. To se ostvaruje dodjelom financijskih potpora programima i projektima udruga koji su od interesa za gradove i općine, davanjem udrugama na korištenje prostore za rad, te pokroviteljstvom raznih manifestacija u organizaciji pojedinih udruga.

Mladi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb

Mladi na području Urbane aglomeracije Zagreb čine oko 15% ukupnog stanovništva. Probleme mladih predstavljaju nezaposlenost (preko 30% nezaposlenih u dobnoj skupini 15-30 godina), nedovoljna briga društva i države, nizak životni standard, okupiranost zabavom i potrošnjom, nedostatak životne perspektive, ovisnost o drogama, alkoholu i duhanu, problem stanovanja, apatičnost i nedostatak interesa za društvena zbivanja te neodgovorno seksualno ponašanje.

Zbog toga je potrebno osmišljavanje i provedba programa djelovanja za mlade, pri čemu glavne teme interesa trebaju biti obrazovanje i informatizacija, zapošljavanje, poduzetništvo, socijalna politika, zdravstvena zaštita i reproduksijsko zdravlje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, izgradnja

civilnoga društva i volonterskoga rada, kultura mladih i slobodnoga vremena, te mobilnost, informiranje i mogućnost savjetovanja.

Također je potrebno osigurati prostorne uvjete za provođenje slobodnog vremena mladih, uvažavajući njihove potrebe i interese. Stvaranjem više mogućnosti za mlade, te njihovim osnaživanjem poboljšao bi se pristup i sudjelovanje svih mladih u društvu.

2.1.3. DRUŠTVENA I ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA

2.1.3.1. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima jedna je od temeljnih funkcija lokalne samouprave, budući da je društvena infrastruktura najvažnija komponenta društvenog standarda neke zajednice, koja značajno utječe na podizanje obrazovnog, zdravstvenog i kulturnog standarda te ukupnu kvalitetu života na nekom području. Sustav društvenih djelatnosti zahtijeva povezivanje podsustava zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, obrazovanja te objekte i institucije koje promiču sportski i kulturni život.

Mreže društvenih djelatnosti potrebno je izraditi temeljem prostorno planske dokumentacije, prostornih standarda, procjena, planova i odluka te pitanja važnih za dimenzioniranje pojedinih segmenata mreža.

Ako izdvojimo zdravstvenu i odgojno-obrazovnu infrastrukturu koje su obrađene zasebno, pod društvenom infrastrukturu promatramo institucije u kulturi te sportsko-rekreativnu infrastrukturu.

Općenito, promatrajući situaciju u sve tri županije koje su u obuhvatu UAZ, vidljiva je neujednačenost u dostupnosti društvene infrastrukture i povezanih programa u kulturi i sportu kroz pojedine JLS u obuhvatu UAZ, a što onda posljedično ima direktan utjecaj na razlike u atraktivnosti pojedinih JLS za stanovanje odnosno kvalitetu života (posebice s obzirom na dostupnost sadržaja namijenjenih djeci, obiteljima i mladima). Glavni problemi tiču se kapaciteta za kvalitetnim upravljanjem kako sportsko-rekreativnim objektima u javnom vlasništvu, tako i institucijama u kulturi. Pod nedostatkom kapaciteta podrazumijeva se i financijski kapacitet za održavanje i unaprjeđenje infrastrukture, ali i upravljačko-administrativni kapacitet odnosno sposobnost pronalaženja različitih modela financiranja ulaganja u infrastrukturu (od EU fondova do drugih financijskih institucija ili strateških partnera).

2.1.3.2. ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA

Pregled stanja u zdravstvu Urbane aglomeracije Zagreb ukazuje na nejednaku razinu i dostupnost zdravstvene skrbi za stanovnike općina i gradova aglomeracije. Stanovnici nekih općina koriste zdravstvene usluge izvan svoje općine što upućuje na nejednoliku dostupnost zdravstvene zaštite na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb. Prikupljene informacije ukazuju na manjak i dotrajalost zdravstvenih objekata i opreme. Manjak zdravstvenih djelatnika i određenih specijalizacija povezan je s upućivanjem stanovnika aglomeracije na specijalističke i dijagnostičke preglede u veće centre poput Grada Zagreba. U tom kontekstu treba razmotriti i budućnost Sveučilišne bolnice u Blatu u Gradu Zagrebu čija je izgradnja trajala od 1982. do 1992. godine, ali bolnica nije dovršena. Primjerice, usluga hitne pomoći u nekim se dijelovima aglomeracije ocjenjuje nezadovoljavajućom. Naglasak razvoja zdravstva u aglomeraciji čini se da bi trebala biti na osiguranju uvjeta za unaprjeđenje preventivnog djelovanja i provedbi preventivnih zdravstvenih programa te razvoju informatizacije i e-zdravstva čime se povećava dostupnost zdravstvene skrbi stanovnicima aglomeracije.

2.1.3.3. STANOVANJE

Stanovanje ima značajan udio pri planiranju, projektiranju i gradnji na prostoru Urbane aglomeracije Zagreba, jer zauzima pretežiti dio urbaniziranog prostora i prevladavajući je sadržaj urbanih naselja koji treba biti društveno reguliran i kontroliran, od dostupnosti stana do osiguranja osnovnog standarda i kvalitete stanovanja. Osim samog stana, standard i kvaliteta stanovanja ovise i o dostupnost i kvaliteti pratećih sadržaja stanovanja i dostupnosti mreže javne i društvene infrastrukture na nivou stambenog susjedstva, naselja i stambenig područja.

Ukupno je na prostoru UA Zagreb 516.209 stanova što je 23 od ukupnog stambenog fonda RH.

Tablica 1. Stanovi prema načinu korištenja u jedinicama lokalne samouprave UAZ prema popisu 2011. godine

Ime grada ili općine	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavljala djelatnost
		ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	za odmor i rekreaciju	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	
Grad Zagreb	384.333	373.538	299.977	69.870	3.691	4.878	234	5.683
Dugo Selo	7.456	6.724	5.330	1.301	93	701	18	13
Jastrebarsko	8.237	6.385	4.967	979	439	1.729	104	19
Samobor	16.864	14.353	12.148	1.780	425	2.229	196	86
Sveta Nedelja	6.854	6.531	5.486	969	76	308	8	7
Sveti Ivan Zelina	8.472	6.252	4.808	887	557	2.105	109	6
Velika Gorica	25.956	23.863	20.752	2.641	470	2.022	24	47
Zaprešić	10.268	9.892	8.567	1.201	124	338	8	30
Bistra	2.673	2.428	2.059	259	110	216	27	2
Brckovljani	3.444	2.458	1.927	454	77	932	47	7
Brdovec	4.526	3.941	3.446	330	165	583	2	0
Dubravica	721	555	455	25	75	163	2	1
Jakovlje	1.724	1.457	1.228	123	106	251	9	7
Klinča Sela	2.038	1.724	1.488	174	62	312	-	2
Kravarско	1.300	792	662	70	60	493	15	0
Luka	674	493	406	39	48	180	1	0
Marija Gorica	1.282	893	715	94	84	377	12	0
Orle	1.020	895	641	88	166	124	1	0
Pisarovina	2.004	1.460	1.155	218	87	538	6	0
Pokupsko	1.632	976	728	131	117	649	6	1
Pušća	1.256	963	851	62	50	283	5	5
Rugvica	2.831	2.769	2.274	345	150	57	5	0
Stupnik	1.335	1.313	1.071	202	40	10	1	11
Donja Stubica	2.810	2.052	1.703	248	101	717	41	0
Oroslavje	2.859	2.504	2.006	373	125	345	7	3
Zabok	3.746	3.244	2.888	264	92	450	33	19
Gornja Stubica	2.413	1.940	1.568	184	188	417	56	0
Marija Bistrica	3.357	2.607	1.865	300	442	649	98	3

<i>Stubičke Toplice</i>	1.923	1.077	1.011	44	22	767	79	0
<i>Veliko Trgovišće</i>	2.201	1.707	1.453	138	116	433	59	2
UAZ	516.209	485.786	393.635	83.793	8.358	23.256	1.213	5.954
Republika Hrvatska	2.246.910	1.912.901	1.496.558	342.349	73.994	249.243	13.526	71.240

Izvor: Stanovi prema načinu korištenja, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS, Zagreb.

Nastanjeni su stanovi u Republici Hrvatskoj u dominantnom privatnom vlasništvu fizičkih osoba 97,3, dok je samo 2,7 u vlasništvu pravnih osoba. Na prostoru UAZ ti su omjeri još veći (97,7) u korist fizičkih u odnosu na ostalo vlasništvo.

2.1.4. ODGOJ I OBRAZOVANJE

2.1.4.1. ODGOJNO OBRAZOVNA INFRASTRUKTURA

PREDŠKOLSKI ODGOJ

Pregled stanja u predškolskom odgoju Urbane aglomeracije Zagreb ukazao je na manjak ustanova predškolskog odgoja te posljedično nedovoljne kapacitete predškolskih ustanova. Tako Pisarovina, Orle, Pokupsko, Kravarsko, Stupnik i Stubičke toplice nemaju nijedan dječji vrtić. Osim toga, analiza ukazuje da nejednoliku opterećenost ustanova predškolskog odgoja, te da pojedine općine i gradovi Urbane aglomeracije Zagreb upućuju svoju djecu na područje susjednih lokalnih jedinica zbog manjka ustanova predškolskog odgoja (npr. Samobor). Osim toga, mogući problemi u predškolskom odgoju se javljaju zbog dotrajalosti zgrada i opreme, nedostatka dvorana za tjelesne aktivnosti i igrališta za dnevni boravak djece predškolske dobi na otvorenom. Osim nedostataka fizičke infrastrukture vrtića i jaslica, za kvalitetan predškolski odgoj u gradovima i općinama aglomeracije nužno je povećati ponudu verificiranih programa u suglasju s potrebama i interesima djece i roditelja, primjerice radno vrijeme predškolskih ustanova nije prilagođeno potrebama obitelji (manjak poludnevničkih i drugih programa). Nedostatni su programi za djecu posebnih skupina (od 6 mjeseci do 1 godine starosti, za djecu s posebnim potrebama i darovitu djecu). Iako nisu javno dostupni statistički podaci o dotrajalosti zgrada i opreme, kao ni o usklađenosti ponude programa i potreba i interesa roditelja, na ranije navedene zaključke upućuju planovi, Internet stranice i drugi javni izvori općina i gradova Urbane aglomeracije Zagreb.

Najveći je porast dječjih vrtića zabilježen u Gradu Zagrebu. Očekivano gradovi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb imaju veći broj dječjih vrtića od općina, a u velikim gradovima, plan mreže dječjih vrtića usklađen je s Državnim pedagoškim standardom i prilagođen teritorijalnom kriteriju. Djelatnost predškolskog odgoja mogu obavljati općinske ili gradske predškolske ustanove, ali i privatni dječji vrtići (primjerice u Zagrebu, Dugom Selu, Velikoj Gorici). Općine većinom imaju po jedan dječji vrtić, a neke općine nemaju dječje vrtiće na svom području.

OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Osnovnoškolskim se obrazovanjem učenicima u općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb omogućuje redovna djelatnost odgoja i obrazovanja u osnovnim školama, nad kojima jedinice lokalne samouprave imaju osnivačka prava. Postoji razvijena mreža osnovnoškolskih ustanova kroz matične osnovne škole sa svojim područnim školama, ali se u osnovne škole upisuje sve manje djece, što ukazuje na lošu demografsku situaciju u Urbanoj aglomeraciji Zagreb.

Osim kadrova i dodatno obogaćenih sadržaja i programa za učenike osnovnih škola, u Urbanoj aglomeraciji Zagreb se gradovi i općine susreću s problemima neadekvatne opremljenosti objekata i nužne potrebe obnove zgrada osnovnoškolskih ustanova, sportskih dvorana i slično, te opremanja modernom tehnologijom. Nedostatak školskog prostora u područjima većeg doseljavanja i istodobno velik broj napuštenih objekata područnih škola u ruralnim područjima čini kapacitet osnovnoškolskih ustanova nezadovoljavajućim u smislu optimalnog rasporeda u Urbanoj aglomeraciji Zagreb.

Na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb nisu ujednačeni uvjeti za prelazak na rad u jednoj smjeni ili produženi boravak. Manjak programa i izvannastavnih aktivnosti u osnovnim školama, manjak učitelja za program produženog boravka, nedostatak stručnih suradnika, i poteškoće u javnom prijevozu učenika pristuni su problemi u dijelovima aglomeracije.

Na području aglomeracije postoji ukupno 187 osnovnih škola, pri čemu je 106 redovnih škola i 4 škole za učenike s poteškoćama u razvoju, 6 privatnih škola s pravom javnosti, te 4 osnovne umjetničke škole (3 glazbene i 1 plesna) i 5 srednjih glazbenih škola i 2 srednje plesne škole smještene u središtu Urbane aglomeracije Zagreb u ukupno 84 građevine. Na zapadnom, južnom i istočnom dijelu prostora smješteno je 47 osnovnih škola te 4 osnovne glazbene škole (Jastrebarsko, Samobor, Velika Gorica i Zaprešić), dok se na sjevernom dijelu aglomeracije nalazi 6 osnovnih škola, 2 javne glazbene škole (Zabok, Marija Bistrica) i 1 privatna glazbena škola (Donja Stubica).

Postoji razvijena mreža osnovnoškolskih ustanova kroz matične osnovne škole sa svojim područnim školama, ali se u osnovne škole upisuje sve manje djece. Budući da je osnovnoškolsko obrazovanje obavezno u Republici Hrvatskoj, to ukazuje na lošu demografsku situaciju u Urbanoj aglomeraciji Zagreb. Trend smanjenja broja upisanih učenika u osnovne škole uz stagnantan broj osnovnih škola utjecao je na smanjenje broja upisanih učenika po osnovnoj školi. Prosječan broj učenika po osnovnoj školi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb smanjio se s 272 na kraju školske godine 2007./2008. na 235 na kraju školske godine 2013./2014. Također, treba primijetiti da postoje znatne regionalne razlike u broju učenika po osnovnoj školi između gradova i općina u aglomeraciji.

SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Srednjoškolskim obrazovanjem se omogućuje za učenike neobvezna djelatnost odgoja i obrazovanja u srednjim školama, dok pojedine srednje škole u Gradu Zagrebu provode programe obrazovanja odraslih iz svog obrazovnog sektora.

Primjećuje se da uvjeti školovanja u srednjim školama na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb nisu jednaki, pogotovo što se tiče raspoloživosti, stanja i opremljenosti školskog prostora u postojećim srednjoškolskim objektima, sportskih dvorana i igrališta u srednjim školama.

Postoji i značajan problem prekida školovanja, posebice u strukovnim školama, čime nastaje potreba prevencija takvih slučajeva i proaktivno zauzimanje za povratak u škole i integraciju u društvo.

Dodatno, velike su razlike i u informatizaciji škola, pa dok su neke škole već posve digitalno zrele i koriste informatičko-komunikacijske tehnologije u nastavi, neke na žalost nemaju niti osnovnu informatičku učionicu.

U obrazovanje u širem smislu ubrajaju se i aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja, tečajevi stranog jezika, informatičkih vještina i slično. Pučko otvoreno učilište Zagreb je najveća ustanova za obrazovanje, učenje i kulturu u Hrvatskoj, a polaznicima nudi programe obrazovanja, osposobljavanja, usavršavanja, osnovne i srednje škole, kulture i nakladništva, razvoja i međunarodnih projekata te sveučilišta za treću životnu dob. Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji niz takvih ustanova, primjerice Pučko otvoreno učilište Samobor, Pučko otvoreno učilište Velika Gorica, Pučko otvoreno učilište Zaprešić, Pučko otvoreno učilište Dugo Selo, Pučko

otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina, Pučko otvoreno učilište Zabok, te srodne ustanove koje organizirano provode djelatnosti obrazovanja, kulturne i informativne djelatnosti. Tako na primjer, Centar za obrazovanje u Samoboru provodi programe obrazovanja odraslih, a u sklopu Centra za kulturu Jastrebarsko djeluje škola stranih jezika, i održavaju se informatički tečajevi. Ove se obrazovne usluge pružaju dijelom u javnom sektoru, a visoka je zastupljenost privatnih pružatelja usluga. Pojedine srednje škole u Gradu Zagrebu također samostalno provode programe obrazovanja odraslih iz svog obrazovnog sektora.

Iako ne postoje precizni podaci za područje UAZ, poznato je da na razini cijele Hrvatske samo 2,4% stanovnika sudjeluje u programima cjeloživotnog učenja, što je višestruko ispod europskog prosjeka (oko 12%).

2.1.4.2. VISOKOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Visoko školstvo i znanstveno-istraživačka djelatnost na području Urbane aglomeracije Zagreb je koncentrirano u Gradu Zagrebu kao sveučilišnom središtu aglomeracije. Međutim primjećuju se nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na nekim fakultetima, te njihova dislociranost. Postoji velika inklinacija studenata iz cijele Hrvatske, a posebno iz gradova i općina Urbane aglomeracije Zagreb ka studiju u Gradu Zagrebu. Kapaciteti studentskih domova i opremljenost nisu zadovoljavajući i rješavaju se djelomično obnovom studentskih domova u Gradu Zagrebu. Oko 80 posto ukupnog broja studenata studira na Sveučilištu u Zagrebu, a koje se sastoji od 34 fakulteta, 17 visokih škola i 3 akademije i veleučilišta.

Problemi studentskog standarda obuhvaćaju, između ostalog, nedovoljnu ponudu smještaja u domovima, potrebu obnove postojećih studentskih domova i zgrada za kulturne programe u studentskim centrima.

Da bi se visoko školstvo i znanost stavilo u funkciju razvoja aglomeracije, nužna je suradnja znanosti i gospodarstva kroz zajedničke razvojne projekte i programe koji će omogućiti korištenje znanstveno-istraživačkih rezultata i kadrova za društveno-gospodarski razvoj UAZ.

2.2. GOSPODARSTVO

U cjelini koja se odnosi na gospodarstvo obrađen je niz gospodarski relevantnih tema - djelatnosti i ulaganja, trendovi u europskom i hrvatskom gospodarstvu. Prikazani su osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba (važniji gospodarski sektori) te financijski rezultati poslovanja poduzetnika. Pokrivene su teme obrtništva, konkurentnosti, vanjsko-trgovinske razmjene i turizma, a autori su se osvrnuli i na razvojni moment JLS-ova u UAZ-u koristeći indeks razvijenosti. Pojedine podcjeline završavaju prikazom identificiranih razvojnih problema i potreba.

Gospodarska kretanja u Hrvatskoj u razdoblju od 2008. do 2014. godine obilježila je gospodarska kriza. Započela je pod utjecajem globalne financijske i gospodarske krize, a nastavila pospješena slabošću gospodarskog sustava, osobito njegovom niskom konkurentnošću.

Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Hrvatske, u njemu se ostvaruje trećina BDP-a Republike Hrvatske. Stoga je upravo i njegova uloga presudna za gospodarstvo UAZ-a. Iako Grad Zagreb prednjači po pokazateljima konkurentnosti u usporedbi s ostalim županijama Republike Hrvatske, u usporedbi s gradovima slične veličine unutar Europske unije zaostaje po konkurentnosti, posebice po pitanju pametne specijalizacije.

Do 2010. godine BDP po stanovniku je u Gradu Zagrebu rastao, da bi nakon toga, u razdoblju od 2011. do 2013. godine bio u stalnom padu. U Zagrebačkoj županiji, BDP kontinuirano pada od 2011., dok podaci o kretanju BDP po stanovniku u Krapinsko-zagorskoj županiji ne pokazuju ujednačen

trend, odnosno promjene u odnosu na prosjek osciliraju u okviru +/- do 3%. U Tablici 3 nalaze se podaci vezani za BDP koji se odnose na 2013. godinu.

Tablica 5 Bruto domaći proizvod – Republika Hrvatska, Grad Zagreb, Zagrebačka županija i Krapinsko-zagorska županija 2013. godine (tekuće cijene)

	BDP (tis. kuna)	BDP (tis. EUR)	Struktura po županijama (u postocima; RH=100)	BDP/st. (u kunama)	BDP/st. (u EUR)	Indeks RH=100
Grad Zagreb	109.236.357	14.423.406	33,14%	137.321	18.132	177,27
Zagrebačka županija	18.780.296	2.479.722	5,70%	58.930	7.781	76,07
Krapinsko-zagorska županija	6.327.640	835.492	1,92%	48.321	6.380	62,38
Republika Hrvatska	329.571.343	43.516.109	100,0	77.465	10.228	100,00

Izvor: Državni zavod za statistiku.

U 2012. u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti djelatnost trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,3%, a slijedi javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 15%. Udjel prerađivačke industrije u Gradu Zagrebu pada od 13,9% u 2008. do 10,9% u 2012. U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udjel u djelatnostima: informacija i telekomunikacija (65,4%), financijskom sektoru (63,3%), stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i ostalim uslužnim djelatnostima (55,9%). Današnji tehnološki nivo zagrebačke industrije je znatno niži, pa je stoga i tehnološka struktura izvoza značajno nepovoljnija. Prema područjima djelatnosti prerađivačka industrija čini oko 83% ukupne zagrebačke industrijske proizvodnje, opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija oko 16%, a djelatnost rudarstva i vađenja tek 0,25%.

Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. U 2014. godini u djelatnostima usluga temeljenim na znanju radilo je više od 96.000 osoba. Tu su uključene sljedeće djelatnosti: stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; obrazovanje; djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, te umjetnost, zabava i rekreacija. Analizirajući raspoložive razvojne dokumente gradova i općina na području UAZ-a može se zaključiti da su glavne gospodarske djelatnosti trgovina, prerađivačka industrija, graditeljstvo i poljoprivreda.

Udio zaposlenosti Zagreba u ovim djelatnostima Hrvatske znatno je veći nego u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovini. Samo u stručnim, znanstvenim i tehnološkim djelatnostima radi oko 32.000 zaposlenih, a udjel ovih djelatnosti u RH je blizu 50%. To sugerira potrebu posebne pozornosti na ove djelatnosti u novim strateškim dokumentima razvoja Grada Zagreba te izradu i provedbu mjera koje bi poticale stvaranje novih radnih mjesta u ovim djelatnostima što predstavljaju važnu logističku podršku svim drugim gospodarskim i negospodarskim djelatnostima. Ako se tome doda i zaposlenost u financijskim djelatnostima, informacijsko-komunikacijskim djelatnostima, transportu i drugim poslovnim uslugama i obrazovanju, udio tih djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti u Gradu Zagrebu dostiže visokih 40%. Značenje Grada Zagreba kao znanstveno-tehnološkog središta oslikava podatak da je od ukupnog broja zahtjeva za zaštitu патената podnesenih Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo polovica prijavljena s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Sa zagrebačkog područja također je oko polovina ukupno priznatih патената na području RH.

2013. godine na području UAZ poslovalo je nešto više od 39.000 poduzetnika s 392 tisuće zaposlenih. Ostvarili su 362,5 milijardi kuna prihoda i 358,1 milijardu kuna rashoda. Bruto dobit iznosila je 4,4

milijarde kuna, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila nešto više od 2 milijarde kuna. U ukupnom broju poduzetnika u UAZ-u Grad Zagreb sudjeluje s 85 %, a u ukupnom broju zaposlenih sudjeluje s 89 posto. Značajnija poduzetnička aktivnost prisutna je još u Velikoj Gorici, Samoboru, Svetoj Nedelji i Zaprešiću. Prema ostvarenoj neto dobiti na prvom je mjestu Grad Zagreb s 2,2 milijarde kuna, a slijede Sveta Nedelja sa 114,2 milijuna kuna, Samobor s 81 milijunom kuna i Rugvica s 39 milijuna kuna. U 2013. godini najveći gubitak ostvarila je Velika Gorica (322 milijuna kuna), Zaprešić (133 milijuna kuna) i Dugo Selo (10,4 milijuna kuna).

Na području UAZ-a ukupno je 17.344 obrta u 2016. godini. Od toga je u Gradu Zagrebu registrirano 12.224, što čini 70,48% svih obrta, dok je preostalih 5.120 obrta raspoređeno u preostalim 29 JLS smještenih u UAZ-u. U Gradu Zagrebu na 1 km² smjestilo se 19,06 obrta, a iznadprosječnu gustoću obrta po km² bilježe još Zaprešić (6,64), Zabok (6,49) i Sveta Nedelja (5,69). Zajedno s Gradom Zagrebom, 90,34% svih obrta u UAZ-u smješteno je još u gradovima Velikoj Gorici, Samoboru, Jastrebarskom, Svetoj Nedelji, Zaprešiću, Svetom Ivanu Zelini i Dugom Selu. Osim spomenutih gradova koji tvore većinu obrta u UAZ-u, u skupinu JLS s više od 100 obrta ulaze Zabok, Marija Bistrica, Oroslavje, Brdovec, Klinča Sela i Donja Stubica. U preostalim 22 JLS-ova smjestilo se nešto manje od 10% svih obrta na području UAZ-a. Prisutan je trend smanjenja broja obrta (osobito izumiru tradicionalni i umjetnički obrti), što je povezano i s činjenicom da interes mladih za obrtnička zanimanja kontinuirano opada. Postojeći programi strukovnog obrazovanja ne prate u dovoljnoj mjeri potrebe budućih obrtnika, kojima osim praktičnih nedostaje i upravljačkih vještina za pokretanje vlastitog posla. Za daljnji razvoj obrtništva potrebna su dodatna ulaganja u promociju obrtništva i obrtničkih zanimanja, usklađivanje strukovnih programa s potrebama budućih obrtnika, pružanje podrške u pokretanju vlastitog posla te stvaranje prilika za financiranje projekata iz EU fondova.

Osim izravnog doprinosa rastu BDP-a, investicije utječu i na povećanje potencijala gospodarskoga rasta. U Gradu Zagrebu ostvarene investicije po stanovniku u 2012. godini iznosile su 16.758 HRK/st. što je 82,4% više od prosjeka RH, dok su u 2013. godini ulaganja po stanovniku u Gradu Zagrebu, pala na 15.632,00 HRK/st., što je 66,11% više od prosjeka RH. Investicije po stanovniku u Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji, u razdoblju od 2010. do 2013. godine, kontinuirano su u padu i značajno ispod hrvatskog prosjeka. Stanovnici Grada Zagreba imaju bolje potencijalne životne prilike u odnosu na ostatak Hrvatske u kojoj je većina hrvatskih županija po ovom parametru ispod hrvatskog prosjeka.

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

Gospodarska infrastruktura relevantna za UAZ uključuje slobodne i poduzetničke zone, te poduzetničke potporne institucije. U listopadu 2014. godine, Državni ured za reviziju objavio je Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti i ulaganja u opremanje i razvoj poduzetničkih zona (skupno za sve županije), te pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji po županijama.⁷ U Tablici 4 prikazani su podaci o broju poduzetničkih zona na području UAZ-a na temelju podataka Registra MINPO-a (na dan 18. studeni 2015.) i izvješća Državnog ureda za reviziju (listopad, 2014.).

⁷U skupnom Izvješću navodi se da Grad Zagreb razvojnom strategijom i prostorno planskom dokumentacijom nije predvidio izgradnju poduzetničkih zona, stoga je ukupno 20 pojedinačnih izvješća.

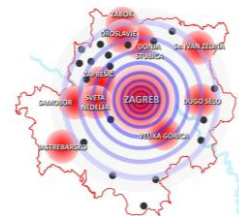

Tablica 6 Poduzetničke zone po gradovima i općinama Urbane aglomeracije Zagreb

Naziv	Grad/Općina	Poduzetničke zone		
		Podaci MINPO-registar (2015)	Podaci iz Izvješća Državnog ureda za reviziju (2014) - PLANIRANO	Podaci iz Izvješća Državnog ureda za reviziju (2014) – AKTIVNO (U FUNKCIJI)
Zagreb	Grad	0	0	0
Brckovljani	Općina		11	2
Brdovec	Općina		5	3
Dugo Selo	Grad		1	1
Jakovlje	Općina	1	3	1
Jastrebarsko	Grad		1	1
Klinča Sela	Općina		4	
Pisarovina	Općina		1	1
Pušća	Općina		1	
Rugvica	Općina		4	1
Samobor	Grad		1	1
Sveti Ivan Zelina	Grad		10	1
Sveta Nedjelja	Grad		3	3
Marija Gorica	Općina		1	
Velika Gorica	Grad		3	1
Orle	Općina		2	
Zaprešić	Grad		8	3
Pokupsko	Općina		2	
Kravarско	Općina		1	
Bistra	Općina		2	2
Luka	Općina		1	1
Dubravica	Općina		2	
Stupnik	Općina		0	0
Gornja Stubica	Općina		1	1
Marija Bistrica	Općina		2	1
Veliko Trgovišće	Općina	1	1	1
Zabok	Grad		1	1
Donja Stubica	Grad		5	2
Stubičke Toplice	Općina	2	2	
Oroslavje	Grad		1	1
UKUPNO		4	80	29

Izvor: Ministarstvo gospodarstva (2008.), Državni ured za reviziju (2014.), MINPO (veljača 2015.)

Prema javno dostupnim podacima Središnjeg državnog portala trenutno u RH posluje 12 slobodnih zona od kojih je jedna smještena na području UAZ-a, a to je Slobodna zona Zagreb. Na području UAZ-a svi JLS-ovi, osim Zagreba i Stupnika imaju planiranu ili osnovanu poduzetničku zonu (jednu ili više). Poduzetničke zone u funkciji smjestile su se na području 10 gradova i 10 općina UAZ-a. Koncem 2013. u poduzetničkim zonama u funkciji na području UAZ-a poslovalo je 298 poduzetnika koji su imali 8.819 zaposlenih (prosječan broj zaposlenih po poduzetniku u poduzetničkim zonama UAZ-a je 30). Prosječno 10 poduzetnika posluje u jednoj poduzetničkoj zoni. Prema broju zaposlenih u zonama UAZ-a prednjače Gospodarska zona Grada Zaboka (ukupno 1.809), Radna zona Sveta Nedelja (ukupno 1.543) te Radna zona Samobor (ukupno 957). Ove tri zone zapošljavaju gotovo 50% (48,86%) od ukupnog broja zaposlenih u zonama na području UAZ-a. U 15 poduzetničkih zona zaposleno je manje od 100 zaposlenika.

Prema podacima Državnog ureda za reviziju (2014.) ukupna ulaganja u poduzetničke zone u UAZ-u iznosila su 299.821.094,00 HRK. Najznačajnija ulaganja u zone na području UAZ-a (iznad 30.000.000,00 HRK) bila su ulaganja u poduzetničke zone na području Grada Zaprešića, Samobora i Zaboka. Gotovo 50% (46,78%) od ukupnog iznosa ulaganja uloženo je na području ova tri grada. Ukoliko se promotre podaci o visini ulaganja po zaposleniku, prosječan iznos ulaganja po zaposleniku poduzetničke zone u UAZ-u iznosi 33.997,18 HRK, a prednjače poduzetničke zone u Pisarovini, Brckovljanima te Velikoj Gorici koje višestruko premašuju ovaj iznos.

Popunjenost zona se razlikuje po JLS i još uvijek postoje tendencija gradnje novih zona prije popunjavanja postojećih. Često zone nemaju jasnu stratešku usmjerenost prema određenim gospodarskim sektorima, što često dovodi do neadekvatne infrastrukture koje pružaju potencijalnih investitorima.

Osim poduzetničkih zona, na području UAZ nalaze se i poduzetničke potporne institucije (PPI). Na području Grada Zagreba tako djeluje jedna javna PPI, Razvojna agencija - Tehnološki park Zagreb, te 7 privatnih PPI (uglavnom inkubatora), u Zagrebačkoj županiji djeluje 4 PPI (Samobor, Vrbovec i 2 u Velikoj Gorici), a u Krapinsko-zagorskoj djeluje samo Zagorska razvoja agencija kao PPI. Sve ove institucije razlikuju se u kapacitetima, opsegu i kvaliteti usluga koje pružaju te se stoga može ustvrditi da na području UAZ ne postoji ravnomjerna dostupnost potpornih usluga poduzetnicima, a istovremeno je evidentna potreba za unaprjeđenjem poduzetničkih vještina, posebice onih koji se odnose na internacionalizaciju poslovanja te strateško upravljanje poduzećima.

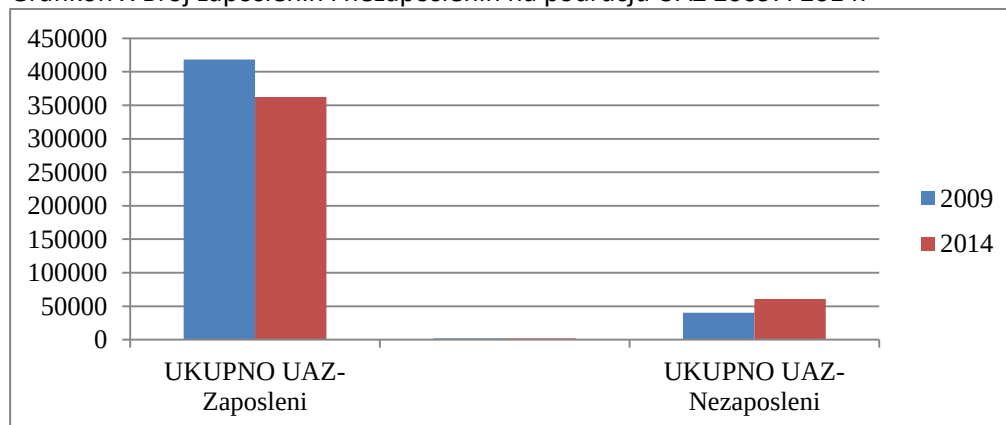
2.2.3. TRŽIŠTE RADA

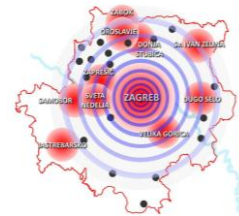
2.2.2.1. ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST

Broj nezaposlenih osoba u svim JLS u UAZ-u u 2014. godini u odnosu na 2008. godinu je porastao, pri čemu se u 20 JLS broj nezaposlenih udvostručio, dok je u njih 6 broj nezaposlenih gotovo 3 puta veći u 2014. godini negoli u 2008. godini (Donja Stubica, Gornja Stubica, Marija Gorica, Pokupsko, Stupnik, Veliko Trgovišće).

Usporedni podaci o zaposlenima i nezaposlenima na području UAZ-a, za godine 2009. i 2014. prikazani su na Grafikonu X. Iz Grafikona je vidljiv značajan (i brži) pad broja zaposlenih te sporiji rast broja nezaposlenih na području UAZ-a u promatranom razdoblju. Taj bi se podatak mogao protumačiti kao sposobnost dijela radne snage da se ponovo zaposli u kraćem roku, dok veći dio jednom kada je istisnut s tržišta rada, ostaje u dijelu nezaposlenih osoba dulje vremena te nije sposobno ponovo se vratiti na tržište rada u kraćem roku.

Grafikon X Broj zaposlenih i nezaposlenih na području UAZ 2009. i 2014.

U razdoblju 2008.-2014. u Gradu Zagrebu je prosječno 26.584 nezaposlenih osoba. U posljednjoj promatranoj godini registrirano je 43.957 nezaposlenih. Nezaposlenost je od 2008. godine kontinuirano u značajnom porastu kako u Zagrebu, tako i u ostatku Hrvatske. Broj nezaposlenih osoba u svim JLS-ima u UAZ-u u 2014. godini u odnosu na 2008. godinu je porastao, pri čemu se u 20 JLS-ova broj nezaposlenih udvostručio, dok je u njih 6 broj nezaposlenih gotovo 3 puta veći u 2014. godini negoli u 2008. godini (Donja Stubica, Gornja Stubica, Marija Gorica, Pokupsko, Stupnik, Veliko Trgovišće). Na zaposlenost i nezaposlenost uvelike utječu demografska kretanja. Na području UAZ-a primjetan je nastavak procesa starenja stanovništva, posebno središnjeg gradskog naselja te smanjivanje udjela mladih. Istovremeno jača pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva povećavajući razlike u gustoći naseljenosti na području UAZ-a. Statistički podaci ukazuju na nedostatak novih slobodnih radnih mjesta, nepovoljnu strukturu nezaposlenih s obzirom na razinu obrazovanja, dob i spol, uz istovremeno znatan broj deficitarnih zanimanja. Kako bi nezaposleni imali veće mogućnosti ponovnog zapošljavanja nužno je stjecati nova znanja i vještine, dodatno se školovati u struci ili se obrazovati u nekom novom području u kojem postoji potražnja za radnom snagom, te aktivno tražiti zaposlenje u širem okruženju.

Ukoliko podatke o nezaposlenima usporedimo s podacima za RH, na razini UAZ-a Grad Zagreb sudjeluje s otprilike $\frac{3}{4}$ broja nezaposlenih dok ostale JLS u UAZ-u sudjeluju s preostalih $\frac{1}{4}$ nezaposlenih. Stoga su i udjeli UAZ-a tijekom godina u ukupnom broju nezaposlenih u RH vidljivo viši negoli udjeli samo Grada Zagreba u ukupnom broju nezaposlenih u RH. Kako bi se mogli donositi sigurniji zaključci o kretanjima broja nezaposlenih po pojedinim djelatnostima, prema razini obrazovanja, prema dobi, spolu itd., potrebni su dodatni podaci na razini JLS i analize čiji se rezultati mogu dalje koristiti za promišljanje konkretnih razvojnih mjera usmjerenih na rješavanje pitanja nezaposlenosti.

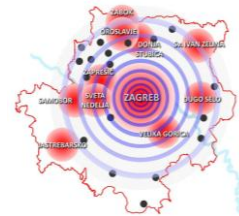
2.2.3. POSLOVNO OKRUŽENJE – Regionalni indeks konkurentnosti

Zagreb je u odnosu na 2010. godinu poboljšao svoju poziciju te se na temelju vrijednosti regionalnog indeksa konkurentnosti smjestio na sam vrh. Iako je u 2007. i 2010. godini Zagrebačka županija bila na visokom 5. mjestu, u 2013. godini je međutim pogoršala svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu), te je na sedmom mjestu u odnosu na ostale hrvatske županije. Krapinsko-zagorska županija je uspjela poboljšati svoj položaj u odnosu na 2010. godinu te se nalazi otprilike u sredini, na 12. mjestu, odnosno pokazuje bolje rezultate u odnosu na devet hrvatskih županija.

Podaci o konkurentnosti Grada Zagreba jasno govore o vrijednostima iznad prosjeka RH za područje infrastrukture i javnog sektora, investicija i razvijenosti poduzetništva kao i ekonomskih rezultata (iako je dinamika nešto lošija). Poslovna infrastruktura je ispod prosjeka RH. Zagrebačka županija prednjači u kvaliteti poslovne infrastrukture koja je daleko iznad prosjeka RH, kao i investicije i poduzetnička dinamika. Poduzetništvo je razvijeno ispodprosječno, kao i ekonomski rezultati. Razina osnovne infrastrukture i javnog sektora je također ispod prosjeka RH. Što se tiče Krapinsko-zagorske županije, osim osnovne infrastrukture i javnog sektora te poslovne infrastrukture, svi ostali pokazatelji su puno ispod prosjeka. Razvijenost poduzetništva je na razini prosjeka RH.

Iz navedenog je razvidno da postoji velika potreba daljnjeg razvoja i unaprjeđenja poslovnog okruženja za investiranje, kako u vidu učinkovitih javnih usluga tako i kroz dostupnost različitih financijskih instrumenata potpore poduzetništvu koji bi pojačali ekonomsku dinamiku.

Grad Zagreb ima značajnu ulogu u vrijednostima uvoza, izvoza i salda vanjsko-trgovinske razmjene. U 2009. godini dolazi do značajnog pada robne razmjene Grada Zagreba s inozemstvom (15,6%), nakon čega kod poduzetnika Grada Zagreba u 2010. godini dolazi do određenog oporavka. Grad Zagreb zauzima prvo mjesto u vanjskotrgovinskoj razmjeni Hrvatske i čini njegovu trećinu. Također ima visoki udio (58,3%) u ukupnom robnom uvozu Hrvatske. Posljednje dvije promatrane godine (2011. i 2012.) dinamika izvoza Grada Zagreba veća je od uvoza. Prema podacima za područje UAZ-a, u razdoblju od

2008.-2012., u 2008. godini u svega 3 JLS-a (Bistra, Gornja Stubica, Oroslavje) vrijednosti izvoza veće su negoli vrijednosti uvoza. Ukupno 22 JLS-a (od 30 u UAZ-u) nisu u toj godini bile u mogućnosti pokriti izvozom niti polovinu svojeg uvoza. Među gradovima s osobito nepovoljnim vrijednostima su te godine bili Velika Gorica (4,78%) i Dugo Selo (14,06%). Na području cijele aglomeracije pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 27,22%, dok je prosječna pokrivenost uvoza izvozom po pojedinoj JLS iznosila 38,8%. Drugim riječima, JLS su uvozile gotovo dvostruko više negoli izvozile. Ukoliko se promatra udio UAZ-a u ukupnom izvozu i uvozu RH, može se primijetiti da UAZ značajno više sudjeluje u ukupnom uvozu RH negoli u izvozu, s obzirom na poziciju Grada Zagreba odnosno prvo mjesto u robnoj razmjeni u RH.

2.2.4. TURIZAM I KULTURA

TURIZAM

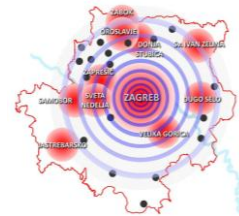
Urbana aglomeracija Zagreb najveće je središte kontinentalnog turizma, s povoljnim geografskim položajem na turističkim pravcima prema Jadranu. Turizam u razvitku ima poseban značaj jer je on utjecajni gospodarski čimbenik u formiranju identiteta. Njegov dosadašnji razvitak i stanje determinirano je kretanjima ukupnog razvitka, užeg i šireg okruženja, te političko-gospodarskog stanja u svijetu. Potencijal za razvoj turizma utemeljen je prvenstveno na: atraktivnoj prirodnoj i kulturnoj baštini (velike zaštićene površine, površine pod šumom, očuvani ruralni prostor, lovišta, izvori termalne vode, rijeke, potoci, jezera i ribnjaci), područjima parkova prirode, vinskih cestama i kulturno-povijesnim atrakcijama.

Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine definirane su proizvodne grupe na kojima Zagreb treba temeljiti svoj turistički razvoj - zdravstvene, kulturne i poslovne, a primarni proizvodi koje treba razvijati su medicinski turizam, gradski turizam, turizam baštine, skup asocijacije i skup korporacije. Proizvodi s izraženom perspektivom rasta su cikloturizam, koji unatoč sve većem rastu još uvijek nije dovoljno valoriziran niti komercijaliziran, omladinski i socijalni turizam, događanja te gastro i eno turizam. Turističkom razvoju bitno doprinose poslovni skupovi i kongresi. Prema podacima iz 2014. od ukupno 7.553 poslovna skupa održana u Hrvatskoj tijekom prva tri tromjesečja 2014., njih 3.793 tj. 50,2% održano je u Zagrebu. Poslovni skupovi uglavnom se odvijaju u hotelskim prostorima uređenim za tu namjenu (čak 87%). Zagreb je prema ICCA (International Congress and Convention Association) 2013. godine uvršten na 79. mjesto ljestvice svjetskih kongresnih gradova što predstavlja pozitivan pomak u odnosu na 134. mjesto 2012. godine.

Zagrebačka županija također ima veliki turistički potencijal, te se kao izletničko-rekreacijska destinacija može pozicionirati kao "Zeleni prsten Zagreba". Mogućnosti razvoja Zagrebačke županije su u više vrsta selektivnih oblika turizma; od onog seoskog, preko lovno, ribolovnog, sportsko-rekreacijskog, geotermalnog pa sve do izletničkog. Osobito vrijedan prirodni turistički resurs je lječilište „Naftalan“ koje je nadaleko poznato po specifičnom liječenju pacijenata posebnom vrstom ljekovite nafte.

Kvalitetnu osnovu za razvoj turističkih djelatnosti ima Krapinsko-zagorska županija, koja u skladu s prirodno-geografskim i kulturno-povijesnim uvjetima ima preduvjete za: toplički turizam, vjerski turizam, zdravstveni turizam, kulturni i seoski turizam. Termalni izvori Stubičkih toplica predstavljaju osnovicu turističke ponude Krapinsko-zagorske županije, a nacionalno svetište Marija Bistrica centar je svjetskog vjerskog turizma. Sportsko-rekreacijska ponuda koncentrirana je između ostalih i u Stubičkim toplicama te Donjoj Stubici. Uglavnom se radi o rekreacijskim sadržajima vezanim uz bazene s termalnom vodom te sportskim sadržajima uobičajeno traženim u sklopu turističkog boravka poput tenisa, trim-staza, kuglanja, minigolfa i sl.

U Gradu Zagrebu prema podacima iz 2014. sveukupni smještajni kapaciteti broje 12.560 postelja i to većinom u hotelskim kapacitetima (56%). Broj postelja u hotelima iznosi 7.051, u hostelima 2.242, dok u ostalim smještajnim objektima iznosi 3.267. U strukturi hotelskog smještaja u 2014. godini dominiraju hoteli više (4*) kategorije u kojima je 45,5% svih stalnih hotelskih ležajeva, slijede hoteli srednje kategorije (3*) s udjelom od 30% te hoteli više kategorije (5* i Hotel Business) s udjelom od

21,5 %, a preostalih 3% ležajeva je u hotelima niže (2*) kategorije. Značajka aktualnog razvoja smještajnih kapaciteta u Gradu je porast broja hostela koji se u samo tri godine popeo sa 6 na 37. Također, zabilježen je i znatan porast broja domaćinstava.

U Zagrebačkoj županiji jedan od ključnih razloga stagnacije broja noćenja su nedovoljno kvalitetni ugostiteljski i smještajni kapaciteti. Ukupni smještajni kapaciteti su izrazito skromni, a broj ležajeva mali. U strukturi ponude je također vrlo malo seoskih domaćinstava sa smještajnim kapacitetima i pansionima, što je osnova ruralnog turizma, a ti su kapaciteti samo u nekim dijelovima Zagrebačke županije.

Okosnicu ponude smještaja Krapinsko-zagorske županije čine hoteli u toplicama. U hotelima je u promatranom vremenskom razdoblju od 2010.- 2014. godine ostvareno preko 75% ukupnih noćenja.

Tablica: Dolasci turista u odabranim županijama, 2008-2014

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Zagrebačka	35131	36942	34991	35068	39990	48000	51259	59500
Krapinsko-zagorska	65145	56497	54781	60121	62837	75172	85367	
Grad Zagreb	705165	633517	666106	730945	767366	876604	967902	
Republika Hrvatska	11260807	10934474	10604116	11455677	11835160	12441476	13128416	

Tablica: Noćenja turista u odabranim županijama, 2008-2014

Županija	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Zagrebačka	69545	69809	56227	62894	73176	82309	85759	97132
Krapinsko-zagorska	186709	159056	145411	153046	161811	177587	210253	
Grad Zagreb	1182917	1047937	1085597	1183125	1245669	1451891	1602420	
Republika Hrvatska	57103494	56299647	56416379	60354275	62743463	64827814	66483948	

Izvor: DZS, Statistički ljetopisi 2008-2014

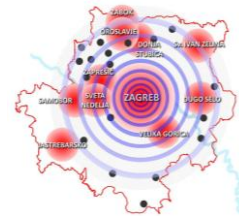
Izvor za Zagrebačku županiju: Turistička zajednica Zagrebačke županije

Zaključno, u UAZ zabilježen je uzlazni trend u turizmu, stavljajući jak naglasak na turizam kao propulzivnu djelatnost i sektor koji ima pozitivan utjecaj na cjelokupno gospodarstvo.

KULTURNA INFRASTRUKTURA

Kulturnoj djelatnosti Urbane aglomeracije Zagreb doprinose državne, gradske i privatne ustanove u kulturi: centri za kulturu, narodna sveučilišta, otvorena ili pučka učilišta, muzeji, galerije, kazališta, koncertne dvorane, kinematografi, knjižnice, arhive i druge umjetničke organizacije. Kulturne djelatnosti u gradovima i općinama na području Urbane aglomeracije Zagreb provode se i kroz niz aktivnosti i kulturno-umjetničkih događaja.

Teritorijalna raspoređenost kulturnih događanja i kulturnih ustanova na području Urbane aglomeracije Zagreb nije jednolika, kulturna infrastruktura nije potpuno prilagođena potrebama osoba s invaliditetom. Pitanje prostornih kapaciteta za provođenje regularnih aktivnosti ustanova u kulturi, radnog prostora za umjetničke organizacije i umjetnike nije u svim općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb jednako riješeno, a nacionalna i međunarodna suradnja umjetnika i organizacija u kulturi i umjetnosti ocjenjuje se nedovoljno

razvijenom. Uz tradicionalne kulturne aktivnosti koje treba očuvati, noviji trendovi u kulturnim djelatnostima nisu prema postojećim informacijama zaživjeli u Urbanoj aglomeraciji Zagreb, poput projekata mobilnosti umjetnika, ili razvoja kreativne industrije, umjetničkih radionica za osobe s posebnim potrebama i drugo.

KULTURNA BAŠTINA OD POSEBNE VRIJEDNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA

Bogatstvo kulturne baštine jedna je od značajnih karakteristika prostora Aglomeracije. Povoljnost položaja, bogatstvo i raznolikost prirodne sredine obilježavala je prostor trajnom privlačnošću i kontinuitetom naseljenosti od pretpovijesti do danas, ostavljajući brojna materijalna svjedočanstva.

Prema evidenciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske, na području Urbane aglomeracije Zagreb u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je ukupno 1143 kulturnih dobara, od toga 845 nepokretnih kulturnih dobara, 283 pokretnih kulturnih dobara i 15 nematerijalnih kulturnih dobara.

Tablica 7 Detaljan prikaz registriranih kulturnih dobara prema vrsti kulturnog dobra na području Urbane aglomeracije Zagreb

VRSTA KULTURNOG DOBRA	GRAD ZAGREB	ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	KRAPINSKO - ZAGORSKA ŽUPANIJA	UKUPNO
Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	558	192	40	790
Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina	35	17	2	54
Nepokretno kulturno dobro - kulturni krajolik	1	-	-	1
Pokretno kulturno dobro - pojedinačno	57	48	4	109
Pokretno kulturno dobro - zbirka	109	24	3	136
Pokretno kulturno dobro - muzejska građa	32	5	1	38
Nematerijalno kulturno dobro	10	5	-	15
UKUPNO	802	291	50	1143

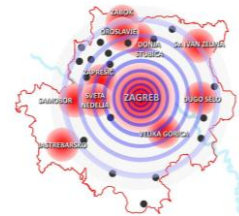
Izvor: Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, stanje na dan: 08.04.2016.

ŠPORTSKO REKREACIJSKA INFRASTRUKTURA

U Urbanoj aglomeraciji Zagreb sport je razvijen i ima dugogodišnju tradiciju. O tome svjedoče i podaci o broju sportskih udruga, i broju poslovnih subjekata u sportskim djelatnostima. Suradnja sportskih klubova na području Urbane aglomeracije Zagreb je prostorno organizirana tako da se klubovi istog sporta povezuju u sportske zajednice i saveze koji se teritorijalno udružuju u općinske, gradske i županijske zajednice sportskih udruga. Zastupljenost prema vrsti sporta je u Urbanoj aglomeraciji Zagreb visoka jer se stanovnici aktivno i rekreativno bave raznovrsnim sportovima, no broj i udjel sportski aktivnih stanovnika treba povećavati i nuditi više programa sportske rekreacije. U rekreaciju je uključeno oko 20 posto građana u Gradu Zagrebu dok je prosjek u razvijenim europskim državama između 30 i 70 posto što ukazuje na nedovoljno sportski aktivnog stanovništva. Uz to povezano, primjećuje se neusklađenost broja i kapaciteta sportskih objekata s potrebama stanovništva, sportaša i rekreativaca: manjak sportskih građevina i nedovoljna kvaliteta i opremljenost sportskih objekata sportskih dvorana u odgojno-obrazovnim institucijama, neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina na području Urbane aglomeracije Zagreb.

TEHNIČKA KULTURA

Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji manjak odgovarajućih prostora u kojima bi građani, prije svega djeca i mladi, mogli zadovoljavati svoje potrebe na području tehničke kulture, a i neravnomjerna je pokrivenost sadržajima tehničke kulture. Tehnička kultura, kao i sport i kultura općenito, namijenjena je svim skupinama stoga je potrebno razvijati i činiti dostupnima programe

tehničke kulture za darovite i programe za uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s posebnim potrebama. U tom smislu organizacijska struktura treba poticati suradnju različitih kompatibilnih aktivnosti i subjekata iz područja tehničke kulture.

KULTURNE I KREATIVNE INDUSTRIJE

Istraživanjem je pokazan značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija u Zagrebu, od ljudskih resursa do financijskih sredstava, no za ostvarivanje spomenutih ciljeva potreban je sustavan rad i to prvenstveno u smislu kulturnog planiranja u Zagrebu te strateškog postavljanja javne uprave prema sektoru kulturnih/kreativnih industrija. Tu se ne radi isključivo o kulturnoj politici, već i drugim segmentima javnih politika (gospodarstvo, poduzetništvo, industrija, obrazovanje, turizam, urbanizam) koje moraju imati zajedničku razvojnu viziju. Grad Zagreb posjeduje značajnu kompetitivnu prednost u stvaranju kulturnih proizvoda od strane kulturnih/kreativnih industrija samom činjenicom da je najveća koncentracija kulturnih i kreativnih resursa upravo u Gradu Zagrebu. Iako je naglašeno kako je za uspješno ostvarenje spomenutih ciljeva potreban holistički pristup, dakle suradnja više javnih politika, nužno je da kulturna politika, obzirom na osjetljivost kulture na tržišne uvjete, bude ta koja će koordinirati pozicioniranje javnih politika naspram kulturnih proizvoda. Nije svaki kulturni sektor pogodan za aktivnosti uobičajene za tržišno okruženje niti je nužno da djeluje u tržišnim uvjetima. Stoga je kulturna politika ta koja može limitirati utjecaj tržišta na kulturu, ali istovremeno i otvoriti nove mogućnosti koje se kulturnom stvaralaštvu nude u suvremenom globalnom okruženju.

2.2.5. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RUDARSTVO

2.2.5.1. POLJOPRIVREDA

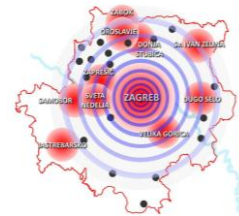
Poljoprivredni prostor Urbane aglomeracije Zagreb zauzima oko 35% ukupne površine ovog područja, a najveći dio poljoprivrednog zemljišta čine oranice i vrtovi sa ratarskim kulturama, slijede livade i pašnjaci, te vinogradi i voćnjaci. Broj poljoprivrednih kućanstava prelazi brojku od 40.000, dok se prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva po kućanstvu kreće između 2 i 3 ha. Na području Aglomeracije registrirano je više od 15.000 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s tendencijom rasta, budući da je proizvodnja zdrave hrane i kvalitetnih domaćih proizvoda prioritet u današnjoj poljoprivrednoj proizvodnji.

2.2.5.2. ŠUMARSTVO

Površine pod šumama zauzimaju približno 25% ukupne površine Urbane aglomeracije Zagreb. Većina šuma je u privatnom vlasništvu, te ih karakterizira velika usitnjenost, dok je kvaliteta šuma u državnom vlasništvu znatno bolja, pa je unapređenje gospodarenja šumama u privatnom vlasništvu prepoznato kao prioritet u razvoju. Na prostoru Aglomeracije većinom prevladavaju šume gospodarske namjene, a ostala šumska područja su zaštitne šume ili šume posebne namjene. Najšumovitiji dijelovi Aglomeracije su reljefno najrazvedeniji zapadni dio i područje Medvednice, dok se manje šuma nalazi u istočnom dijelu. Područje uz rijeku Savu je siromašniji šumom, te se zbog velike vlažnosti na nekim njegovim dijelovima planira pošumljavanje.

2.2.5.3. RUDARSTVO – GOSPODARSKA DJELATNOST

Rudarstvo je gospodarska djelatnost koja obuhvaća pronalaženje i vađenje (eksploataciju) mineralnih sirovina iz ležišta te njihovu pripremu (oplemenjivanje) za tržište. Rudarski proizvodi (mineralne sirovine) su osnova za najveći broj industrijskih grana. Proširenjem definicije djelatnosti, u rudarstvo se svakako treba svrstati i zaštita resursa, zaštita i unapređenje okoliša, racionalno gospodarenje resursima, zapravo sve ono što je obuhvaćeno sintagmom održivi razvoj.

2.3. URBANO OKRUŽENJE

2.3.1. KVALITETA URBANOG OKOLIŠA, IZLOŽENOST EKOLOŠKIM RIZICIMA I KLIMATSKIM OPASNOSTIMA

2.3.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Praćenje stanja okoliša definirano je Zakonom o zaštiti okoliša, a obuhvaća sustavno praćenje kakvoće zraka, vode, tla, biljnog i životinjskog svijeta, iskorištavanje mineralnih sirovina, praćenje stanja onečišćenja, utjecaja onečišćenja na zdravlje ljudi, proizvodnje i gospodarenje otpadom i ostalih prirodnih pojava te antropogenih utjecaja na okoliš.

U Gradu Zagrebu sustavno se prate pojedine sastavnice okoliša. Od 2012. Registar onečišćavanja okoliša je dostupan javnosti i doprinos je Informatičkom sustavu zaštite okoliša. Sustavno i relativno kvalitetno praćenje stanja okoliša u Zagrebačkoj županiji postoji samo u nekim segmentima okoliša (npr. vode, zrak, otpad). Nije uspostavljen jedinstven županijski informacijski sustav. Slična situacija je i u Krapinsko-zagorskoj županiji.

Može se zaključiti da na području aglomeracije još uvijek nema razvijenog prikladnog i ujednačenog sustavnog praćenja stanja pojedinih sastavnica okoliša, te da postoji necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša i sporo provođenje postojećih planova/programa.

2.3.1.2. Voda

Najopterećeniji vodotok na području Urbane aglomeracije Zagreb jest rijeka Sava, koja između ostalih prima i otpadne vode najvećeg zagađivača – Grada Zagreba. I druge tekućice koje prolaze blizu naselja preopterećene su ispuštima netretiranih otpadnih voda (npr. rijeka Lonja). Kako bi se smanjilo onečišćenje, nužna je izgradnja pročišćivača otpadnih voda te proširenje mreže odvodnje. Podzemne vode zagrebačkog vodonosnika predstavljaju bitne rezerve vode Hrvatske i stoga se trebaju posebno čuvati. Prirodna ranjivost Zagrebačkog vodonosnika je velika, ali prijetnja su i veliki onečišćivači (od slovenske granice do Siska).

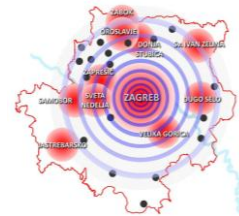
2.3.1.3. Zrak

Za područje aglomeracije značajan utjecaj na kakvoću zraka ima Zagreb kao veliko urbano središte. Unatoč tome, kakvoća zraka na području aglomeracije je relativno dobra. Prevladava druga (II) kategorija kakvoće zraka.

U Gradu Zagrebu mjerenja se provode na 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, na 3 postaje u državnoj mreži i na 3 postaje za mjerenja posebne namjene. Prema rezultatima mjerenja 2013. kvaliteta zraka u Gradu Zagrebu je bila II. kategorije s obzirom na izmjerene koncentracije čestica (PM₁₀ i PM_{2,5}) i dušikovih oksida (NO_x) i I. kategorije s obzirom na koncentracije ozona (O₃) i benzol(a)pirena (BaP) u česticama PM₁₀. Na području Zagrebačke županije ne provode se kontinuirana mjerenja kvalitete zraka, s izuzetkom Grada Velike Gorice gdje je postavljena automatska mjerna postaja (AMP). Zagrebačku županiju karakteriziraju relativno male količine emisija onečišćujućih tvari u zrak. U Zagrebačkoj županiji prevladava druga (II) kategorija kakvoće zraka. Na području Krapinsko - zagorske županije također se ne provode kontinuirana mjerenja kvalitete zraka. Kakvoća zraka na području Krapinsko - zagorske županije za sada nije značajnije ugrožena onečišćivačima s teritorija Županije. Najznačajniji izvor zagađenja zraka u županiji je promet. U županiji prevladava prva (I) kategorija kakvoće zraka, osim u Zaboku (i u Zlataru izvan aglomeracije).

2.3.1.4. Tlo

Na području Zagrebačke aglomeracije prevladavaju tipovi podzolastih tala koja se agrotehničkim mjerama mogu privesti određenoj svrsi. Također, tu su hidrogena tla veće plodnosti. Na strmim

padinama i valovitim brežuljcima Hrvatskog zagorja prisutna su pjeskovita ilovasta tla. Obradive poljodjelske površine predstavljaju jedan od vrijednih prirodnih resursa koji je potrebno posebno valorizirati i štititi.

Najizrazitija prijetnja kakvoći tla je neodgovarajuća gnojidba poljoprivrednih površina. Eksploatacijom mineralnih sirovina (šljunka, kamena, gline) tlo se gubi i onečišćuje. Nesanirani kamenolomi i glinokopi su prostori krajobrazne degradacije, erozije i nestabilnosti tla te predstavljaju sanitarni rizik kao postojeća i potencijalna divlja odlagališta.

2.3.1.5. Gospodarenje otpadom

Na području Urbane aglomeracije Zagreb uslugu organiziranog sakupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada obavljaju registrirana komunalna poduzeća i koncesionari, koji odlažu otpad na službenim odlagalištima. Komunalni otpad Grada Zagreba odlaže se na odlagalište Prudinec, čija je sanacija započela 1998. godine. Tehničke mogućnosti osiguravaju uvjete odlaganja do 2018. godine, do kada je nužno pronaći trajno rješenje zbrinjavanja otpada s područja Grada Zagreba. Do kraja 2018. godine Republika Hrvatska dužna je uvesti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom te izraditi pogon za termičku obradu otpada taloga pročištača i ostalog otpada. U Zagrebačkoj županiji (područje aglomeracije) se nalaze četiri aktivna službena odlagališta za neopasni i inertni otpad, i to: Andrilovac (Grad Dugo Selo), Cerovka (Grad Sveti Ivan Zelina), Novi Dvori (Grad Zaprešić) i Mraclinska Dubrava (Grad Velika Gorica). Na dijelu UAZ unutar Krapinsko-zagorske županije komunalni otpad se odlaže na odlagališta Gubaševo i Tugonica ili na odlagališta izvan obuhvata UAZ odnosno županije.

Nema službenih odlagališta za opasni otpad, čije je zbrinjavanje u nadležnosti države. Na području Krapinsko-zagorske županije provodi se program sanacije odlagališta s krajnjim ciljem zatvaranja s obzirom na skoro otvaranje Regionalnog centra za gospodarenje otpadom sjeverozapadne Hrvatske. Na području aglomeracije evidentiran je i veći broj divljih odlagališta za koje je pokrenuta ili se planira sanacija putem ovlaštenih komunalnih tvrtki odvozom ostatnog otpada na službena odlagališta.

2.3.1.6. Buka

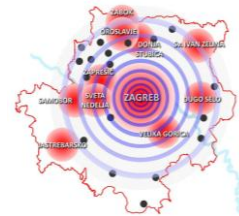
Razina buke u Urbanoj aglomeraciji Zagreb ne odstupa znatnije od utvrđenog prosjeka Republike Hrvatske. Dominantni izvori buke na području Grada Zagreba su promet, industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme, te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti. 2014. je izrađena prva Strateška karta buke Grada Zagreba. U Zagrebačkoj županiji još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini sustavno ispitivanje buke. Područje Krapinsko-zagorske županije nije ozbiljnije ugroženo bukom, ali se problemi mogu javiti na lokacijama uz glavne prometnice te prigodom realizacije određenih aktivnosti.

2.3.1.7. Svjetlosno onečišćenje

Najveće svjetlosno onečišćenje u području Urbane aglomeracije Zagreb predstavlja Grad Zagreb. Znatni pomaci mogući su provedbom mjera uvođenja okolišno (a i ekonomski) prihvatljivije javne rasvjete.

2.3.1.8. Zelene površine – zelena infrastruktura

Zelena infrastruktura osigurava bolju kvalitetu života i dobrobit ljudi, podupire bioraznolikost i njezinu pokretljivost među staništima, štiti od klimatskih promjena i ekoloških katastrofa te, što je osobito važno, podupire integrirani, multifunkcionalni i multidisciplinarni pristup razvoju koji omogućava da se limitirani prostor koristi na najučinkovitiji i dosljedan način. Potencijalne sastavnice zelene infrastrukture na području UAZ su: zaštićena područja i područja ekološke mreže Natura 2000, zdravi ekosustavi visoke prirodne vrijednosti izvan zaštićenih područja, parkovi, vrtovi, ribnjaci, potoci, živice, šume i dr. u urbanom prostoru. Na prostorno planskoj razini sastavnice zelene

infrastrukture Grada čine u Prostornom planu Grada Zagreba šume, poljoprivredne površine, javne zelene površine, zaštitne zelene površine, zone vodocrpilišta, te vode i vodna dobra. U izradi su podaci o zelenim površinama za GZ, uključujući broj kvadratnih metara po stanovniku.

2.3.1.9. Prirodno – geografska obilježja i resursi

Položaj UAZ izrazito je povoljan s obzirom da se smjestila na dodiru velikih reljefnih cjelina, između alpskog, panonskog i dinarskog prostora, a čini samu jezgru Središnje Hrvatske. Riječ je o međuprostoru koji se prostire od sjevernih padina Medvednice na sjeveru, dolina rijeka Krapine i Sutle na sjeveru i sjeverozapadu, Marija-goričkog pobrđa na sjeverozapadu, Žumberačkog i Samoborskog gorja na zapadu, zavale Crne mlake u srednjem Pokuplju na jugozapadu, Vukomeričkih gorica na jugu i rijeke Lonje na istoku. Središnji dio čini prostor Savske doline koja se postepeno širi od zapada prema istoku. Jodruče Urbane aglomeracije Zagreba je reljefno raznoliko, a obuhvaća:

- a) **plodne riječne doline-ponajprije aluvijalnu dolinu Save** - znatan dio regije čine ravničarski predjeli, odnosno aluvijalne površine većih vodotoka (Save, Sutle, Krapine, Lonje), dok se manje pružaju uz pritoke.
- b) **ravničarsko-močvarna područja** - s desne strane Save zemljište se spušta u nisku aluvijalnu ravan Odre te zavalu Crne mlake u srednjem Pokuplju.
- c) **brežuljkaste terene i pobrđa** - brežuljkaste krajeve čine - Zelinska gora (463 m), Vukomeričke gorice (428 m) i Marija-goričko pobrđe (310 m) te ostala brežuljkasta područja i dijelovi prigorskih i podgorskih zona.
- d) **gorja i gore- Medvednica, Žumberačko gorje, Samoborsko gorje** - gorje u rubnim dijelovima Središnje Hrvatske premašuje visinu 1000 m, npr. Medvednica, Žumberačko gorje, Samoborsko gorje. Osnovnu jezgru Medvednice čine starije stijene paleozojske i trijasne starosti-većinom od karbonskih brusilovaca, zelenih škriljavaca te vapnenca i dolomita gornje krede. Smjerom sjeverozapad-jugoistok pružaju se serije vapnenaca i dolomita na Žumberačkoj gori (1 181 m).

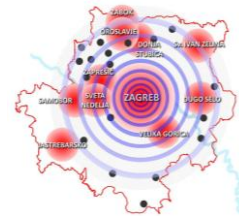
Različita prirodna osnova i posebno gospodarsko značenje pojedinih prirodnih **resursa** siguran su temelj razvoja. To su resursi iz kojih lokalna zajednica može imati određene koristi (dohodak, opskrba tržišta, sinergijski učinci s drugim aktivnostima).

Mineralne sirovine predstavljaju prirodni resurs od interesa za Republiku Hrvatsku, te imaju njezinu osobitu zaštitu i mogu se iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način propisan Zakonom o rudarstvu. Na području aglomeracije postoje mineralne sirovine s kojima se može računati kao resursima za neku buduću eksploataciju. To su: tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak, ciglarska glina, arhitektonsko-građevni kamen i geotermalna energija, nafta i plin.

Na tektonskim rasjednim pravcima ima termalno-mineralnih vrela koja se od davnih dana i danas koriste kao toplice. Značaj termalnih izvora potrebno je dodatno istražiti, budući da dosada ne postoje cjelovita istraživanja koja bi utvrdila puni energetski potencijal. Za sada su potencijali geotermalnih voda nedovoljno iskorišteni.

2.3.1.10. Prirodna baština i bioraznolikost

Prostor aglomeracije predstavlja relativno bogato područje biološke raznolikosti. Nažalost, nedostaje njezina cjelovita slika. Lista staništa još nije potpuna, kao ni ukupan broj vrsta, koje nisu u potpunosti pobrojane i poznate. Regionalnih endema dosad je najviše nađeno u staništima izvora i intersticija rijeke Save i medvedničkih potoka, te špiljama na Medvednici. Velik udio prirodne baštine se štiti dodjelom odgovarajuće kategorije zaštite – park prirode, park šume, spomenik prirode i dr. Parkovi prirode zauzimaju oko 31200 ha, odnosno 11% površine urbane aglomeracije. Prostrana prirodna ili dijelom kultivirana područja s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti su parkovi prirode Medvednica i Žumberak-samoborsko gorje. Na području aglomeracije nalazi se jedna park

šuma (Tepec-Palačnik-Stražnika), koja zauzima površinu od 350,15 ha. Značajni krajobraz i zauzimaju površinu od 1784,96 ha, posebni rezervati 2293,80 ha i spomenici parkovne arhitekture 99,62 ha.

Sva zaštićena područja relativno su dobro očuvana na većini prostora s tendencijom poboljšanja. Upravljanje prirodnim baštinom izuzev nacionalne razine odvija se na regionalnoj razini. Županije i Grad Zagreb upravljaju svojom prirodnim baštinom putem za to zaduženih Javnih ustanova. Prirodna baština ne koristi se kao razvojni resurs, unatoč svom velikom potencijalu. Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/2013), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000. Ekološku mrežu Urbane aglomeracije Zagreb čine 23 lokaliteta.

2.3.1.11. Krajobraz

Prema krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske UAZ ulazi u područje sjeverozapadne Hrvatske i predstavlja prostor koji se ističe raznolikošću i bogatstvom svojih prirodnih, ruralnih i antropogenih krajolika. Prirodne datosti prostora u velikoj su mjeri odredile povijesni razvitak i raznolikost krajolika kakav danas poznajemo.

Raznovrsnost krajobraznih jedinica koje se po biofizičkim i antropogenim karakteristikama razlikuju, tvore sve karakteristične oblike krajolika u rasponu od (uvjetno) prirodnog, preko kultiviranog do izgrađenih urbanih područja. U rasponu između ovih osnovnih tipova moguće je prepoznati niz podtipova krajobraznih jedinica - tvoreći bogati mozaik krajobraza regije.

Raznolikost i slojevitost obilježja krajobraza zahtijevaju posebno istančan odnos u definiranju vrsta i intenziteta intervencija i kontrolu procesa u svim oblicima krajobraznih jedinica.

Pritisci koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

Dodatne negativne promjene odnose se na neodržavanje povijesnih prostora grada, gubitak lokalnih obilježja u ruralnim naseljima, razvitak neobazriv prema izvornim uzorcima naselja, nepovezanost s krajolikom te na osiromašeni odnos vizura, znakova i ostalih krajobraznih obilježja.

2.3.1.12. Prirodni rizici i klimatske promjene

Nagnuti tereni na području UAZ izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta ovisno o količini i intenzitetu oborina i svojstvima tla. U cilju zaštite naselja od bujičastih potoka na području samoborskog i žumberačkog gorja potrebno je izgraditi desetak retencija. Jedan od oblika incidenata je i pojava klizišta, posebno na području podsljemenske zone, prostoru Vukomeričkih gorica, Žumberačke gore, Samoborskog gorja i pobrđa Hrvatskog zagorja.

Seizmičnost na području aglomeracije Zagreb posljedica je intenzivnih tektonskih pokreta (sjecišta različitih smjerova reljefnih cjelina) i iznosi VII-IX stupnjeva Mercalli-Cancani-Siebergove (MCS) ljestvice.

Procjenjuje se da je područje Urbane aglomeracije Zagreb ugroženo **poplavama** koje bi imale teške posljedice za stanovništvo, materijalna dobra i okoliš. Od velikih voda Save primjereno je zaštićen samo grad Zagreb, a ostala područja uz Savu uglavnom su nedovoljno zaštićena. Razlog tome je nedovršen zaštitni sustav Srednjeg posavlja.

Klimatske promjene utječu na društvo i gospodarstvo i potrebno je na odgovarajući način tretirati sve buduće projekte i investicije kako bi se smanjio utjecaj na klimatske promjene i kako bi se rizici sveli na najmanju moguću mjeru.

2.3.1.13. Okoliš i zdravlje

Zagađenje okoliša može biti uzrok čitavog niza zdravstvenih problema, a mnogi od njih postaju vidljivi tek nakon duljeg vremena ili se javljaju kao posljedica kronične izloženosti. Ostvarivanje pozitivnih ekoloških učinaka, djelovanje na svijest ljudi, održivo gospodarenje energijom i poticanje energetske učinkovitosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš te smanjenje troškova energije i emisije stakleničkih plinova su bitni faktori koji predstavljaju uvjete zdravog života i temelj održivog razvitka.

Na području Urbane aglomeracije Zagreb provode se razne mjere i aktivnosti u cilju zaštite i poboljšanja kakvoće zraka koje su usmjerene na smanjenje troškova energije, emisije stakleničkih plinova i održivog gospodarenja energijom, u cilju zaštite okoliša i poticanja energetske učinkovitosti. Treba istaknuti i mjere zaštite voda, mjere za smanjivanje emisija onečišćujućih tvari iz prometa, nadzorne, organizacijske i administrativne mjere te još niz mjera koje kao cilj imaju zaštitu zdravlja ljudi i unapređivanje kvalitete življenja.

2.3.1.14. Brownfield područja

Brownfield lokacije, s obzirom na njihovu raniju funkciju obuhvaćaju industrijske građevine i zemljišta, vojne građevine i zemljišta, prometne građevine i infrastrukturu, stambene građevine i zemljišta i građevine i zemljišta društvene i javne namjene, zemljišta i građevine poljoprivrednih i rudarskih kompleksa. U kontekstu promicanja zaštite i prenamjene industrijskog naslijeđa, ujedno i brownfield lokacija, Grad Zagreb je provodio i provodi niz programa. Uz aktivnosti na razini planiranja započeto je preliminarno prikupljanje i analiza podataka o brownfield lokacijama kao vrijednom razvojnom resursu, utvrđivanje kriterija odabira u cilju izrade registra brownfield lokacija. U Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji također postoji niz područja s obilježjima brownfield lokacija na području UAZ i njihove odgovarajuće regeneracije. Za prostore koji se više ne koriste i ne mogu se koristiti na dosadašnji način potrebno je, uvažavajući prostorne značajke i realne potrebe, spriječiti njihovu daljnju devastaciju, provesti preobrazbu i privesti ih novoj namjeni.

2.3.1.15. Identitetski potencijali

Povezivanje većih gradova sa manjim jedinicama lokalne samouprave u mrežu kulturnih i urbanih vrijednosti može predstavljati snagu cjeline koja postaje veća od zbroja svojih dijelova. Za čitavo područje Urbane aglomeracije Zagreb značajne karakteristike daje balans dobro očuvanih prirodnih bogatstava, urbaniziranih cjelina i punktova od kulturnog značaja, te tradicijskih običaja i obrta.

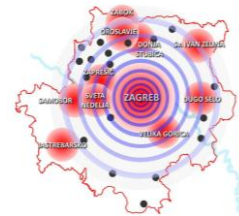
Na području aglomeracije, ne računajući Grad Zagreb, nije dovoljno prepoznat pojam i važnost kulturnih i kreativnih industrija kao pokretača gospodarstva, kao ni potreba za institucionalnom podrškom njihovom razvoju.

2.3.2. PRIMARNA INFRASTRUKTURA

2.3.2.1. OPSKRBA PITKOM VODOM

Jedan od glavnih razvojnih problema u opskrbi vodom namijenjenom za ljudsku potrošnju UAZ-a je nepostojanje cjelovitog sustava javne vodoopskrbe već se pojedina područja opskrbljuju lokalnim vodovodima čija su izvorišta neistražena i nezaštićena, a vodotehnički objekti nisu u potpunosti sagrađeni u skladu s normativima i standardima za tu vrstu objekata te je potrebno uspostaviti sustav javne vodoopskrbe na cijelom području UAZ-a.

Postojeći sustav vodoopskrbe djelomično je dotrajavao (u središnjem dijelu UAZ-a prosječna starost cjevovoda je 38 godina) te postoje veliki gubici vode (u središnjem dijelu UAZ-a gubici su oko 40% zahvata, a u samom Gradu Zagrebu još i veći) i problemi s osiguranjem potrebnih količina i kakvoće vode. Sigurnosni vodospremnici u središnjem dijelu UAZ-a imaju ukupni volumen oko 39% dnevne potrošnje čime nisu zadovoljeni sigurnosni standardi (50% dnevnih potreba).

Sektorski su ciljevi razvoja popravak postojećeg i izgradnja novih distribucijskih sustava kojima bi se povećala pokrivenost područja i cjelovitost sustava što je važno za podizanje razine sigurnosti opskrbe vodom.

Razina podzemne vode na prilivnim područjima javnih izvorišta ovisi o vodostaju rijeka. Područje zapadnog i jugoistočnog dijela UAZ-a bogato je podzemnim vodama, koje su izrazito osjetljive na onečišćenja s površine zbog relativno polupropusnog ili mjestimice nepostojećeg pokrova, a potencirano time što je Savska nizina jedno od urbanistički, gospodarski i poljoprivredno najatraktivnijih područja. U zadnjih dvadesetak godina razina podzemne vode pala je prosječno 1-1,5m, a ponegdje i više od 3 m na području središnjeg dijela UAZ-a. Taj pad je nešto usporen izgradnjom i rekonstrukcijom stepenice TE-TO devedesetih godina. Antropogeni pritisci na okoliš doveli su do toga da se veći broj postojećih izvorišta vode za piće ne može koristiti za vodoopskrbu zbog utvrđenog onečišćenja podzemne vode.

2.3.2.2. ODVODNJA I PROČIŠĆAVANJE OTPADNIH VODA

Trenutačno stanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda prema podacima županijskih strategija ne omogućuje zadovoljavajući standard življenja stanovništva i ne osigurava odgovarajuću zaštitu okoliša (ponajprije voda, tla i bioraznolikosti).

Iako je povećan broj korisnika priključenih na kanalizacijski sustav i realizirana su znatna ulaganja, stanje nije zadovoljavajuće jer izgradnja kanalizacijskih sustava ne prati izgradnju vodoopskrbe.

Odvodnja otpadnih voda na području UAZ-a odvija se dijelom putem kanalizacijskog sustava, a dijelom preko septičkih i sabirnih jama. Sabirne jame često nisu odgovarajuće vodonepropusnosti i kapaciteta pa se prazne u podzemlje ili prelijevaju u otvorene jarke i vodotoke. Potrebno je izgraditi sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ-a.

Kanalizacijska mreža središnjeg dijela UAZ-a je djelomično oštećena, uništena, a neki su hidraulički kanalizacijski kolektori preopterećeni. Klimatske promjene izazivaju preopterećenje sustava. U kratkom vremenskom periodu padne i prosječna mjesečna količina oborina za Zagreb, što izaziva plavljenja. U slučaju elementarnih nepogoda nije omogućena sigurnost sigurnosnih ispusta, rasterećenja i odušnih kanala u središnjem dijelu UAZ-a.

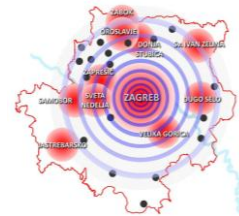
Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u središnjem dijelu UAZ-a izgrađen je 2007. godine, ali nisu dovršeni glavni odvodni kanal i glavni dovodni cjevovod kojima se otpadne vode dovode do centralnog uređaja za pročišćavanja otpadnih voda⁸. U gradu Velika Gorica izgrađeni su djelomično funkcionalni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda. Kod preostalih naselja odvodnja otpadnih voda obavlja se mješovitim kanalizacijskim sustavom kojim se oborine i otpadne vode ispuštaju bez obrade neposredno u recipijent (rijeku ili kanal). Izrađena je dokumentacija za izgradnju novih pročištača u Zaprešiću, koji prihvaća otpadne vode Samobora, i Dugom Selu. Pročištač u Dugom Selu i pročištač u Velikoj Gorici prihvaćeni su za financiranje iz fondova EU-a.

2.3.2.3. DRUGI OBLICI KORIŠTENJA VODA

U kolovozu 2013. Vlada RH je donijela Zaključak kojim je utvrđen način pripreme Programa zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Ciljevi pripreme Programa su: zaštita od poplava, zaštita okoliša, unapređenje postojećih i razvoj novih vodocrpilišta, unapređenje gospodarstva u prostornom obuhvatu Save, proizvodnja električne

⁸1. Faza završena 2004., 2. faza 2007. g. Postepeno se priključuju zagrebačka područja na uređaj. Trenutno bi trebali započeti radovi na priključenju zapadnog djela Sesveta, istočnog dijela te djela Gornje i Donje Dubrave na uređaj.

energije, uređenje zaobalja, poboljšanja životnih uvjeta, unapređivanje poljoprivrede, stvaranje uvjeta za razvoj turizma, sporta i rekreacije, unapređenje i razvoj unutarnje plovidbe, jačanje kapaciteta za prijenos iskustava i znanja u upravljanju složenim višenamjenskim projektima.

2.3.2.4. ZAŠTITA OD ŠTETNOG DJELOVANJA VODA

Južni dio prostora UAZ-a obuhvaćen je projektom zaštite od poplave – „Sustav Srednje Posavlje“ Projekt se izvodi u etapama, a prioritetno se štite veća i manja naselja i poljoprivredne površine. Prema planu naselja uz Savu i Kupu se štite od 100-godišnjih voda, a poljoprivredna područja od 25-godišnjih voda. Prioritet u dovršenju sustava je kompletiranje retencije Lonjsko polje, rekonstrukcija savskih nasipa te realizacija HE Zaprešić.

Od velikih voda Save primjereno je zaštićen samo grad Zagreb od Podsusedskog mosta do Mičevskog mosta u duljini 20 km, koji ima stupanj osiguranja od poplava 99.9%, tj. branjen je od 1000-godišnjih velikih voda. Ostala područja uz Savu uglavnom su nedovoljno zaštićena. Uzvodno od Zagreba prema slovenskoj granici obrambeni nasipi samo su dijelom izgrađeni, pa su niski dijelovi šireg zaprešićkog i samoborskog područja ugroženi od poplava. Nizvodno od Zagreba na cjelokupnom području Zagrebačke županije, veći dio područja uz Savu ima nižu razinu sigurnosti od potrebne, jer je zaštitni sustav Srednjeg Posavlja nedovršen, a postojeći obrambeni nasipi na mnogim su mjestima nedovoljno visoki za zaštitu od ekstremnih velikih voda koje se javljaju u posljednje vrijeme.

Od bujičastih potoka samoborskog i žumberačkog gorja potrebno je izgraditi veći broj retencija u cilju zaštite nizvodnih naselja i grada Samobora.

2.3.2.5. OPSKRBA PLINOM

Na području UAZ-a danas se uglavnom troši uvozni plin iz Rusije, koji dolazi plinovodom preko Slovenije. Područje je opremljeno infrastrukturom za distribuciju i opskrbu prirodnim plinom i veći dio JLS-a je većim dijelom ili djelomično plinoficiran (Dugo Selo, Sveti Ivan Zelina, Zaprešić, Bistra, Brckovljani, Brdovec, Dubravica, Jakovlje, Luka, Marija Gorica, Pušća, Rugvica) ili djelomično (Jastrebarsko, Samobor, Velika Gorica, Pisarovina, Stupnik, Sveta Nedelja i dr.).

Glavni magistralni plinovod koji trenutačno služi distribuciji plina prostorom UAZ-a nedovoljnog je kapaciteta za transport plina koji se predviđa u budućnosti. Znatna financijska sredstva ulažu se u/troše se za rekonstrukciju i održavanje sustava (Strategija ZŽ, Zagreb Plan). Postoji nesigurnost u opskrbi prirodnim plinom, a korištenje optimalnih tehnoloških rješenja za distribuciju prirodnog plina i pružanje usluga potrošačima (daljinsko očitavanje potrošnje prirodnog plina) nisu u uporabi. (Zagreb Plan)

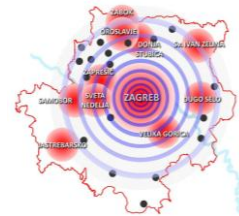
Plinifikacija cijelog područja UAZ-a prepoznata je kao jedan od strateških infrastrukturnih projekata. (Strategija ZŽ).

2.3.2.6. Javni sustav grijanja, pokrivenost i njegove karakteristike

Na području UAZ-a preko toplana se isporučuje toplinska energija u četiri grada: Zagreb, Velika Gorica, Samobor i Zaprešić.

Od izgradnje i puštanja u pogon prvog vrelovoda u Zagrebu, koji je spajao toplanu EL-TO i tvornicu "Rade Končar" prošlo je već skoro 60 godina. Zbog starosti i dotrajalosti vrelovodne mreže centralnog toplinskog sustava, na pojedinim dionicama i četrdesetak godina, HEP-Toplinarstvo pristupilo je revitalizaciji i rekonstrukciji vrelovodne mreže.

Glavni uzrok pokretanja projekta revitalizacije je smanjenje toplinskih gubitaka, gubitaka vode u sustavu, troškova održavanja mreže, povećanje raspoloživosti toplinske energije te povećanje

pogonske sigurnosti cijelog sustava, od manjih ogranaka i priključaka pa do najvećih magistralnih cjevovoda.

Vrelovodna mreža Grada Zagreba podijeljena na dvije mreže, vrelovodnu mrežu Istok i vrelovodnu mrežu Zapad, koje se još dijele na Jug i Sjever. Mreža Istok se opskrbljuje iz toplinskog izvora TE-TO Zagreb, na lokaciji Kuševačka 10a, dok se mreža Zapad opskrbljuje iz EL-TO Zagreb, na lokaciji Zagorska 1. Te dvije mreže imaju spojnu vezu preko vrelovoda dimenzije NO 600, no ona je zatvorena, a otvara se samo prilikom remonta jednog od izvora. Prema podacima na dan 31. prosinca 2015. godine, u Zagrebu je na toplanu priključeno 2.777 toplinskih stanica sa 94.779 kućanstava i 4.556 poslovnih prostora. U Velikoj Gorici priključena su 5.658 kućanstva i 236 poslovnih prostora, u Samoboru 1.354 kućanstva i 26 poslovnih prostora, te u Zaprešiću - 2.282 kućanstva i 89 poslovnih prostora. Duljina vrelovodne mreže u Zagrebu iznosi 228,5 kilometra (maksimalnog promjera cjevovoda 850 mm) i 44,4 kilometara parovodne mreže. U Velikoj Gorici duljina vrelovodne mreže iznosi 9,84, u Samoboru 3,1 i u Zaprešiću 1,8 kilometar (maksimalni promjer cjevovoda je 300 mm).

Može se zaključiti da je broj priključenih jedinica na toplanu te duljina vrelovodne mreže kao i količina ogrijevne topline u izražene u MWH u neznatnom porastu.

2.3.2.7. Energetski sustavi, izvori, potrošnja i uštede električne energije

Područje Urbane aglomeracije Zagreb veliki je potrošač električne energije, a procjene predviđaju daljnje znatno povećanje potreba/potrošnje. Provode se brojne mjere i aktivnosti u cilju zaštite okoliša i održivog gospodarenja prirodnim resursima i energijom: povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije i neposrednoj potrošnji (sektori industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete), sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe područja Urbane aglomeracije Zagreb, smanjenje svjetlosnog onečišćenja te ostale mjere kojima se pridonosi učinkovitijem upravljanju energijom, prirodnim resursima, ostvarenju pozitivnih ekoloških, energetskih i financijskih učinaka, povećavanju korištenja vlastitih prirodnih energetskih resursa, stvaranju preduvjeta za lokalnu proizvodnju energije, smanjenju gubitaka u prijenosu energije te smanjenju negativnog utjecaja i rizika od fluktuacije cijena nafte i plina na međunarodnom tržištu.

2.3.2.8. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

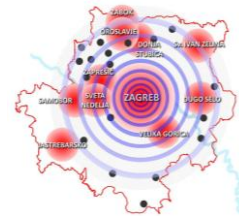
Obnovljivi izvori energije imaju značajnu ulogu u smanjenju emisija ugljičnog dioksida (CO₂), predstavljaju značajan aspekt klimatske i energetske politike te njihova upotreba uvelike doprinosi poboljšavanju raznih socijalno-ekonomskih aspekata, društvenoj i gospodarskoj koheziji, ispunjavanju ciljeva klimatske politike kako na državnoj, tako i na lokalnoj razini. Pridruživanjem Europskoj uniji, Republika Hrvatska je preuzela i obveze u energetske sektoru.

2.3.2.9. TRŽNICE

Gradske tržnice predstavljaju tradicionalno jedan od najvažnijih oblika izravne prodaje u Hrvatskoj, posebice za svježe voće i povrće. Prodaja na gradskim/mjesnim tržnicama pogodna je za seljačka gospodarstva koja su od tržnice udaljena do četrdesetak kilometara.

Tržnice UAZ su disperzirane unutar pretežito stambenih zona užih područja gradova/naselja, i kao takve nisu dovoljno iskorištene, te ih je potrebno dodatnim ulaganjima učiniti konkurentnima.

Potrebno je osigurati program događanja na tržnicama izvan radnog vremena i redovito održavanje seljačkih tržnica i sajмова. Nužna je prilagodba (produženje) radnog vremena načinu korištenja većine korisnika, prostorno preuređenje, sadržajno aktiviranje i regeneracija zapuštenih tržnica. Infrastruktura svih tržničkih objekata zahtijeva ulaganje velikih financijskih sredstava pa je potrebno osiguranje dostatnih financijskih sredstava za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova. Neprikladan (skup) režim naplate parkiranja na javnoprometnim površinama uz tržničke objekte zahtijeva iznalaženje prikladnijeg modela naplate parkiranja kojim će se na tržnice privući veći broj građana.

2.3.2.10. GROBLJA

Na gradskim grobljima uočljiv je nedostatak ukopnih mjesta te je potrebno dugoročno osiguravanje dovoljnog prostora za širenje groblja kroz etapnu realizaciju. Nužna je izrada programa ukopa s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta.

Kod malih gradskih/mjesnih groblja u cjelini, uočava se potreba za proširenjem; većinom je potrebno urediti i rekonstruirati postojeću infrastrukturu, izgraditi mrtvačnice gdje nedostaju, te opremiti potrebnom opremom. Radi nedostatka ukopnih mjesta mnoge je potrebno proširiti dodavanjem novih grobnih mjesta i grobnica i izgradnjom prostora za ukop urni.

2.3.2.11. ZAŠTITA I ZBRINJAVANJE ŽIVOTINJA

Temeljem zakonskih propisa svaki grad i općina morao bi osigurati zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja na svom području. Na području UAZ djeluje sklonište za kućne ljubimce u Dumovcu no s nedostatnim kapacitetima, stoga je njegovo proširenje i izgradnja drugih skloništa prijeko potrebna. Isto tako, potreba osiguranja sustava zbrinjavanja uginulih kućnih ljubimaca na području UAZ iziskuje izgradnju groblja za kućne ljubimce u neposrednoj blizini skloništa u Dumovcu i/ili drugdje na području obuhvata UA Zagreb.

2.3.3. INFRASTRUKTURA ZA MOBILNOST I INTERNETSKU POVEZANOST

PROMET

Na razini autocesta uspostavljena je planirana mreža, ukupne dužine 167,7 km, no zbog opterećenja postojeće zagrebačke autocestovne obilaznice u istraživanju je nova, druga obilaznica, na trasi Pojatno – Horvati – Ivanić Grad – Sveti Ivan Zelina. Cestovni prsten oko Zagreba nije zatvoren, nedostaje brza cesta Popovec – Marija Bistrica – Zlatar Bistrica – Zabok. Nedostaju mostovi na rijeci Savi i drugim rijekama UAZ (npr. Bobovica-Brdovec i dr.) i cestovne obilaznice gradova i mjesta. Tehničke karakteristike dijela lokalnih i nerazvrstanih cesta su nezadovoljavajuće, posebno širina kolnika, nesanirana klizišta, makadamski kolnici, nedostatak pješačkih hodnika i javne rasvjete. U gospodarskim zonama nedostaju prometnice i komunalna infrastruktura.

Biciklistička infrastruktura na području aglomeracije neravnomjerno je razvijena, deficitarna i međusobno nepovezana. Sustav javnih bicikala postoji u gradovima Zagreb i Jastrebarsko.

Od 30 JLS uključenih u UAZ 20 ih ima jedan ili više osobnih automobila, pet JLS ima samo radna ili teretna vozila a pet JLS nema nikakvih vozila u vlasništvu ni u najmu. Starost osobnih automobila je u rasponu od jedne do dvadeset godina a teretnih i radnih vozila od jedne do dvadesetšest godina. Struktura voznog parka općina i gradova s gledišta energetske učinkovitosti je nepovoljna. Ni jedan od ukupno 175 osobnih automobila JLS nije na plinski pogon ni elektropogon, a samo jedno vozilo je na hibridni pogon. Od devet mopeda i motocikla sedam ih je na elektropogon.

Sigurnost u cestovnom prometu je nezadovoljavajuća zbog relativno velikog broja smrtno stradalih i ozlijeđenih osoba u prometnim nesrećama. U 2015. dogodile su se 8 142 prometne nesreće u kojima je ozlijeđeno 3 286 osoba a poginulo 36 osoba odnosno 3,3 smrtno stradala na 100 000 stanovnika. Razina sigurnosti u središtu aglomeracije znatno je viša (2,5 smrtno stradala na 100 000 stanovnika) od razine sigurnosti na obodnom području aglomeracije (5,4 smrtno stradalih na 100 000 stanovnika). Dugoročna strategija će biti usmjerena na prevenciju prometnih nesreća s ciljem svođenje broja smrtno stradalih i ozlijeđenih osoba na nulu ili vrlo blizu nule.

Željeznička infrastruktura ima razgranatu mrežu pruga koje pokrivaju glavne prometne pravce aglomeracije i radijalno ulaze u zagrebački željeznički čvor. Ukupna dužina pruga, bez industrijskih kolosijeka, iznosi 220,18 km. To je samo djelomično iskorišteno za gradski i prigradski putnički promet zbog pretežito jednokolosiječnih pruga na kojima se ujedno odvija i međugradski putnički i

teretni promet, neadekvatne opremljenosti i nedovoljnog broja stajališta i kolodvora kao i djelomično zastarjelog voznog parka.

Prostornim planovima predviđena je gradnja pruge Podsused – Samobor – Bregana, izrađen je idejni i glavni projekt pruge, no isplativost te investicije tek treba dokazati (pogotovo u svjetlu korištenja pruge i za teretni promet). Planirana je gradnja žičara na Medvednici, na potezu Dolje – Sljeme i Sljeme – Bistra, koje bi zamijenile autobusni a dijelom i automobilski promet.

Nakon puštanja u promet novog putničkog terminala MZLZ, najavljenog za prvi kvartal 2017., potrebno je poboljšati prometnu povezanost terminala s gradom Zagrebom i pripremati dokumentaciju za izgradnju druge uzletno-sletne staze. Na aerodromima Lučko i Zabok potrebna je gradnja konstruktivnog kolnika na uzletno-sletnim stazama i manevarskim površinama te pratećih objekata.

Javni putnički promet na području UAZ ne funkcionira kao jedinstvena i integrirana cjelina, željeznički tramvajski i autobusni podsustavi samo su djelomično usklađeni a jedinstveni informacijski i tarifni sustav ne postoji. Nedostaje suvremenih intermodalnih terminala opremljenih P+R i B+R infrastrukturom. Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Zagrebačka županija potpisali su 2012. sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno-prijevoznčkoj uniji. Trgovačko društvo Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o., sa zadatkom provedbe Sporazuma, osnovano je 2014. U tijeku je izrada potrebnih potprojekata a implementacija se očekuje u razdoblju do 2020. Radi unapređenja javnog putničkog prometa potrebna je gradnja tračničke veze Zagreb – MZLZ – Velika Gorica, Podsused – Sveta Nedjelja - Samobor – Bregana, rekonstrukcija željezničke pruge Savski Marof- Kumrovec, te dvokolosječne pruge za gradski i prigradski promet Savski Marof – Zagreb Glavni kolodvor – Dugo Selo.

Prometna infrastruktura i sve sastavnice javnog putničkog prometa prilagođuju se osobama s invaliditetom no bez obzira na učinjeno, zbog neprilagođenih stajališta i neriješenog sučelja peron – vozilo, još uvijek na ni jednom stajalištu osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući u vozilo javnog prijevoza.

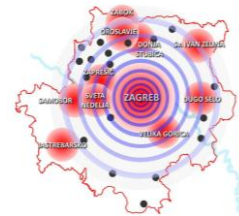
ELEKTRONIČKA KOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA

Na pretežitom dijelu UAZ-a operateri imaju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa brzinama većim od 30 do 100 Mbit/s, a na preostalom dijelu brzinom većom od 2 do 30 Mbit/s. Pristup se omogućuje putem vlastite infrastrukture koja obuhvaća sve tehnologije i područja na kojima pojedini operateri mogu u kratkom roku i bez značajnih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

Početkom 2016. godine usvojen je Okvirni nacionalni program Republike Hrvatske za razvoj pristupne širokopojasne infrastrukture na područjima gdje ne postoji komercijalni interes operatora – ONP te se očekuje skorašnje raspisivanje natječaja za prijavu projekata. Koristeći fondove EU u razdoblju do 2020.g. omogućen je daljnji razvoj širokopojasnog pristupa i iskorak prema mrežama velikih brzina i podrška prihvaćanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo.

2.3.4. URBANI PRIJEVOZ

Javni putnički promet na području UAZ ne funkcionira kao jedinstvena i integrirana cjelina, željeznički, tramvajski i autobusni podsustavi samo su djelomično usklađeni a jedinstveni informacijski i tarifni sustav ne postoji. Nedostaje suvremenih intermodalnih terminala opremljenih P+R i B+R infrastrukturom. Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Zagrebačka županija potpisali su 2012. sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno-prijevoznčkoj uniji. Trgovačko društvo

Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o., sa zadatkom provedbe Sporazuma, osnovano je 2014. U tijeku je izrada potrebnih potprojekata a implementacija se očekuje u razdoblju do 2020.

Prometna infrastruktura i sve sastavnice javnog putničkog prometa prilagođuju se osobama s invaliditetom no bez obzira na učinjeno, zbog neprilagođenih stajališta i neriješenog sučelja peron – vozilo, još uvijek niti na jednom stajalištu osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući u vozilo javnog prijevoza.

2.3.5. PROSTOR

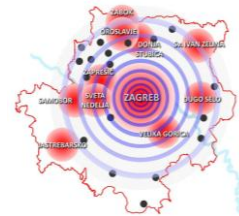
Prostor aglomeracije je prostorno i funkcionalno povezan s Gradom Zagrebom. Iz toga prostora Zagreb dobiva dio potrebnih prirodnih resursa (crpilišta, mineralne sirovine i dr.). U tom prostoru Zagreb ostvaruje potrebe za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim stanovanjem, u njemu su i važni infrastrukturni objekti, npr. Zračna luka. Funkcionalnu povezanost pokazuje i intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i satelizacije određenoga manjeg broja naselja u zagrebačkoj okolini. Dio prostorno razvojnih potencijala i potreba Zagreb će i dalje nužno ostvarivati izvan svoga administrativnog teritorija, što nameće koordinirano planiranje temeljnih razvojnih usmjerenja. Prostorni razvoj UAZ reguliran je prostornim planovima državne, područne i lokalne razine. Blizina Zagreba i posljedična intenzivna imigracija uzrok su povećanom intenzitetu urbanizacijskih procesa na području UAZ. U postojećim uvjetima nedovoljno učinkovitog sustava upravljanja prostorom intenzivnija urbanizacija znači i naglašeniji problem nelegalne i/ili nekvalitetno planirane legalne izgradnje. U prostorima aglomeracije udaljenijim od Zagreba dogodio se obratan proces koji je donio depopulaciju i zamiranje aktivnosti.

Većina stanovništva živi u urbaniziranim naseljima u kojima su locirane neke od središnjih uslužnih funkcija, te je stanovništvo raspoređeno prostorno nehomogeno. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti smanjuju se s udaljenosti od Zagreba. Prostorno gledano naseljenost raste u „prvom prstenu“, a periferni, najrjeđe naseljeni prostori i dalje depopuliraju.

Zagrebačka makroregija najveća je u RH. Široka ekonomska baza potaknula je iseljavanje iz ruralnih područja i socijalno prestrukturiranje poljoprivrednog stanovništva, što je pospješilo razvoj Zagreba. Ruralni prostor karakteriziraju negativni demografski, gospodarski i opći razvojni trendovi. Jedan od najvažnijih zajedničkih izazova ruralnih područja jest njihov nedovoljni kapacitet za stvaranje visokokvalitetnih i dugoročno održivih radnih mjesta u čemu zaostaju za urbanim područjima. Gradska naselja su planski izgrađivana i uređivana na temelju generalnih urbanističkih planova i mnogobrojnih provedbenih urbanističkih planova.

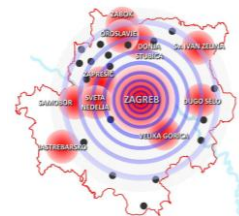
Znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje posebno u zonama koje nisu planirane za gradnju, na poljoprivrednom zemljištu, na prostorima bez komunalne infrastrukture.

S velikim brojem malih naselja raspršenih u razgranatoj, ali ne dovoljno ustrojenoj i povezanoj mreži, uzročno-posljedično je povezana slabija prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost. Otežavajuća je okolnost u planiranju buduće mreže središnjih naselja već prisutan trend smanjenja (broja) javnih sadržaja kao i reorganizacija sustava sudstva i državne uprave.

2.4. OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM

Općenito, blizina, prometna dostupnost, funkcionalna povezanost i mnogobrojni zajednički problemi i interesi usmjeravaju cjelokupan „zagrebački prostor“ na neizostavnu suradnju u svim aspektima razvoja i multisektorski pristup u planiranju toga razvoja. Pritom je Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb alat za iskorištavanje razvojnih potencijala Zagreba i drugih gradova i općina u postizanju sinergijskih učinaka društveno-gospodarskog razvoja na razini aglomeracije, ali i države, u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će omogućiti jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih potencijala, te učinkovito korištenje sredstva strukturnih i investicijskih fondova EU namijenjenih regionalnom i urbanom razvoju. Proces pripreme i izrade Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb kao i općenito procesa razvoja temelji se na načelima partnerstva i suradnje pa i njegova kvaliteta ovisi o razini kvalitete primjene ovih načela. U ostvarenju svih naprijed naznačenih aktivnosti Grad Zagreb kao nositelj izrade strategije osigurava uključivanje i suradnju svih relevantnih dionika razvoja s područja aglomeracije, učinkovitu komunikaciju te efikasnu i pravovremenu razmjenu informacija među tijelima i uključenim dionicima. JLS u obuhvatu odgovorne su za dostavu podataka i informacija putem imenovanih predstavnika te općenito aktivno sudjelovanje u cjelokupnom procesu izrade strategije, ali jednako tako i za savjetodavne aktivnosti povezane s djelovanjem Partnerskog vijeća. Predstavnici županija i regionalnih koordinatora također imaju iznimno značajan doprinos u izradi strategije s obzirom da raspolažu značajnom količinom podataka i informacija. Značajna je i uloga brojnih partnera s kojima postoji veza i suradnja povezana s provedbom pojedinih aktivnosti, programa odnosno projekta. Svi uključeni dionici, u skladu s dodijeljenim zadaćama, odgovorni su za provedbu strategije, bilo za koordinaciju i praćenje provedbe ili izravno za provedbu pojedinih mjera.

3. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

3.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo

Makro sektor : DRUŠTVO	
Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Snage	Slabosti
Demografija - najveća koncentracija stanovništva u Hrvatskoj - veliki kontingent radne snage - dnevni migranti koji cirkuliraju u aglomeraciji predstavljaju pozitivnu funkcionalnu vezu grada i njegove okolice Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi - iznadprosječan broj ljudi živi od prihoda od vlastitog rada u odnosu na prosjek Hrvatske - niža stopa rizika od siromaštva u odnosu na prosjek Hrvatske - razvijena mreža institucija socijalne skrbi - veliki broj udruga koje promiču socijalno uključivanje - razvoj usluga u zajednici - izrađen i usvojen strateški okvir u području razvoja socijalnih usluga do 2020. godine; - uspostavljen institucionalni okvir i razvijena suradnička mreža u pružanju socijalnih usluga u zajednici za različite korisničke skupine. - postojanje određenog broja stambenih/poslovnih prostora koji se mogu dati na korištenje ustanovama/organizacijama radi pružanja socijalnih usluga; - iskustvo u provedbi velikog broja projekata kao primjera dobre prakse u području socijalne uključenosti, osobito onih skupina koje su u većem riziku od socijalne isključenosti; - povezanost s akademskom zajednicom i širokom spektru stručnog kadra za razvoj inovativnih usluga u skladu sa specifičnim potrebama pojedinih korisničkih skupina, - niz pozitivnih prethodnih iskustava u provedbi projekata aktivacije na tržište rada različitih korisničkih skupina, društveno marginaliziranih skupina, a temeljem suradnje lokalnih dionika iz javnog, civilnog i privatnog sektora; - široka mreža suradničkih organizacija s iskustvom u području inkluzije na tržište rada i promocije socijalnog uključivanja različitih	Demografija - trend praznjenja naselja i odlazak u veće gradove - nedostatak adekvatnog stambenog prostora u većim gradovima Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi - relativno nizak životni standard - nedostatak smještajnih kapaciteta u ustanovama socijalne skrbi u odnosu na stvarne potrebe - neadekvatni postojeći prostori za pružanje usluga socijalne skrbi - manjak stručnog kadra za rad u socijalnim ustanovama - nedovoljna uključenost stanovnika u rizičnoj grupi od siromaštva u sustav socijalne skrbi - nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici (usluga rane intervencije, specijaliziranih udomiteljskih obitelji...) - manjak ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba te manjak programa i sadržaja za starije i nemoćne osobe - nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba - nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom - slaba dostupnost specijaliziranih usluga (pomoćnici u nastavi, radni asistenti, osobni asistenti, dostupnost javnog i specijaliziranog prijevoza, specijalizirane zdravstvene usluge) - nedovoljna znanja i osviještenost o svim oblicima diskriminacije - nedostatak mikroregionalnih centara za mlade/klubova mladih (adekvatnih prostora koji bi objedinili sve usluge potrebne mladima te omogućili sudjelovanje i obrazovanje svih neovisno o financijskim mogućnostima) - značajno zastupljena braniteljska populacija ali nedostatak usluga i institucionalne podrške za potrebe braniteljske populacije - nedostatak mobilnih timova za pomoć obiteljima koji skrbe za starije i nemoćne i OSI, tj. tzv. neformalne

korisničkih skupina, kao i iskustva u provedbi specijaliziranih usluga temeljem najboljih praksi te visokostručnim kadrovima; - Razvijeno gospodarstvo s potencijalom zapošljavanja različitih korisničkih skupina. Društvena i zdravstvena infrastruktura - razvijena mreža zdravstvenih ustanova - razvijen privatni sektor u zdravstvu - sportska infrastruktura postoji (ali nije adekvatna) - veliki broj ustanova u kulturi Obrazovanje - obrazovna struktura stanovništva kao razvojni resurs - povoljni trend obrazovne strukture stanovništva, posebice uvođenjem bolognskog procesa - veliki broj obrazovnih i visokoškolskih institucija, veliki obrazovni potencijal za mlade - uključenost djece u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske programe - postoji velik interes za visokim obrazovanjem (s obzirom na dostupnost Sveučilišta u Zagrebu) - zainteresiranost za uključivanje u kulturne i sportske programe, te programe tehničke kulture - prisutnost velikog broja ustanova za srednjoškolsko i cjeloživotno obrazovanje - prisutnost programa stipendiranja učenika te posebno slabijeg imovinskog statusa, osoba sa invaliditetom te deficitarnih usmjerenja	njegovatelje - neravnomjerna pokrivenost cijelog područja Urbane aglomeracije dostupnim kvalitetnim socijalnim uslugama namjenjenim različitim korisničkim skupinama posebice na rubnim područjima Grada Zagreba i ruralnim područjima Zagrebačke županije - Nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; - Niska razina informiranosti ugroženih skupina o dostupnim uslugama, kao i niska razina istraživanja specifičnih potreba korisničkih skupina za ciljanim socijalnim uslugama u zajednici. - Niska informatiziranost kao i umreženost pružatelja socijalnih usluga kao podloge za kvalitetno analiziranje potreba i budućeg planiranja razvoja usluga. - velik udio nezaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnom broju nezaposlenih osoba; - niža formalna razina obrazovanja osoba s invaliditetom, ali i drugih korisničkih skupina, posebice slabijeg imovinskog statusa; - nedostatak ponude i pokrivenosti usluga podrške za zapošljavanje koje omogućuju individualizirani pristup; - nedostatni resursi za prilagođenu podršku u prevenciji gubitka posla i profesionalnu rehabilitaciju; - nedovoljno korištenje kapaciteta lokalnih dionika za potrebe osiguranja podrške u zapošljavanju i aktiviranja korisnika usluga socijalne skrbi na tržištu rada; - nedostatak lokalnih i prilagođenih mjera za poticanje zapošljavanja različitih društveno marginaliziranih skupina. - Nedostatna komunikacija i podrška prema poslodavcima u povećanju njihovog aktivnog angažmana za podizanje zapošljivosti i konačnog zapošljavanja za društveno marginalizirane skupine; Društvena i zdravstvena infrastruktura - nedovoljno razvijeni preventivni programi u zdravstvu - manjak usluga hitne medicinske pomoći (manjak
---	--

	timova) • neujednačena dostupnost zdravstvene zaštite • manjak zdravstvenih djelatnika i određenih specijalizacija • manjak i dotrajalost zdravstvenih objekata i opreme • nedovoljni kapaciteti predškolskih ustanova te dotrajalost zgrada i opreme • radno vrijeme predškolskih institucija nije prilagođeno potrebama obitelji (manjak poludnevniha i drugih programa) • nedostatak programa za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s posebnim potrebama i darovitu djecu • neujednačenost i nejednaka ulaganja u temeljne institucije za kulturu od strane njihovih osnivača • nedovoljan broj i nezadovoljavajuća teritorijalna raspodjela kulturnih događanja namijenjenih obiteljima, djeci i mladima • neadekvatno upravljanje kulturnom infrastrukturom zbog manjka upravljačkih kapaciteta • neusklađenost broja i kapaciteta sportskih objekata s potrebama stanovništva, sportaša i rekreativaca, neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina Obrazovanje • neadekvatna mreža škola • dvosmjenska nastava • nedovoljna informatizacija obrazovnih institucija • nedostatak sportskih dvorana i igrališta u osnovnim i srednjim školama • dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama • manjak ili nedovoljni kapaciteti sportskih dvorana i sportskih terena u osnovnim i srednjim školama • manjak učitelja za program produženog boravka u osnovnim školama • nedostatak stručnih suradnika u školama • nedostatak većih mogućnosti srednjoškolskog obrazovanja osoba s posebnim potrebama • nedovoljna pokrivenost sadržajima tehničke kulture • nedostatan smještaj za studente • nedovoljan broj programa za darovite i programa za
--	---

	uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s posebnim potrebama • neadekvatno razvijena mreža ustanova za obrazovanje odraslih • nedostatno i necjelovito organiziran sustav obrazovanja za potrebe poduzetništva, obrtništva i gospodarstva • kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage ne odgovara specifičnim potrebama tržišta rada (nedovoljno stručne radne snage) • slabo razvijeni dodatni oblici obrazovanja, usavršavanja (soft vještine - komunikacijske, prezentacijske informatička pismenost i znanje stranih jezika, • nedostatak mogućnosti srednjoškolskog obrazovanja osoba s invaliditetom i osoba s teškoćama u razvoju (fizičke prepreke i kapaciteti obrazovnih ustanova) • nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na visokoobrazovnim ustanovama • nedostatan kapacitet smještaja za studente UAZ • nepostojanje sustava identifikacije i praćenja NEET populacije • nepostojanje politike uključivanja NEET skupine kao jednog od društvenih problema u sustavu obrazovanja i tržište rada • neprilagođenost obrazovnih programa ponovnom uključivanju NEET populacije • značajna imigracije NEET skupine u UAZ zbog gospodarske privlačnosti područja • Nedovoljno sustavno povezivanje obrazovnog sustava, potreba poslodavaca i pružatelja podrške u zapošljavanju prema uspostavi učinkovitih programa, mjera i aktivnosti za aktivaciju.
Prilike	Prijetnje
Demografija • Brojno iseljništvo kao partner u razvoju Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi • Sve veće uključivanje udruga civilnog društva u pružanje usluga u zajednici • Socijalno poduzetništvo • strateški, politički i stručni konsenzus o nužnosti	Demografija • daljnje starenje stanovništva • nepostojanje strategije niti adekvatnih mjera ukupne populacijske politike (na državnoj i lokalnoj razini), povezanih s politikom gospodarskog razvoja • iseljavanje mladih visokoobrazovanih • demografsko pražnjenje slabije razvijenih područja aglomeracije • daljnji pritisak dnevnih migranata na prostor i

ulaganja u socijalne usluge u zajednici kao i dostupnost fondova EU za podršku tom procesu. • kvotna obveza poslodavaca za zapošljavanjem osoba s invaliditetom je povećala usmjerenost poslodavaca na temu zapošljavanja ove skupine, ali i drugih društveno marginaliziranih skupina; • kontinuirano podizanje svijesti i kreiranje pozitivnih stavova u javnosti o važnosti aktiviranja na tržištu rada i radne rehabilitacije kao podloge za povećanje društvene uključenosti pojedinaca; • Spremnost lokalnih dionika za uspostavu mreže za integriranu podršku u zapošljavanju, a temeljem pozitivnih iskustava iz pojedinih pilot projekata; Društvena i zdravstvena infrastruktura • daljnja informatizacija usluga Obrazovanje • globalizacija obrazovanja i dostupnost obrazovnih sadržaja putem interneta • mobilnost učenika i studenata te obrazovnih djelatnika jača kvalitetu obrazovnog sustava te konkurentnost na tržištu rada • donošenje strategije razvoja znanosti RH • usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada na razini RH • poticanje cjeloživotnog obrazovanja u RH • razvoj efikasnijeg i učinkovitijeg sustava identifikacije i praćenja NEET populacije na razini RH • usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada što će smanjiti broj osoba koje ulaze u NEET skupinu • mogućnost prijenosa iskustva i dobre prakse putem prekogranične i međunarodne suradnje	ukupnu gradsku infrastrukturu središta aglomeracije Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi • veliki pritisak na sustave socijalne skrbi radi useljavanja iz drugih krajeva Hrvatske te izbjeglica i migranata • manjkavosti zakonodavnog okvira u području uključivanja društvenih skupinama koji su u riziku od socijalne isključenosti u tržište rada, te kontraproduktivan učinak sustava socijalne zaštite na aktivaciju korisnika na tržištu rada; • dug period nezaposlenosti dodatno umanjuje šanse za uključivanje u tržište rada; • Dugotrajna ovisnost velikog broja socijalno ugroženih o sustavu socijalne skrbi te nestimulativan sustav socijalne skrbi za ulazak na tržište rada. Društvena i zdravstvena infrastruktura • daljnja privatizacija zdravstva bi mogla dovesti do nedostupnosti zdravstvenih usluga siromašnijem dijelu stanovništva • nedovoljan interes za osnivanje novih pružatelja usluga u zajednici; • složenost i dugotrajnost procesa rješavanja imovinsko-pravnih odnosa na objektima koje se mogu staviti u funkciju pružanja usluga socijalne zaštite; • neusklađenost i proceduralna rigidnost pojedinih javnih sustava uključenih u provedbu socijalne politike za uspostavu kvalitetne koordinacije i razmjene podataka/informacija; Obrazovanje • nedovoljna modernizacija kurikuluma koja bi umanjila mogućnosti za mobilnost učenika i studenata • neusklađenost mjera aktivne politike za prekvalifikaciju na nacionalnoj razini s potrebama na razini UAZ • nedovoljna suradnja gospodarskih subjekata, te malih i srednjih poduzetnika s istraživačkim i razvojnim institucijama te obrazovnim institucijama • pojačan odlazak visoko obrazovanih mladih u inozemstvo
---	--

	• izostanak nacionalnog sustava sustavnog vrednovanja i osiguranja kvalitete obrazovnih ustanova • nepostojanje nacionalnog sustava identifikacije i praćenja NEET populacije • nepostojanje nacionalne politike uključivanja NEET skupine kao jednog od društvenih problema u sustavu obrazovanja i tržište rada • strukturalne slabosti obrazovnog sustava i sustava podrške pri zapošljavanju za reagiranje na promjene na tržištu rada i neusklađenost obrazovnog sustava sa potrebama tržišta rada; • smanjena konkurentnost lokalnog gospodarstva zbog neadekvatnog obrazovanja i vještina umanjuje investicijsku atraktivnost područja aglomeracije;
--	---

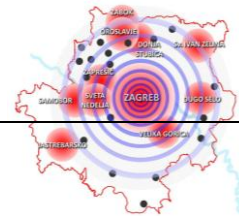
3.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo

Makro sektor : Gospodarstvo	
Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Snage	Slabosti
Poslovno okruženje • velika koncentracija raznovrsnih gospodarskih aktivnosti (niži transakcijski troškovi) • kvalitetna infrastruktura i usluge javnog sektora • iznadprosječna razvijenost poduzetništva u odnosu na ostatak Hrvatske • raznovrsna struktura gospodarskih subjekata (po djelatnosti, po veličini) • postojanje razvojnih agencija, poduzetničkih centara i drugih PPI-a na području UAZ Tržište rada • Dostupnost radne snage različitih profila • Dostupnost obrazovnih mogućnosti, uključujući i Sveučilište u Zagrebu • Sveučilište u Zagrebu i ostale obrazovne institucije osiguravaju koncentraciju visokoobrazovanih potencijalnih poduzetnika (budućih korisnika PPI-a) Turizam i kultura • bogata kulturna baština i zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti kao važan razvojni resurs • aktivan kulturni sektor • velik broj inicijativa koje dolaze izvan institucionalnog kulturnog sektora i bitno doprinose kulturnom pluralizmu, raznolikosti, inovaciji u umjetnosti, interdisciplinarnom pristupu i jačanju društvenog angažmana u kulturi • aktivna kulturna produkcija u sektoru izvedbenih umjetnosti, • veliki fundus u muzejima ,povijesnim građevinama, galerijama; • dobro dokumentirana folklorna baština, te snažna suvremena umjetnička produkcija na području UAZ koja može postati dio integriranih programa • bogata kulturna baština i zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti kao važan razvojni resurs • prepoznatljivost UAZ kao turističke destinacije (kontinuirani porast broja posjetitelja i noćenja)	Poslovno okruženje • nedovoljna konkurentnost u odnosu na druge velike europske gradove • nedovoljna orijentiranost na izvoz • neujednačena dostupnost poduzetničke potporne infrastrukture i usluga te manjak suradnje u pružanju usluga (postoji potencijalno velik broj korisnika PPI-a u urbanim središtima, te korisnika ostale poduzetničke infrastrukture) • nedostatna potpora razvoju poduzetništva, u pružanju obrazovnih, stručnih i profesionalnih usluga malom i srednjem gospodarstvu • nedostatno i necjelovito organizirano obrazovanje za poduzetništvo posebice u području regulatornog okvira, standardni i certifikacije za razvoj poslovanja • neravnomjerna razvijenost poduzetništva na razini UAZ • nedovoljno razvijena tehnološka infrastruktura i pripadajuće usluge podrške tehnološkim tvrtkama, uključujući i transfer tehnologije • slabo poticanje i vrednovanje razvojnih učinaka programa i projekata za razvoj poduzetništva na razini UAZ • nedovoljna specijalizacija poduzetničke infrastrukture • neriješeni imovinsko-pravni odnosi • visoki troškovi rada (prirez, komunalne naknade i sl.), posebice u Gradu Zagrebu • nedostatak financijskih instrumenata za potporu poduzetništvu, posebice početnicima • neujednačena dostupnost kvalitetnih poslovnih prostora • nedostatak strategije za privlačenje ciljanih ulaganja u strateške gospodarske djelatnosti • nedostatak poduzetničkih vještina na razini UAZ (u odnosu na prosjek EU) za potrebe modernizacije poslovanja i povećanja konkurentnosti • nedostatak financijskih sredstava za kapitalne infrastrukturne projekte • nedovoljni kapaciteti administracije za provedbu strateških projekata

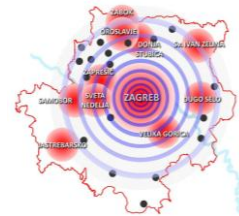
60

	dugoročnog programa zaštite kulturnih dobara • nedovoljna integriranost kulturne baštine i turizma u jedinstvene turističke proizvode i programe • nedovoljna komunikacija i umreženost dionika u turizmu (zajednička suradnja na području realizacije turističkih projekata) • nedovoljna prepoznatljivost i osmišljenost turističkog proizvoda i turističkog identiteta UAZ-a • nedovoljna zaštita termalnih izvora • nedovoljno kvalitetnih i adekvatnih ugostiteljskih i smještajnih kapaciteta za potrebe turističkih aktivnosti (uglavnom izvan Zagreba) • nedovoljno razvijen ruralni turizam, neiskorišteni potencijali (toplice, vjerski turizam i dr.) • nedovoljno razvijeni posebni/selektivni oblici turizma • nedovoljno valorizirani i iskorišteni prirodni, kulturni i drugi potencijali za razvoj turizma • nepostojanje integralne razvojne strategije turizma UAZ • neprilagođenost objekata kulturne/turističke infrastrukture osobama s invaliditetom • nerazrađena marketinška turistička politika (rascjepkana po jls) • neriješeni imovinsko pravni odnosi • niska razina turističke opremljenosti međunarodno relevantnih turističkih resursa (uglavnom izvan Zagreba) • zaostala turistička infrastruktura • zapuštenost velikog dijela spomeničke baštine i neadekvatna zaštita pokretne kulturne baštine
Prilike	Prijetnje
Poslovno okruženje • značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija koje mogu podići konkurentnost ostalih sektora • trend udruživanja u klastere, zadruge i dr. oblike udruživanja gospodarskih subjekata • brendiranje proizvoda • otvorenost tržišta nakon pristupanja EU • Formiranje UAZ kao prilika za zajedničke strateške projekte (učinkovito korištenje resursa za projekte s većim razvojnim učinkom) • Socijalno poduzetništvo kao instrument stvaranja novih radnih mjesta i povećanje kvalitete života • dobra prometna povezanost i blizina granica za razvoj poduzetničkih zona namijenjenih logističkih	Poslovno okruženje • izumiranje tradicijskih i umjetničkih obrta • smanjenje ulaganja kao posljedica nestabilnog političkog i fiskalnog okruženja • „siva ekonomija“ • Daljnji porast troškova rada • nepovoljno makroekonomsko okruženje za postojeću strukturu industrije • nedostatan intrasektorsko i intersektorsko povezivanje u proizvodnji i razvoju proizvoda kulturnih/kreativnih industrija • neusklađenost nacionalne politike samozapošljavanja s potrebama na lokalnoj razini • konstante promjene legislativnog okvira i poreznog

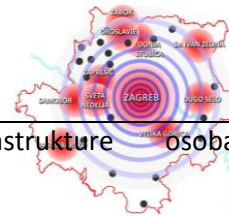
aktivnostima • prisutnost velikih poduzetnika na području UAZ kao potencijalnih korisnika usluga malog i srednjeg poduzetništva • mogućnost specijalizacije različitih PPI-a Tržište rada • Mobilnost radne snage po cijeloj EU (prilika i prijetnja za odlazak mladih visokoobrazovanih) • tekst Turizam i kultura • mogućnosti za razvoj cjelogodišnjeg turizma • porast broja posjetitelja Grada Zagreba porast broja posjetitelja motiviranih kulturom; uvođenje suvremenog načina interpretacije kulturne baštine • porast privatnih investicija u turizmu • trend porasta turističke potražnje za kulturnim i „city-break“ turizmom koji dovodi sve veći broj turista na područje UAZ • integracija kulturnih/kreativnih industrija u strateški regionalni/lokalni razvoj	okvira Tržište rada • daljnji pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva • depopulacija i odlazak mladih u inozemstvo • neusklađenost mjera aktivne politike za zapošljavanje na nacionalnoj razini s potrebama na lokalnoj razini Turizam i kultura • dugotrajnost i složenost procesa rješavanja imovinsko-pravnih odnosa za potrebe rekonstrukcije objekata kulturne baštine • promjene u trendovima turističke potražnje • geopolitička situacija nepovoljno utječe na turizam
--	---

3.4. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje

Makro sektor : URBANO OKRUŽENJE

<i>Razvojni potencijali</i>	<i>Razvojne potrebe</i>
Snage	Slabosti
Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima • dobro očuvana prirodna bogatstva, urbanizirane cjeline i punktovi od kulturnog značaja • očuvan okoliš i zaštićena prirodna baština u većem dijelu UAZ-a • bogata graditeljska baština • bogata bioraznolikost i krajobrazna raznolikost • očuvana kvaliteta vodotokova i jezera • razvijena mreža autocesta, razgranata mreža željezničkih pruga • znatni prirodni resursi-velike rezerve vode, geotermalni potencijal (geotermalno polje Zagreb), šume, mineralne sirovine (glina, kamen, prirodni plin) • policentričnost - više gradova razmještenih u prostoru aglomeracije • organizirano prikupljanje otpada • prisutnost različitih institucionalnih aktera za promišljanje i planiranje urbane obnove Primarna infrastruktura • širokopojasni pristup u elektroničkim telekomunikacijama na području većeg dijela UAZ-a • razvijena mreža vodoopskrbe i odvodnje • Relativno razvijena mreža plinoopskrbe • Razvijen sustav centralnog toplinskog grijanja u središtu UAZ • najveći razvijeni javni sustav grijanja u RH prisutan u UAZ (Zagreb i Velika Gorica); dugogodišnji iskusni operater sustava Prometna infrastruktura i urbani prijevoz • razvijena mreža autocesta i povezanost sa ostatkom Hrvatske i sa susjednim državama • razgranata mreža željezničkih pruga i postojanje prigradskog i gradskog željezničkog prometa • organizirani putnički prijevoz • relativno moderan tramvajski vozni park	Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima • neusklađenost prostornih planova • nedovoljno razvijeni sustavi praćenja svih sastavnica okoliša • nedovoljno prisutan koncept sustavnog očuvanja i unaprjeđenja sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti degradacija kulturnih znamenitosti i baštine • zapuštene povijesne jezgre • nedovoljna educiranost stanovništva o važnosti održivog upravljanja kulturnom i prirodnim baštinom • neadekvatna koncepcija područja stanovanja i nedefinirana stambena politika • javni sadržaji nedovoljno razvijeni i neadekvatno raspoređeni • neuređene javne površine • nesanirana klizišta • pogoršana kakvoća vode rijeke Save na pojedinim lokalitetima • nedovoljan broj izgrađenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u skladu sa EU standardima • neodgovarajuća sigurnost sustava zaštite i spašavanja u slučaju elementarnih nepogoda • nedostatna kultura i sustav odvojenog prikupljanja reciklabilnog otpada • nesanirani divlji i službeni deponiji • nepostojanje sustavnog i koordiniranog evidentiranja brownfield lokacija i osmišljavanja njihove revitalizacije • nepovezanost i neumreženost nadležnih tijela u planiranju i provedbi planova razvoja i očuvanja zelene infrastrukture • znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje • neodrživo gospodarenje šumama, posebice onih u privatnom vlasništvu • nepostojanje cjelovitog sustava gospodarenje otpadom • usitnjenost i rascjepkanost zemljišta • nesređeni katastarski i vlasnički odnosi

- zračne luke i pristaništa na području UAZ-a
- zračna luka, aerodromi i letjelišta na području UAZ
- kontinuirano povećanje broja biciklističkih ruta i korištenja bicikla - postojanje 250 km označenih biciklističkih staza i traka na području Grada Zagreb, te biciklističke staze na području UAZ
- Porast interesa stanovništva za biciklistički prijevoz u kontekstu dnevnih migracija i gradskog prijevoz
- osnovano zajedničko društvo u svrhu koordinacije prometnog razvoja uspostave integriranog prijevoza putnika i tarifno prijevoznicičke unije.
- Trend smanjenja broja smrtno stradalih osoba u prometnim nesrećama

- neprilagođenost infrastrukture osobama s invaliditetom

Primarna infrastruktura

- nedovoljna iskorištenost obnovljivih izvora energije
- nedovoljno razvijena komunikacijska mreža optičkih kabela
- necjelovitost sustava javne vodoopskrbe UAZ-a i djelomična dotrajalost sustava vodoopskrbe (stvaranje znatnih gubitaka)
- nemogućnost zadovoljavanja sigurnosnih kapaciteta vodospremnika prema standardima EU
- opasnost zagađenja ili onečišćenja postojećih vodocrpilišta na području UAZ-a
- trend smanjenja nivoa podzemnih vode na području UAZ-a
- nekoordiniranost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području UAZ-a
- dotrajalost sustava odvodnje na središnjem području UAZ-a
- nedostatan razvijen sustav navodnjavanja
- okolišno agresivna / onečišćujuća i energetska / ekonomski neučinkovita javna rasvjeta
- djelomična pokrivenost UAZ-a plinoopskrbnom mrežom te djelomična dotrajalost plinoopskrbnih mreža s velikim gubicima, nedovoljni kapacitet plinoopskrbne mreže za buduće potrebe (glavni magistralni plinovod)
- nedovoljno učinkoviti javni sustavi grijanja
- nedovoljna energetska učinkovitost
- nedovoljna iskorištenost, neuređenost i nedostatak sadržaja na tržnicama središnjeg dijela UAZ-a
- nedostatak ukopnih mjesta na velikim i manjim grobljima
- nedostatak skloništa i groblja za životinje/kućne ljubimce
- dotrajalost i starost distribucijske mreže, ovisnost o svega dva tipa pogonskog goriva, pri čemu su oba fosilna - lož ulje i plin

Prometna infrastruktura i urbani prijevoz

- nedovoljna propusna moć cestovne infrastrukture u vršnim opterećenjima
- nedovoljni kapaciteti zračne luke
- nedovoljna prometna povezanost između zračne luke i gradova UAZ
- niska razina korištenja javnog putničkog prijevoza

	• nedostatak intermodalnih terminala • zastarjela željeznička mreža • nepostojanje integriranog prometnog modela javnog putničkog prijevoza (uključujući e-ticketing, jedinstveni tarifni sustav i popratnu infrastrukturu), nekoordiniranost javnog putničkog prijevoza među gradovima UAZ • nepostojanje sustavnog i koordiniranog praćenja i upravljanja prometom na razini UAZ • postojanje crnih točaka u prometu, nezadovoljavajuće stanje sigurnosti u prometu • Nepostojanje prikupljanja podataka u stvarnom vremenu, te kontrole prometnih uvjeta i upotrebe javnog prijevoza na razini UAZ • ne postojanje prioriteta prolaska vozila JPP-a na semaforiziranim raskrižjima • prometni sustav samo segmentarno prilagođen osobama s invaliditetom • nedostatak upravljanje biciklističkom i pješačkom mrežom puteva tj. nepostojanje plana razvoja biciklističkog prometnog sustava koordiniranog s ostalim vidovima prometa na razini JLS UAZ. • nepovezanost realiziranih biciklističkih staza • nedostatak mostova na rijekama UAZ • nezadovoljavajuće tehničke karakteristike dijela lokalnih i nerazvrstanih cesta, posebno širina kolnika, nesanirana klizišta, makadamski kolnici, nedostatak pješačkih hodnika i javne rasvjete • nezadovoljavajuće stanje sigurnost u prometu • nedovoljno razvijeni nadzorni i upravljački sustavi javnog putničkog i cestovnog prometa • nedovoljno korištenje ekološki prihvatljivih goriva • tranzitni promet, uključivo teška teretna vozila i autobusi, odvija se kroz središta gradova i naselja • zagađenje bukom uz glavne prometnice • visoka razina buke zbog loše infrastrukture javnog prijevoza • prometna nepovezanost među gradovima na obodu ZŽ • slabija prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost (tehnička i socijalna) većine ruralnih naselja • ne postojanje planova za razvoj održive mobilnosti
Prilike	Prijetnje
Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i	Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim

klimatskim opasnostima

- održivo korištenje prirodnih resursa (poljoprivreda, šumarstvo, geotermalni izvori, mineralne sirovine)
- korištenje ESI fondova
- tradicijske vrijednosti kao razvojni resurs
- Izrada nacionalnog registra zapuštenih područja

Primarna infrastruktura

- mogućnost korištenja zemljišta u društvenom vlasništvu
- energetski i drugi potencijal rijeke Save i pritoka
- nedovoljno iskorištene vode stajačice (posebno šljunčare) - nedostatak sustavnog saniranja i prenamjene
- nedovoljno iskorišteni izvori mineralne vode
- HEP toplinarstvo je najveći pružatelj usluge javnog sustava grijanja i državna tvrtka sa 50 godina iskustva u planiranju, radu i održavanju javnog sustava grijanja
- potencijal korištenja geotermalne energije

Prometna infrastruktura i urbani prijevoz

- plovni put Save
- korištenje EU fondova za projekte u području prirode, okoliša i prometa
- uključivanje u programe energetske učinkovitosti na nacionalnoj razini
- UAZ je u sustavu europskih mreža metropola i velikih gradova
- geoprometni i geopolitički položaj kao resurs za razvoj
- modernizacija željezničke infrastrukture i vozila te izgradnja novih pruga omogućiti, će priliku za intenzivnije uključivanje željezničkog prijevoza u javni putnički prijevoz UAZ
- uspostava integriranog javnog putničkog prometa
- uspostava modernog sustava ticketinga i informiranja putnika u skladu se EU direktivama u željezničkom prometu, koji će omogućiti informiranje putnika međugradskog prijevoza UAZ
- usklađivanje sa EU direktivama u pogledu

opasnostima

- smanjivanje broja stanovnika u ruralnim naseljima
- emisije onečišćujućih plinova iz stacionarnih i difuznih izvora
- velika prirodna ranjivost Zagrebačkog vodonosnika (osjetljivost resursa podzemnih voda)
- varijabilni vodostaj i stalni rizik od plavljenja južnog dijela UAZ-a
- ugroženost poljoprivrednih tala od daljnje i povećavajućeg onečišćavanja
- gubitak tala erozijom
- ugroženost šuma u urbanim središtima
- štetni utjecaji površinske eksploatacije mineralnih sirovina na okoliš
- globalno zagrijavanje i prisutan efekt intenzivnog zagrijavanja središta UAZ kao posljedice tzv. toplinskih otoka
- trend smanjenja (broja) javnih sadržaja u manjim naseljima
- prekomjerno širenje naselja neadekvatnim upravljanjem prostorom
- neriješeno pitanje društvenog vlasništva
- Komplikiran i dugotrajan postupak izrade prostorno planske dokumentacije
- Kompleksan proces obnove brownfield lokaliteta zaštićenih kao kulturna dobra reguliran nacionalnim zakonodavstvom

Primarna infrastruktura

- učinak klimatskih promjena i pojave vremenskih ekstrema
- industrijski incidenti veliki onečišćivača u slivu Save (od slovenske granice do Siska)
- Nepostojanje strateških dokumenata na nacionalnoj razini vezano uz koordinirani razvoj sustava grijanja s obzirom na tip potencijalnih goriva (OIE, fosilna goriva)
- buduća liberalizacija tržišta opskrbe toplinskom energijom

Prometna infrastruktura i urbani prijevoz

- nekontrolirani rast motorizacije
- daljnja degradacija smanjenje razine sigurnosti u prometu zbog rasta motorizacije i povećanog priljeva vozila na područje UAZ kao najrazvijenijeg dijela Republike Hrvatske
- neriješeni imovinsko-pravni odnosi za realizaciju

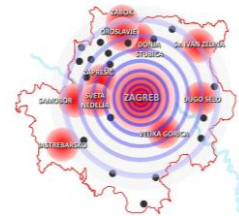

standarda vozila, potaknuti će modernizaciju voznog parka privatnih prijevoznika i time povećati standard putnika

- Postojanje jasnog zakonskog okvira za realizaciju biciklističke infrastrukture
- Provedba mjera iz nacionalnog plana za smanjenje crnih točaka broja smrtno stradalih i teško ozlijeđenih u prometnim nesrećama

novih biciklističkih staza i drugih objekata prometne infrastrukture

- Nepostojanje strateških dokumenata za razvoj mobilnosti na razini prometne funkcionalne regije, te urbane aglomeracije
- Postojanje tranzitnog prometa kroz središta gradova i naselja

4. STRATEŠKI OKVIR

4.1 Vizija

Definiranje vizije, odnosno općenitog dugotrajnog cilja koji se želi ostvariti temeljilo se prvenstveno na sagledavanju formulacija vizija jedinica uključenih u obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb. Analizom strateških razvojnih dokumenata te izdvajanjem ključnih termina koji definiraju težnje i potencijale, ali i posebnosti, mogućnosti i izazove područja aglomeracije predložena je vizija Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb - **Skladno razvijen metropolitanski prostor zajedničkih inovativnih koncepata.**

Definicija vizije podrazumijeva skladan, održiv i umrežen metropolitanski prostor zajedničkih inovativnih koncepata razvoja, temeljen na specifičnostima makroprostora kao integrirajuće regije, posebnostima smještaja, raznolikosti lokalnih svojstvenosti, kao i na dodanim vrijednostima proizašlim iz koncentracije prirodnih, kulturnih, društvenih i gospodarskih potencijala. Vizija daje naglasak je na zajedništvo, koordinaciju, zajedničko djelovanje radi postizanja zajedničkih razvojnih ciljeva te također na inovativnost, odnosno stalno napredovanje i usavršavanje na svim područjima i razinama djelovanja.

4.2 Ciljevi

Vizija se ostvaruje sinergijskim djelovanjem tri definirana strateška cilja:

Cilj 1. Unaprijediti kvalitetu življenja, javnu i društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale

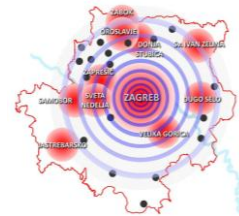
Cilj 2. Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo

Cilj 3. Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom

Cilj 1. Unaprijediti kvaliteto življenja, javnu i društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale

Relevantnost: Zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima jedna je od temeljnih zadaća lokalne samouprave. Društvena (javna) infrastruktura i usluge važna su komponenta društvenog standarda zajednice koja značajno utječe na podizanje obrazovnog, zdravstvenog i kulturnog standarda, te uz dostupnost i kvalitetu stanovanja na ukupnu kvalitetu života svih društvenih skupina.

Društvene djelatnosti vezane su uz prosperitet ukupnog razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, a posebnu ulogu ima obrazovanje. Urbana aglomeracija Zagreb sa Gradom Zagrebom u središtu ima najveći potencijal za sustavno unapređenje različitih modela cjeloživotnog obrazovanja, koje odgovaraju na rastuće probleme nedostatka programa važnih za trenutne potrebe tržišta rada. Također, ovaj cilj doprinosi i povećanju zapošljivosti NEET populacije, pridonoseći i sustavnom praćenju i mogućnosti integracije. Podizanje kvalitete obrazovnog sustava neizostavno je vezano uz jačanje kapaciteta svih dionika kao i budućih korisnika sustava cjeloživotnog obrazovanja i učenja. Analiza stanja kvalitete življenja, javne i društvene infrastrukture i usluga te ljudskih potencijala ukazuje na niz razvojnih problema i potencijala. Primarna zadaća usluga socijalne zaštite i skrbi ja da štite osobe u riziku od siromaštva te osiguravaju kvalitetu života i integraciju u društvo, a na te usluge se nadovezuje i potreba za radnom aktivacijom korisnika usluga socijalne skrbi kako bi se omogućila njihova potpuna socijalna integracija i samostalnost, te izbjegla ovisnost o socijalnim davanjima. Stoga su socijalne usluge primarno usmjerene na povećanje kvalitete življenja, a usluge aktivacije korisnika na tržištu rada omogućavaju društvenu integraciju i samostalnost življenja. Sustavan i koordiniran napor u povezivanju ova dva aspekta, a uključujući sve lokalne dionike, ključ je za povećanje kvalitete života i socio - ekonomske sigurnosti stanovnika na području Urbane aglomeracije Zagreb.

Očekivani načini postizanja cilja: Ostvarenje cilja planira se kroz četiri međusobno povezana prioriteta koji rješavaju utvrđene razvojne probleme vezane uz sustav odgoja i obrazovanja, te kroz koje se potiče cjeloživotno učenje i obrazovanje u svrhu povećanja zapošljivosti. Također će se kroz ostvarenje prioriteta utjecati na poboljšanje standarda i dostupnosti stanovanja (poticanjem različitih modela) i pratećih javnih funkcija / namjena na jačanje sustava pružanja socijalnih usluga i promicanje uključenosti, odnosno jednakih prava i mogućnosti za sve stanovnike Urbane aglomeracije, uključujući mlade koji napuštaju alternativnu skrb, beskućnike, siromašne, deložirane, Rome i dr.

Cilj se ostvaruje kroz sljedeće prioritete:

Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unapređivanje zapošljivosti

Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga

Unaprjeđenje standarda stanovanja

Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja

Dosljednost cilja: Na globalnoj razini cilj je u skladu s UN-ovim globalnim ciljevima za održivi razvoj, osobito sa ciljevima: 11. Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim, 3. Zdravlje - Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija, 4. Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja, 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke.

Na razini EU cilj je u skladu s ciljevima strategije Europa 2020. - područja obuhvaćena ciljem promiču pametan rast (obrazovanje) i uključiv rast (zapošljavanje i vještine, borba protiv siromaštva); Europske urbane agende – Amsterdamski pakt; Europske strategije zapošljavanja; Inicijative za zapošljavanje mladih; Europske platforme za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti; Europske strategije za osobe s invaliditetom i dr.

Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., odnosno sa tematskim ciljem 8 – Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, tematskim ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i tematskim ciljem 10 - Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje, te njihovim specifičnim ciljevima 8i, 8ii, 8iii, 8vii, 9i, 9i1, 9iv, 9iv2, 9v, 10ii, 10iii, 10iii3, 10iv, 10iv1, 11i i 11ii. Vezano uz Operativni program konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., cilj je u skladu sa tematskim ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i tematskim ciljem 10 - Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje, te njihovim specifičnim ciljevima 9a1, 9a2, 9a3, 9a4, 10a1, 10a2 i 10a3.

Nadalje, u skladu je sa ciljevima ključnih nacionalnih strateških dokumenata:

- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. Godine
- Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.
- Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost
- Plan implementacije Garancija za mlade
- Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020.
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Isto tako, cilj je u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja, znanosti i tehnologije osobito sa ciljem iz segmenta cjeloživotnog obrazovanja 1. cilj: Izgraditi sustav za identificiranje, poticanje i razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje. Aspekt socijalne zaštite i aktivacije na tržištu rada su dva komplementarna temelja dugoročne inkluzivne socijalne politike na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, a što je na razini Urbane aglomeracije Zagreb reflektirano i u nizu strateških dokumenata u području socijalne politike

na području Grada Zagreba: ZAGREBPLAN 2020 – ciljevi i prioriteti razvoja do 2020. godine, Socijalni plan Grada Zagreba 2014. – 2020., Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2016. - 2020., Programa za mlade Grada Zagreba 2015.-2018., Strategija razvoja ljudskih potencijala Grada Zagreba.

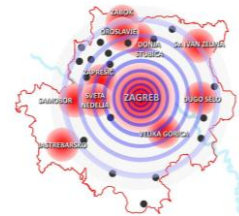
Nadalje, cilj je usklađen sa ciljevima nacрта županijskih razvojnih strategija, Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko - zagorske županije, kao i sa ciljevima strateških dokumenata gradova i općina u obuhvatu.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	Povećanje broja vrtića (redoviti, privatni+vjerski)	broj	новоformirane ustanove predškolskog obrazovanja	378	2015./2016.	473 (25% više)	2023.	godišnje	JLS
1	broj diplomiranih studenata	broj	Broj diplomiranih studenata na visokoškolskim obrazovnim institucijama	n	2015. / 2016.	n+10%	2023.	godišnje	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Visokoškolske ustanove
1	sudionici u sustavu cjeloživotnog obrazovanja (posebno odrasli polaznici)	broj	povećanje broja sudionika u sustavu cjeloživotnog obrazovanja (posebno odraslih polaznika)				2023.	godišnje	
1	zaposlenost osobe s invaliditetom	broj	povećanje zaposlenosti osoba s invaliditetom				2023.	godišnje	
1	zaposlene osobe starije od 54 godine	broj	povećanje zaposlenosti osoba starijih od 54 godine				2023.	godišnje	

Cilj 2. Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo

Relevantnost: Ovaj cilj doprinosi razvoju konkurentnog gospodarstva razvojem poduzetničke infrastrukture i to poduzetničke potporne infrastrukture i usluga, te identificiranju potreba za razvoj poduzetničkih zona. Identificiran je pad BDP-a na razini Grada Zagreba i svih ostalih djelova UAZ od

kod kojih su neki u teškoj gospodarskoj situaciji od ekonomske krize 2008. Ovaj cilj doprinosi jačanju gospodarstva na razini kompletne UAZ, realizacijom solidne, profesionalne i integrirane pomoći MSP-ima u svim stupnjevima razvoja, te realizaciju koordinirane suradnje PPI-a UAZ, smanjenje asimetrije informacije tj. pristup poslovnim znanjima, vještinama, pristupu informacija MSP-ima UAZ. Razvoj konkurentnog gospodarstva postiže se i iskorištavanjem identificirane resursne osnove zaštićenih lokaliteta kulturne baštine, te razvojem turističke ponude. Bogatstvo i raznolikost kulturne pokretne, nepokretne i nematerijalne baštine jedno je od glavnih obilježja turističke destinacije i predstavlja veliki razvojni resurs za cjelokupno područje UAZ. Relevantnost cilja očituje se kroz planove UAZ da se u cijelosti i po načelima održivog razvoja iskoristi potencijal kulturne baštine u kreiranju novih turističkih proizvoda. Upravo novi turistički proizvodi razvijeni sukladno potrebama i očekivanjima 'novog turista' koji je prije svega kupac životnih iskustava, doživljaja i priča predstavljaju tržišnu priliku za cijelo područje UAZ. Nadalje, adresira se velik broj neophodnih ulaganja u rekonstrukciju i zaštitu objekata kulturne baštine, sve u cilju privlačenja većeg broja posjetitelja i turista te podizanja konkurentnosti gospodarstva UAZ.

Prema indeksu razvijenosti JLS u obuhvatu nalaze se u više kategorija, od Grada Zagreba u 4. skupini kao najrazvijenijeg, do Gornje Stubice, Orla i Pokupskog koji su u 2. skupini kao najnerazvijeniji u UAZ, prema podacima MRRFEU iz studenog 2015.

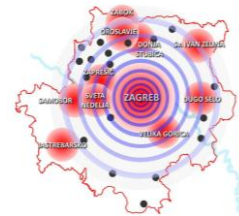
Na temelju vrijednosti regionalnog indeksa konkurentnosti iz 2013. Grad Zagreb smjestio se na sam vrh u odnosu na ostale županije RH. Zagrebačka županija je u 2013. godini pogoršala svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu), te je na sedmom mjestu, a Krapinsko-zagorska županija je uspjela poboljšati svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu) te se nalazi otprilike u sredini, na 12. mjestu.

Prema čvrstim statističkim indikatorima regionalne konkurentnosti Grad Zagreb je iznad prosjeka Republike Hrvatske, izuzev Poslovne infrastrukture (nacionalni prosjek ranga je 12, dok je Zagreba 14), a vrlo blizu nacionalnog prosjeka je i po pitanju ranga Ekonomski rezultati – dinamika (nacionalni prosjek je rang 11, dok Grad Zagreb ima rang 10). U Zagrebačkoj županiji najkritičnija vrijednost ovog ranga odnosi se na indikator Ekonomski rezultati – dinamika, s rangom 21 (koji se pogoršao s ranga 16 u 2010. godini). Ispod prosjeka su i indikatori Ekonomski rezultati – razina (rang 12, dok je nacionalni prosjek rang 9, ali s tendencijom poboljšanja u odnosu na 2010. godinu kada je rang bio 16) i Osnovna infrastruktura i javni sektor čiji je rang u 2010. godini bio 12, potom u 2013., 11, dok je u 2013. nacionalni prosjek ranga bio 9. Iako je rang konkurentnosti Zagrebačke županije 7, rang kvalitete okruženja je 4, dok je kvalitete poslovnog sektora 5.

Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. U 2014. godini u djelatnostima usluga temeljenim na znanju radilo je više od 96.000 osoba. Tu su uključene sljedeće djelatnosti: stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; obrazovanje; djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, te umjetnost, zabava i rekreacija. Analizom raspoloživih razvojnih dokumenata gradova i općina na području UAZ-a zaključeno je da su glavne gospodarske djelatnosti trgovina, prerađivačka industrija, graditeljstvo i poljoprivreda.

Ovim ciljem određene su sastavnice konkurentnosti i održivog gospodarstva koje su ključne za razvoj gospodarstava na prostoru Urbane aglomeracije Zagreb, a koje treba ojačati kako bi se postigla ujednačena gospodarska razvijenost i konkurentnost cijelog prostora, Grad Zagreb zadržao poziciju najjačeg gospodarskog središta RH, uz istovremeno smanjenje zaostajanja za drugim zemljama članicama EU-a.

Očekivani načini postizanja cilja: Cilj će obuhvatiti mogućnosti koje pruža UAZ za ujednačeniji razvoj pojedinih sektora, pri čemu je moguće rasteretiti prostorne pritiske na Grad Zagreb, npr. pružanjem

poticaja gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; postići viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime umanjiti uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“), kao i pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovane većom naseljenošću, te intenzitetom prometa i Gospodarskih aktivnosti. Navedeno se planira ostvariti smanjivanjem i rješavanjem utvrđenih razvojnih problema koji priječe ujednačavanje gospodarskog razvoja i povećanje konkurentnosti Urbane aglomeracije Zagreb i to vrednovanjem i sustavnim korištenjem konkurentskih prednosti UAZ-a za ubrzaniji razvoj, osobito njegovih djelatnosti temeljenih na znanju, tehnologiji i inovacijama - poticanjem razvoja kreativne ekonomije u gradskom središtu (kreativne industrije, istraživanje i razvoj, ekonomija multimedijalnog prometa informacijama, ekonomija doživljaja za posjetitelje grada...), jačanjem istraživanja i razvoja, primjenom novih tehnologija i inovacija, jačanjem poduzetničke i tehnološke infrastrukture u funkciji korištenja konkurentskih prednosti UAZ-a i jačanjem ukupne konkurentnosti, izvozno orijentirane proizvodnje, te poljoprivrede i turizma. Cilj se ostvaruje kroz prioritete:

1. Konkurentno poduzetništvo i obrtništvo
2. Znanstveno – tehnološki razvoj i inovacije
3. Razvoj turizma i kulture
4. Održivo korištenje prirodnih resursa

Dosljednost cilja: Usklađenost sa Strateškim planom Ministarstva poduzetništva i obrta 2016 -2018 i to sa ciljem 1. Povećanje konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj , Bijelom knjigom HUP i to ciljem 5. Poboljšati poduzetničke vještine, Strategijom razvoja poduzetništva RH 2013-2020 i to posebno ciljem 3. Promocija poduzetništva, te osobito ciljem 4. Poboljšanje poduzetničkih vještina, Strategijom razvoja poduzetništva žena 2014-2020, ciljem 2. Poboljšanje sustavne podrške poduzetništvu žena.

Ovaj cilj u skladu je sa OP KK i to sljedećim specifičnim ciljevima 1a1, 1b1, 3a2, 6c1 i 6c2.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. u trendovima razvoja turističkih proizvoda izdvaja kulturni turizam kao jedan od primarnih proizvoda s naglaskom na: razvoj gradske kulturne scene, podizanje razine tržišne spremnosti objekata kulturne baštine i ulaganje u tržišnu prepoznatljivost te ističe velik značaj ovoga proizvoda i njegove interpretacije za budući rast ukupnog turističkog sektora.

U Dokumentu Europska agenda za kulturu Europska komisija ističe tri relevantna cilja: promocija kulturnih različitosti i međukulturalnog dijaloga, promocija kulture kao katalizatora za rast, zapošljavanje, inovacije i konkurentnost, promocija kulture kao vitalnog elementa međunarodne suradnje Europske unije, a njihovom ostvarenju doprinose sve aktivnosti čija se provedba planira unutar mjere. U „Agendi za održivi i konkurentni Europski turizam“ preporučuje se primjena holističkog pristupa, dugoročno planiranje, brzina razvoja, uključivanje dionika, upotreba najboljih dostupnih znanja, smanjenje rizika itd. Upravo kroz projektno planiranje u okviru provedbe mjere i cilja, osiguran je participativan pristup, te holistički pristup rješavanja problema.

Osiguranjem dodatnih kulturnih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja razvija se kulturni turizam čime će posredno doprinosi razvoju malog i srednjeg poduzetništva na području Grada Zagreba i UAZ što izravno doprinosi Strategiji zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015. Posebno strateškom cilju 2. povećati prihode i druge koristi od održivog korištenja kulturne baštine.

Nadalje, sektorska Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015-2022 u svojim ciljevima, upućuje na zaštitu i poticanje održivog korištenja kulturne baštine (mjera 1.1.), osiguranje strateške suradnje i interakcije umjetnosti i kulture s ostalim sektorima (mjera 4.2.), boljem iskorištavanju prostornih kapaciteta i osiguranju odgovarajuće opreme ustanovama u kulturi (mjera 6.1.) te osuvremenjivanju rada ustanova i prezentaciji građe uvođenjem modernijih informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

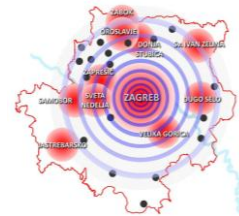
Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedini ca	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
2	Indeks konkurentnosti	Rang prema drugim županijama	Unaprijeđen regionalni indeks	GZ 1. ZŽ 7. KZŽ 12.	2013.	GZ 1. ZŽ 5. KZŽ 11.	2023.	3 godine	Nacionalno vijeće za konkurentnost, RIK*
2	Gospodarski subjekti u UAZ	broj	Povećanje broja poduzetnika koji posluju na području UAZ	40.305	2014.	43.000	2023.	godišnje	Godišnji financijski rezultati poslovanja poduzetnika
2	Zaposleni na području UAZ	broj	Povećanje broja zaposlenih na području UAZ	375.645	2014.	382.000	2023.	godišnje	Godišnji financijski rezultati poslovanja poduzetnika
2	povećana podrška organizacijama za poslovnu podršku						2023.	godišnje	
2	povećanje turističkih izdataka za kulturne usluge						2023.	godišnje	

*RIK- Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, Nacionalno vijeće za konkurentnost

Cilj 3. Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom

Relevantnost: Strateškim ciljem Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom unaprijedit će se kvaliteta života i kvaliteta svih sastavnica prostora kroz poticanje zaštite i očuvanja okoliša i

prirodnih resursa, unapređenje komunalne infrastrukture, održive mobilnosti, racionalnosti korištenja energije i brige za klimatske promjene te održivog razvoja i upravljanja prostorom. Javna infrastruktura te održivo upravljanje prostorom i okolišem je temelj za kvalitetno funkcioniranje i održivi razvoj Aglomeracije.

Na održivi urbani razvoj UAZ i konkurentnost gospodarstva UAZ negativno utječe manjak učinkovitih načina javnog prijevoza, te pouzdanih prometnih veza između i unutar gradova UAZ, te odsudstvo integriranog multimodalnog prijevoza. Također, osobita relevantnost ovog cilja odnosi se na identificiranu nedovoljnu razvijenost okolišno prihvatljivog prometnog sustava - sustava biciklističkog prometa i s njim povezane infrastrukture (promet s nultom emisijom štetnih plinova). Realizacijom ovog cilja doprinosi se rešavanju identificiranog problema nedovoljnog prometnog planiranja i koordinacije putem planskih dokumenata, te nepostojanja integriranog sustava nadzora i upravljanja prometnim sustavima. Realizacija ovog cilja treba pridonjeti unaprijeđenju upravljanja prostorom, te osobito urbanim okolišem kroz identificiranje, obnovu, sanaciju i dekontaminaciju nekadašnjeg vojnog i industrijskog zemljišta, ali i ostalih brownfield lokacija. Ovaj cilj doprinosi poboljšanju energetske učinkovitosti i kvaliteti zraka u UAZ odgovorom na identificirane probleme centralnog sustava grijanja. Glavni rezultati koji su u skladu s postavljenim ciljem odnose na uštedu u konačnoj potrošnji energije te smanjenju emisije CO₂ u prvom redu zbog smanjenja gubitaka u mreži centralnog sustava grijanja.

Očekivani načini postizanja cilja: Ostvarenje cilja planira se kroz četiri međusobno povezana prioriteta, koji obuhvaćaju sve sastavnice okoliša, prostora i prirode. Kroz prioritete su obuhvaćene sve faze unapređivanja pojedine sastavnice, počevši od uspostave sustava planiranja i praćenja stanja do pripreme, provedbe i praćenja provedbe pojedinih planova, programa i projekata. Cilj će se ostvariti kroz sljedeće prioritete:

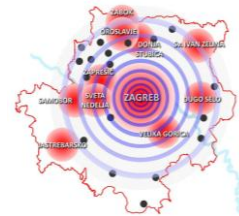
1. Zaštita i unapređivanje kvalitete okoliša i prirode
2. Unapređivanje sustava primarne infrastrukture
3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti
4. Održivi prostorni razvoj

Dosljednost cilja: Na razini EU cilj je usklađen sa Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Strategijom održivog razvitka Europske unije (2009.), Sedmim akcijskim programom zaštite okoliša Europske unije do 2020. godine (2013.), Building green infrastructure for Europe (2013.) i EU Green Infrastructure Strategy (2013.), Strategija o bioraznolikosti EU 2020., Direktiva o pticama, Direktiva o staništima, Direktiva o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) te Teritorijalnom agendum EU 2020. i dr.

Na nacionalnoj razini cilj je usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske, Operativnim programom Konkurentnost i kohezija (OPKK) odnosno prvenstveno sa ciljem 3: Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora i sektora za ribarstvo i akvakulturu.

Cilj je također usklađen s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Strategijom upravljanja vodama, Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske, Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske te Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske.

U skladu sa Strategijom prometnog razvitka RH i situacijom na području UA Zagreb ovaj cilj doprinosi poboljšanju pristupa javnim uslugama za sve građane, odnosno doprinosi pristupu javnom prijevozu

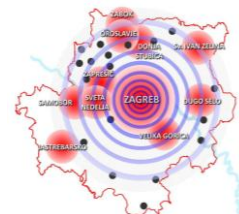
za sve skupine građana. U skladu je sa ciljem "Unapređenje pristupačnosti unutar i prema glavnim urbanim aglomeracijama" Strategije prometnog razvitka RH. Ovaj cilj SRUAZ u skladu je s općim ciljem Strategije prometnog razvitka osobito - unparjeđenju razdiobe vidova prometa u korist javnog prijevoza, te ekološki prihvatljivih alternativnih vidova prometa, kao i smanjenje, ublažavanje utjecaja prometa na okoliš. Integriran je i sa Konačnim prijedlogom nacрта strategije prostornog razvitka RH i to Prioritetom 4.1. Održivost prostorne organizacije, strateškim usmjerenjem Odmjereno korištenje prostora u kojem se navodi urbana preobrazba brownfield lokaliteta. Glavni korisnik sustava toplinarstva je sektor zgradarstva (kućanstva i javna infrastruktura) posebice u visoko urbaniziranim područjima, te će se razvojem i modernizacije centralnog toplinskog sustava direktno doprinijeti ciljevima energetske strategije RH do 2020, trećega Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti. Ovaj cilj u skladu je sa OP KK i to sljedećim specifičnim ciljevima 2a1, 2c1, 4b1, 4b2, 4c1, 4c2, 4c3, 4c4, 5a1, 6c1, 6c2, 6e1, 6e2, 6i1, 6ii1, 6ii2, 7a1, 7b1 i 7ii2.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(8)	(9)
3	Planovi održive mobilnosti	Broj planova	Izrada planova održive mobilnosti na razini gradova i općina	0	2016	29	2019.	godišnje	Županije, gradovi i općine UAZ
3	Izgradnja regionalnih centara za gospodarenje otpadom	Broj centara	Centri za gospodarenje otpadom (CGO) predstavljaju investicijske projekte u infrastrukturi za gospodarenje komunalnim otpadom.	0	2016	1	2020.	godišnje	Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska županija, Zagrebačka županija
3	putnici u javnom gradskom prijevozu	broj	povećanje broja putnika u javnom gradskom prijevozu				2023.	godišnje	

4.3 Razvojni prioriteti i mjere

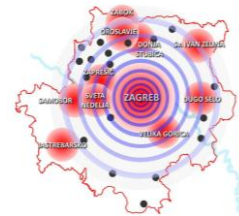
CILJ	PRIORITET	MJERA
1. UNAPRIJEDITI KVALITETU ŽIVLJENJA, JAVNU I DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU	1.1.Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zapošljivosti	1.1.1. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja
		1.1.2. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava srednjoškolskog, visokoškolskog i

CILJ	PRIORITET	MJERA
I LJUDSKE POTENCIJALE	1.2. Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga	cjeloživotnog obrazovanja
		1.1.3. Unaprjeđenje zapošljivosti mladih, mladih NEET-ova i ostalih iz NEET skupine
		1.2.1. Unaprjeđenje infrastrukture i usluga u kulturi
		1.2.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i usluga
		1.2.3. Unaprjeđenje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga
		1.3.1. Poticanje i realizacija različitih modela stanovanja
		1.4.1. Unaprjeđivanje uvjeta za pružanje socijalnih usluga i pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama
		1.4.2. Pобољшanje integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije
2. RAZVIJATI KONKURENTNO I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	2.1. Konkurentno poduzetništvo	1.4.3. Povećanje sigurnosti
		2.1.1. Razvoj napredne poduzetničke infrastrukture i usluga
		2.1.2. Razvoj povoljnijeg okruženja za investiranje
	2.2. Znanstveno - tehnološki razvoj i inovacije	2.1.3. Promicanje socijalnog poduzetništva
		2.2.1. Jačanje suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora
		2.2.2. Stvaranje povoljnog okruženja za razvoj industrije visokih tehnologija
		2.2.3. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija
	2.3. Razvoj turizma i kulture	2.3.1. Restrukturiranje i repozicioniranje turizma te razvoj turističke infrastrukture
		2.3.2. Razvoj, promocija i umrežavanje novih turističkih proizvoda i programa
		2.3.3. Integrirani razvoj turizma i revitalizacija kulturne baštine
	2.4. Održivo korištenje prirodnih resursa	2.4.1. Razvoj poljoprivredno-prehrambene proizvodnje i plasmana proizvoda
		2.4.2. Učinkovitije gospodarenje šumama u cilju očuvanja šumskog ekosustava
		2.4.3. Održivo korištenje vode i tla
3. UNAPRIJEDITI UPRAVLJANJE OKOLIŠEM, PRIRODOM I PROSTOROM	3.1. Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode	3.1.1. Unaprjeđenje kakvoće i podizanje svijesti o očuvanju okoliša i prirode
		3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću

CILJ	PRIORITET	MJERA
		3.1.3. Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka te njihovih zaobalja
		3.1.4. Unaprjeđivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom
		3.1.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti
		3.1.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i prirodnim rizicima
	3.2. Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture	3.2.1. Izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti – vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba plinom
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – javni sustav grijanja
		3.2.4. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba električnom energijom
		3.2.5. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – ostala komunalna infrastruktura
		3.2.6. Optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture
	3.3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti	3.3.1. Unaprjeđenje zračnog prometa
		3.3.2. Modernizacija željezničkog prometa
		3.3.3. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže
		3.3.4. Unaprjeđenje javnog putničkog prometa
		3.3.5. Unaprjeđenje biciklističkog i pješačkog prometa
		3.3.6. Integracija i unaprjeđenje prometnog sustava i sigurnosti (uključujući sustav za nadzor i upravljanje prometom - ITS)
	3.4. Održivi prostorni razvoj	3.4.1. Cjelovito planiranje prostora
		3.4.2. Unaprjeđenje naseljenih dijelova
		3.4.3. Obnova brownfield lokacija
		3.4.4. Razvoj i promocija identitetskih potencijala

Razvojni prioritet 1.1. Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zapošljivosti

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će unaprjeđivanju sustava obrazovanja i zapošljivosti, osobito razvijanjem srednjoškolskih i visokoškolskih programa prilagođenih potrebama tržišta rada, izgradnjom, dogradnjom i rekonstrukcijom, te tehnološkim opremanjem postojećih i novih vrtića, škola i učeničkih domova, kao i podizanjem kapaciteta odgojno - obrazovnoga rada, podizanjem razine digitalnih kompetencija učenika i djelatnika u sustavu obrazovanja, te povećanjem uspješnosti učenika primjenom IKT-a u nastavi, osiguravanjem i poticanjem cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije čime bi se osigurale veće šanse za zapošljavanje (i samozapošljavanje), smanjio udio nezaposlenih, osobito nezaposlenih mladih (skupina dugotrajno nezaposlenih i nezaposlenih) te tako ujedno utjecalo i na smanjenje njihovog odlaska iz prostora UAZ, ali i smanjenje rizika od dugotrajne nezaposlenosti.

Provedba prioriteta doprinijet će uspostavljanju kvalitetnije mreže predškolskih ustanova, mreže osnovnoškolskih ustanova i srednjih škola sa gimnazijskim programima, te mreža strukovnih škola i programa sukladno stvarnim potrebama društva, gospodarstva i tržišta rada. Također, omogućavanje cjeloživotnog obrazovanja zaposlenim osobama, omogućiti će njihovu prilagodbu modernizaciji poslovanja i zadržavanju radnih mjesta na tržištu rada. Osigurat će se daljnji razvoj Sveučilišnog kampusa Borongaj i veleučilišta, te njihova međusobna suradnja i suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu.

Opravdanje: Iako iznad prosjeka nezaposlenosti Republike Hrvatske i relativno povoljnu obrazovnu strukturu, potrebno je daljnje ulaganje u obrazovanje stanovnika, približavanje mogućnosti obrazovanja, donosno jednake uvjete obrazovanja (uključujući i cjeloživotno) kako bi se pozitivno utjecalo na prisutan trend porasta nezaposlenosti u UAZ, osobito mladih i obrazovanih. Uočen je i problem nedovoljne disperziranosti/zastupljenosti obrazovnih, srednjoškolskih i visokoškolskih institucija i programa, u prostorima (gradovima) UAZ izvan Grada Zagreba i općenito prilagođenost programa obrazovanja i osposobljavanja za osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine, posebno trajno nezaposlene mlade.

Državnim pedagoškim standardima utvrđeni su optimalni prostorni, kadrovski, zdravstveni, tehnički, informatički i drugi normativi koji služe kao putokaz za osiguravanje ujednačenih uvjeta rada u odgojno - obrazovnim ustanovama. Svrha je pedagoških standarda da temeljem propisanih kriterija unaprijede sveukupnu djelatnost na jedinstvenim osnovama uz ravnomjerne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova. Jednaki uvjeti rada pretpostavka su za osiguravanje više kvalitete odgoja i obrazovanja.

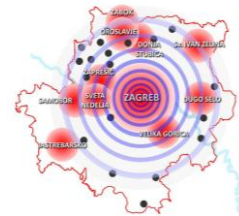
Opis: Prioritet pridonosi ostvarenju cilja 1. Unaprijediti kvalitetu življenja, društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale putem ostvarivanja mjera u kojima su sadržane aktivnosti, projekti i programi u području ulaganja u obrazovanje općenito, usavršavanja i strukovnog obrazovanja te cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama tržišta rada i razvojnim prioritetima Aglomeracije. Ovim prioritetom potiče se i unaprjeđivanje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju, jačanje sposobnosti samozapošljavanja, posebno nezaposlenih osoba i unaprjeđenje mobilnosti na tržištu rada.

Mjere

Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostaviti optimalnu mrežu odgojno-obrazovnih ustanova
- Izgraditi nove, dograditi ili rekonstruirati te opremiti postojeće objekte odgojno-obrazovnih ustanova

- Ostvariti rad škola u jednoj smjeni izgradnjom novih škola
- Izgradnja školskih sportskih dvorana, bazena i otvorenih vanjskih sportskih terena uz postojeće i nove školske objekte
- Usklađivanje s Državnim pedagoškim standardima predškolskog te osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja
- Uspostaviti sustav za ranu identifikaciju, podršku i praćenje djece i učenika s teškoćama u razvoju i darovitih učenika
- Razvijati digitalno zrele osnovne škole spremne za korištenje potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoj vještina za 21. stoljeće neophodnih na tržištu rada
- Poticati suradnju i mobilnost u području trajnog profesionalnog razvoja učitelja

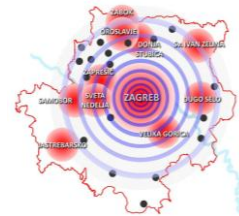
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Rad osnovnih škola u jednoj smjeni	broj	Povećanje broja škola s radom u jednoj smjeni. Od 282 osnovne škole (matične i područne), 54 radi u 1 smjeni (19%), 92 radi u 2 smjene (45%), za 136 nema podataka (36%)	40 osnovnih škola treba ostvariti rad u 1 smjeni	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave koje su provoditelji sustava odgoja i obrazovanja
Izgradnja školskih sportskih dvorana	broj	Izgradnja školskih sportskih dvorana. Od 282 škole, 149 ima sportsku dvoranu (52%), 24 nema sportske dvorane (8%), za 109 nema podataka (40%).	Izgradnja 40 školskih sportskih dvorana	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave

Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostaviti optimalnu mrežu srednjoškolskih obrazovnih ustanova
- Izgraditi nove, dograditi ili rekonstruirati te opremiti postojeće objekte srednjoškolskih obrazovnih ustanova
- Izgradnja školskih sportskih dvorana, bazena i otvorenih vanjskih sportskih terena uz postojeće i nove školske objekte
- Rekonstrukcija i obnova postojećih te gradnja i opremanje novih učeničkih i studentskih domova
- Uspostaviti optimalnu mrežu ustanova za obrazovanje odraslih
- Izgradnja novih ili prenamjena postojećih građevina koje nisu u funkciji za obrazovanje odraslih
- Razvijati digitalno zrele srednje škole spremne za korištenje potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoj vještina za 21. stoljeće neophodnih na tržištu rada
- Poticati suradnju i mobilnost u području trajnog profesionalnog razvoja učitelja

- Potpora razvoju sveučilišnih kampusa i daljnjem razvoju Sveučilišta i veleučilišta na području UAZ
- Poštivanje i razvijanje programa cjeloživotnog učenja i prekvalifikacija za potrebe tržišta rada za građane, poduzetnike, poljoprivrednike, zaposlenike, članove udruga i druge dionike razvoja
- Razviti programe cjeloživotnog obrazovanja u području kulture i umjetnosti u suradnji s POU-ima
- Osigurati informatičku opremu za obrazovne ustanove koje provode strukovno, obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje
- Modernizacija kurikuluma strukovnog obrazovanja u skladu s potrebama na tržištu rada
- Poticati razvoj socijalnih usluga i kapaciteta pružatelja tih usluga osmišljavanjem i provedbom zaštitnih i integrativnih radionica i učilišta za obrazovanje odraslih

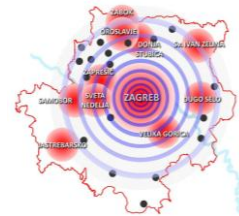
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja i uređenje studentskih i učeničkih domova	postotak	Izgradnja novih i obnova postojećih studentskih naselja i učeničkih domova.	Povećanje smještajnog kapaciteta za studente za 5%	2023.	dvogodišnje	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i jedinice lokalne samouprave
Nabavka informatičke opreme	broj	Nabavka informatičke opreme za obrazovne ustanove koje provode strukovno, obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje	100	2023.	jednogodišnje	Pučka otvorena učilišta i ustanove koje provode strukovno, obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje

Mjera 1.1.3. Unaprjeđenje zapošljivosti mladih, mladih NEET-ova i ostalih iz NEET skupine

Popis indikativnih aktivnosti

- Uključivati mlade, dugotrajno nezaposlene osobe i ostale skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada u programe osposobljavanja, usavršavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije, stručne seminare i radionice
- Podizati razinu osposobljenosti mladih, dugotrajno nezaposlenih osoba i ostalih skupina u nepovoljnom položaju
- Poticati samozapošljavanje i poduzetništvo mladih kroz natječaje potpore, inkubatore i radionice
- Razvijati društveno poduzetništvo
- Unaprijediti kreativnost razvojem novih modela i pristupa skupinama u nepovoljnom položaju, mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba

- Stipendirati / subvencionirati strukovna zanimanja i stjecanje praktičnih vještina radi povećanja zapošljivosti
- Sufinancirati zapošljavanje za mlade, posebno dugotrajno nezaposlenih mladih

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih mladih osoba	broj	Uključivanje na tržište rada mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba te ostalih osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada	50% više	2023.	godišnje	Hrvatski zavod za zapošljavanje
Stipendije za deficitarna (obrtnička) zanimanja	broj	Stimuliranje i usmjeravanje mladih ljudi na upis u strukovne programe obrazovanja radi stvaranja povoljnije perspektive za zapošljavanje	1000	2023.	godišnje	JLS

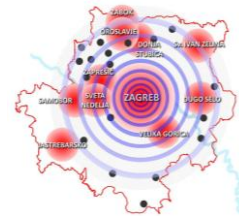
Razvojni prioritet 1.2. Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga

Cilj: Provedbom prioriteta unaprijedit će se mreže javne i društvene infrastrukture te usluga u području kulture, sporta i rekreacije, zdravstva i socijalne skrbi, poboljšati kvaliteta, učinkovitost i dostupnost kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja, te zdravstvenih i socijalnih usluga, te pridonijeti ravnomjernijoj prostornoj i kvalitativnoj distribuciji ovih sadržaja na prostoru UAZ, vodeći računa o ukupnoj populaciji, populaciji u ruralnim prostorima, a osobito o ranjivim skupinama i smanjivanju njihove isključenosti. Realizacijom cilja povećat će se broj radnih mjesta u području kulture, sporta, zdravstva i socijale, uključenost ranjivih skupina te kvaliteta fizičkog i mentalnog zdravlja stanovnika kao i privlačnost prostora UAZ i njegovih sastavnica za život.

Opravdanje: Za kvalitetnije obavljanje kulturnih, sportsko-rekreativnih i zdravstvenih aktivnosti, usluga i programa potrebna je gradnja novih, odnosno stalno i kompleksno unapređivanje standarda postojećih građevina. Iako je ponuda, aktivnosti, usluga, i programa relativno dobra nužna su unapređivanja raznovrsnosti, određena umrežavanja, ravnomjernija prostorna distribucija i prilagođavanje raznovrsnim potrebama. Kako bi se unaprijedilo stanje i uveli novi standardi posebno je potrebno voditi računa o dostupnosti prostora osobama s invaliditetom.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere razvoja infrastrukture / mreža na području kulture, te sporta i rekreacije, kao i unapređivanja uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga.

Izgradit će se nova i obnoviti postojeća kulturna infrastruktura za produkciju, edukaciju, prezentaciju/promociju, čuvanje građe i unapređenje rada ustanova u kulturi. Sportska i rekreativna ponuda unaprijedit će se izgradnjom i opremanjem objekata sportske infrastrukture, uključujući i sportske sadržaje uz škole, poticati će se izvrsnost u sportskim natjecanjima i programi za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju.

Razvoj zdravstvene infrastrukture, uz gradnju novih sadržaja i modernizaciju postojećih uključuje poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti visokokvalitetnih zdravstvenih usluga.

Mjere

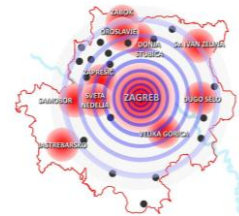
Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje infrastrukture i usluga u kulturi

Popis indikativnih aktivnosti

- Modernizacija postojećih i osiguravanje novih adekvatnih prostora za kulturne djelatnosti (muzejsko-galerijske, izložbene, kazališne, bibliotekarske, arhivske, i dr.)
- Kontinuirana, cjelogodišnja podrška organizaciji kulturnih događanja
- Primjena informatičkih tehnologija za unaprjeđenje usluga i promociju kulture
- Edukacija i motiviranje građana, posebno mladih za sudjelovanje u kulturnom životu
- Unapređenje suradnje s odgojno-obrazovnim institucijama kako bi se kontinuirano djelovalo na aktivnije uključivanje djece i mladih u kulturni život UAZ
- Uspostavljanje sustava za koordinirano i efikasno upravljanje i financiranje kulturnih programa i aktivnosti
- Jačanje stručnih i administrativnih kapaciteta u kulturnim ustanovama
- Digitalizacija knjižne i arhivske građe

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osiguranje prostora za nezavisne kulturne organizacije	broj	Osiguravanje novih ili prenamjena postojećih prostora koji nisu u funkciji za rad nezavisnim kulturnim organizacijama	10 lokacija	2023.	jednogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja knjižnica	broj	Izgradnja novih knjižnica ili prenamjena postojećih prostora koji nisu u funkciji za knjižničku djelatnost	10 lokacija	2023.	jednogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Otvaranje novih muzeja	broj	Izgradnja novih ili prenamjena postojećih prostora koji nisu u funkciji za uređivanje muzeja	5 lokacija	2023.	jednogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Primjena informatičke tehnologije u kulturi	broj	Primjena informatičke tehnologije u kulturnim ustanovama kao poboljšanje postojećih tehnički zastarjelih usluga	10 novih informatički opremljenih kulturnih ustanova	2023.	jednogodišnje	Ministarstvo kulture i Jedinice lokalne samouprave

Mjera 1.2.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnova ili izgradnja sportsko-rekreacijske infrastrukture, centara i dr.
- Izgradnja i rekonstrukcija dječjih igrališta
- Poticanje organizacije sportskih i rekreacijskih događanja i aktivnosti, posebice za djecu i mlade
- Poticanje povezivanja turizma i sporta

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Obnovljeni sportsko-rekreacijski centri i građevine	broj	Obnova postojećih sportsko-rekreacijskih centara, građevina i terena, za bavljenje rekreativnim i profesionalnim sportom.	Obnova 10 lokacija.	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Izgrađene nove sportske građevine	broj	Izgrađene samostalne nove sportske građevine u funkciji sporta u obrazovanju i bavljenju rekreativnim i profesionalnim sportom.	Izgradnja 10 novih sportskih građevina.	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja bazena	broj	Izgrađeni novi objekti u funkciji sporta u obrazovanju i bavljenju rekreativnim i profesionalnim sportom.	Povećanje za 5 bazena.	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja klizališta	broj	Izgrađeni novi objekti u funkciji sporta u obrazovanju i bavljenju rekreativnim i profesionalnim sportom.	Povećanje za 5 klizališta.	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave

Mjera 1.2.3. Unaprjeđenje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnova ili izgradnja infrastrukture zdravstvenih ustanova
- Obnova ili izgradnja infrastrukture centara primarne zdravstvene zaštite
- Izgradnja ili obnova termi u funkciji jačanja zdravstvene infrastrukture
- Kupnja moderne medicinske opreme za zdravstvene ustanove
- Priprema i provedba edukacije građana o važnosti prevencije i zdravog načina života
- Razvoj obrazovnih sadržaja i obrazovanja za zdravstvene djelatnike

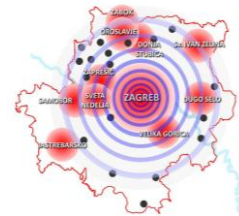

- Povećanje informatičke pismenosti zdravstvenih djelatnika

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Obnova zdravstvenih ustanova i domova zdravlja	broj	Obnova postojećih zdravstvenih ustanova i domova zdravlja.	Obnovljeno 50% lokacija	2023.	dvogodišnje	Ministarsvo zdravlja i Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja novih domova zdravlja	broj	Izgradnja novih domova zdravlja radi rasterećenja liječničkih timova s prevelikim brojem pacijenata.	10 lokacija	2023.	dvogodišnje	Jedinice lokalne samouprave
Novi liječnički timovi	broj	Povećanje broja deficitarnih liječničkih timova u postojećim i novim Domovima zdravlja.	25%	2023.	dvogodišnje	Ministarsvo zdravlja i Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja parkirališta za potrebe zdravstvenih ustanova	broj	Izgradnja parkirališnih ili garažnih mjesta kao rješenje prometa u mirovanju u neposrednoj blizini zdravstvenih ustanova.	10 lokacija	2023.	dvogodišnje	Ministarsvo zdravlja i Jedinice lokalne samouprave
Uređenje parkovnih površina za potrebe zdravstvenih ustanova	broj	Izgradnja parkovnih površina uz zdravstvene ustanove radi kvalitete rada i boravka.	50 lokacija	2023.	godišnje	Jedinice lokalne samouprave
Izgradnja novih ili uređenje postojećih termi i kupališta	broj	Izgradnja novih termi i kupališta ili uređenje postojećih termi i kupališta koje trenutno nisu u funkciji	5 lokacija	2023.	dvogodišnje	Ministarsvo zdravlja i Jedinice lokalne samouprave

Razvojni prioritet 1.3. - Unaprjeđenje standarda stanovanja

Cilj: Cilj prioriteta je unaprjeđenje standarda stanovanja kojim je obuhvaćena planiranje i izgradnja novih stambenih naselja te obnova, bolje održavanje i modernizacija postojećeg stambenog fonda. Provedbom prioriteta povećat će se broj stanova iz programa lokalno poticane stanogradnje kao i broj korisnika - vlasnika novih stanova na urbanom području. Također u planu je izgradnja i stanova namijenjenih za najam, te tržište kao i izgradnja socijalnih stanova namijenjenih isključivo ranjivim skupinama stanovništva i zadovoljavanje stambenih potreba stradalnika Domovinskog rata. Osim izgradnje novih stanova, cilj je ukupna i energetska obnova, održavanje i modernizacija starijih gradskih, stambenih i privatnih objekata na cijelom urbanom području, te obnova postojećih i izgradnja objekata javnih ustanova za odgoj i obrazovanje što se ostvaruje kroz druge prioritete i mjere.

Opravdanje: Nepostojanje dugoročne nacionalne, regionalne i lokalne stambene politike koja dovodi do oskudice kvalitetnih stanova po prihvatljivim cijenama riješila bi se uvođenjem mjera kojima se lokalnoj zajednici omogućuje da provede obnovu, održavanje, modernizaciju i efektivnu ekspanziju stambene gradnje zadovoljavajući specifične potrebe određenih socijalnih grupa.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera koje uključuju unaprjeđenje standarda stanovanja odonosno planiranje i izgradnju novih stambenih naselja/jedinica te obnovu, bolje održavanje i modernizaciju postojećeg stambenog fonda.

Mjere

Mjera 1.3.1 Poticanje i realizacija različitih modela stanovanja

Popis indikativnih aktivnosti

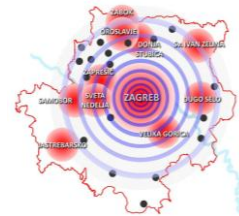
- Osiguranje uvjeta za nastavak programa POS-a
- Planiranje i izgradnja stanova za javni najam
- Planiranje i izgradnja stanova za tržište

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novoizgrađeni stanovi po povoljnijim uvjetima	broj stanova	Povećan broj stanova iz programa državno (POS) i lokalno poticane stanogradnje	3.500	2020.	godišnje	JLS i APN
Broj korisnika - vlasnika i najamoprimaca	broj korisnika - vlasnika	Povećan broj korisnika - vlasnika stanova i povećan broj najamoprimaca - javnonajamnih stanova	9.800	2020.	godišnje	JLS

Razvojni prioritet 1.4. – Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja

Cilj: Provedbom prioriteta ostvaruju se poboljšanja kapaciteta u sustavu socijalne uključenosti i pružanja usluga korisnicima. Osiguranjem dostupnosti socijalnih usluga postiže se unaprjeđenje kvalitete života, poboljšanje socijalne uključenosti i podizanje socijalnog standarda osoba u potrebi,

smanjenje siromaštva i socijalna isključenost ranjivih skupina građana, smanjenje nezaposlenosti i povećanje društvene osjetljivosti na skupine u nepovoljnom položaju. U cilju unaprjeđenja kvalitete života unaprijediti će se stanje sigurnosti kao njezina važna komponenta.

Opravdanje: Sustav socijalne zaštite je nedostatan za različite potrebe građana i lokalne specifičnosti. Prostori u kojima djeluju su zastarjeli i neadekvatni, potrebno im je uređenje i povećanje kapaciteta.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere razvoja i poboljšanja socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja institucionalne i izvaninstitucionalne socijalne skrbi, poboljšanje integracije na tržište rada i integracije ranjivih skupina i borbe protiv diskriminacije. Obnoviti će se i izgraditi infrastruktura pružatelja socijalne zaštite, organizirati će se različite deficitarne usluge za korisnike socijalne skrbi. Prilagoditi će se ustanove javne i društvene namjene za pristup osobama s invaliditetom, izgraditi adekvatne pristupne staze i dizala za osobe s invaliditetom. Osobito će se jačati aktivnosti te provoditi programi i projekti u funkciji uključivanja u život zajednice te prevencije institucionalizacije, kao i razvoja izvaninstitucionalnih usluga i službi podrške u zajednici.

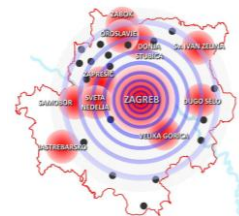
Mjere

Mjera 1.4.1. Unaprjeđivanje uvjeta za pružanje socijalnih usluga i pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnova ili izgradnja infrastrukture pružatelja usluga socijalne zaštite
- Organiziranje usluga za odrasle s problemima ovisnosti
- Organiziranje usluga za pomoć korisnicima s problemom poremećaja u prehrani
- Deinstitutionalizacija usluga socijalne skrbi
- Uspostavljanje i razvoj centara za dnevni boravak i organizirano stanovanje
- Razvoj izvaninstitucionalnih oblika smještaja za osobe s posebnim potrebama, stare i nemoćne
- Pružanje usluga osobne asistencije, razvoj klubova i mobilnih timova za osobe s posebnim potrebama i invaliditetom
- Organiziranje i razvoj (pružatelja) socijalne usluge pomoći i njege u kući
- Subvencioniranje prijevoza socijalno ugroženih skupina stanovništva
- Razvoj dnevnih rehabilitacijskih programa za deinstitutionalizirane korisnike
- Unaprjeđenje i razvoj programa za djecu mlade s poremećajima u ponašanju i osobe s invaliditetom
- Unaprjeđenje usluga za djecu i mlade bez roditeljske skrbi te udomljavanje
- Unapređenje usluga savjetovanja i pomaganja obiteljima
- Unaprjeđenje kapaciteta ustanova za pružanje izvaninstitucionalnih oblika usluga socijalne skrbi
- Planiranje i izgradnja socijalnih stanova, potpomognutog stanovanja i stanovanja stradalnika Domovinskog rata
- Subvencioniranje osnovnog infrastrukturnog opremanja kuća i stanova siromašnih obitelji i stradalnika Domovinskog rata

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uređenje prostora za provođenje pomoći socijalne skrbi	broj	Uređenje novih ili postojećih prostora za provođenje pomoći socijalne skrbi	25	2023.	godišnje	Jedinice lokalne samouprave
Osnivanje pružatelja usluga socijalne skrbi	broj	Osnivanje udruga, klubova i drugih organizacija pružatelja usluga socijalne skrbi	25	2023.	godišnje	Jedinice lokalne samouprave
Organiziranje usluga pomoći i njege u kući bez smještaja	broj	Organiziranje usluga pomoći i njege u kući bez smještaja	30 organizacija	2023.	godišnje	Ministarstvo socijalne politike i mladih i JLS
Organiziranje smještaja za starije i teško bolesne osobe	broj	Organiziranje smještaja za starije i teško bolesne bez osnivanja ustanove	30 lokacija	2023.	godišnje	Ministarstvo socijalne politike i mladih i JLS

Mjera 1.4.2. Poboljšanje integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv diskriminacije

Popis indikativnih aktivnosti

- Prilagodba ustanova javne i društvene namjene za pristup osobama s invaliditetom, izgradnja adekvatnih pristupnih staza, ugradnja dizala za osobe s invaliditetom
- Uklanjanje arhitektonskih barijera za osobe s invaliditetom
- Poboljšanje dostupnosti usluga za osobe s invaliditetom te pružanje usluga informacija prema tipu invaliditeta, podrška uslugama profesionalne rehabilitacije
- Poticanje socijalne uključenosti i zapošljivosti Hrvatskih branitelja i civilnih žrtava Domovinskog rata
- Uključivanje djece iz skupina u socioekonomski nepovoljnom položaju u predškolsko obrazovanje
- Osiguranje pomoćnika u nastavi za učenike s poteškoćama
- Potpora učenicima pripadnicima manjina s ciljem integracije u sustav redovnog obrazovanja
- Sufinancirati zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih osoba i ostale skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada
- Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja

- Jačati jednakopravnost u pristupu tržištu rada i socijalnu inkluziju, osobito za osobe s posebnim potrebama

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osiguranje pomoćnika u nastavi za učenike s poteškoćama	broj	Osiguranje pomoćnika u nastavi za učenike s poteškoćama.	300	2023.	godišnje	Jedinice lokalne samouprave
Uklanjanje arhitektonskih barijera za osobe s invaliditetom	broj	Uklanjanje arhitektonskih barijera za osobe s invaliditetom u ustanovama javne i društvene namjene i na javno prometnim površinama.	300	2023.	godišnje	Jedinice lokalne samouprave

Mjera 1.4.3. Povećanje sigurnosti

Popis indikativnih aktivnosti

- Poboljšati suradnju policije i društvene zajednice
- smanjiti odnos počinjenih kaznenih djela i broja stanovnika
- prevencija nepoželjnog i kašnjevog ponašanja na mjestima javnog okupljanja sportskog karaktera
- uspostaviti sustav za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa u lokalnom/regionalnom okruženju
- Izraditi procjenu rizika od velikih nesreća, te izraditi ili ažurirati Planove zaštite i spašavanja, odnosno Civilne zaštite JLS
- ustroj, opremanje, edukacija i trening postrojbi civilne zaštite; donositi godišnji plan vježbi Civilne zaštite, analizu stanja sustava civilne zaštite, plan nabave materijalnih sredstava i opreme civilne zaštite te ažurirati podatke o osobama koje raspolažu teškom mehanizacijom
- definiranje površina za prihvati i evakuaciju građana, odlaganja građevnog materijala od ruševina za slučaj potresa i interventne helidrome
- poboljšanje sustava za predviđanje poplava i sustava ranog upozorenja i uzbunjivanja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Građani osposobljeni za suočavanje s katastrofama i krizama	Broj 2015. Indeks 100	Zaštita stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i drugih izvora opasnosti	200	2023.	godišnje	GZ, ZŽ, KŽŽ
Ulaganja u materijalno-tehničku opremljenost snaga sustava civilne zaštite	Vrijednost 2015. Indeks 100	Zaštita stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i drugih izvora opasnosti	30	2023.	dvogodišnje	GZ, ZŽ, KŽŽ

Razvojni prioritet 2.1. – Konkurentno poduzetništvo

Cilj: Ovim prioritetom kao odgovorom na potrebe malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva UAZ predviđen je razvoj koordinirane mreže profesionalnih PPI-eva i ostale poduzetničke infrastrukture. Prema podacima iz analize stanja postoji značajan nedostatak poduzetničkih vještina identificiran i na nacionalnoj razini, teritorijalne razlike u poduzetničkoj aktivnosti, kao i rodna nejednakost u poduzetničkoj aktivnosti. Jedan od razlog je i nedostatak ravnomjernog pristupa poduzetničkim uslugama PPI-a, odnosno nedostatak PPI-a u određenim djelovima UAZ, te neujednačena kvaliteta usluga. Razvoj kompetencija osoblja PPI-a, kao i novih objekata za usluge inkubacije, prediknukacije, akceleracije, tehnoloških centara omogućiti će realizaciju ovog prioriteta.

Pokazatelji ishoda:

površina opremljene/izgrađene/obnovljene poslovne infrastrukture (m2)

podržani PPI (broj)

Opravdanje: U UAZ prisutan je trend smanjenja broja obrta (osobito izumiru tradicionalni i umjetnički obrti), što je povezano i s činjenicom da interes mladih za obrtnička zanimanja kontinuirano opada. Postojeći programi strukovnog obrazovanja ne prate u dovoljnoj mjeri potrebe budućih poduzetnika i obrtnika, kojima osim praktičnih nedostaje i upravljačkih vještina za pokretanje vlastitog posla. Za daljnji razvoj obrtništva potrebna su dodatna ulaganja u promociju obrtništva i obrtničkih zanimanja, usklađivanje strukovnih programa s potrebama budućih obrtnika, pružanje podrške u pokretanju vlastitog posla te stvaranje prilika za financiranje projekata iz EU fondova. Poduzetničke zone (infrastruktura i usluge) kao važan čimbenik za postizanje ravnomjernijeg razvoja i zaposlenosti neravnomjerno su raspoređene i mnoge u svom razvoju nailaze na niz problema.

Dok je u nekim zemljama Europske unije socijalno poduzetništvo odavno dobilo svoje okvire, Hrvatska je tek pred donošenjem okvira, pa je Vlada upravo, na poticaj EU, usvojila Strategiju razvoja društvenog poduzetništva do 2020., koju je izradilo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. EU je prepoznala značenje socijalnog poduzetništva kao jednog od ključnih elementa u prevladavanju socijalnih i ekonomskih problema te ga uvrstila u javne politike. Kriza što je 2008. pogodila tržište EU i šire dodatno je naglasila potrebu za promišljanjem drukčijeg modela gospodarskog razvoja - da on ne

ide samo za ekonomskim učincima nego i za vrijednostima društvene odgovornosti, zaštite okoliša i mjerenja socioekonomskog učinka.

Opis: ostvarenjem mjera ovog prioriteta rješavat će se problemi neujednačenog razvoja poduzetničkih zona, njihove komunalne opremljenosti, upravljanja njihovim razvojem, potaknut će se unapređivanje tehnološke infrastrukture, stimulirati razvoj socijalnog poduzetništva i deficitarnih zanimanja u obrtništvu.

Mjere

Mjera 2.1.1. Razvoj napredne poduzetničke infrastrukture i usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje izvozno orijentiranih poduzeća smanjenjem troškova izlaza na inozemno tržište
- Poticaje razvoja specijalnih usluga PPI usmjerenih na obrtnike
- Poticanje i pružanje podrške u osnivanju klastera
- Razvoj usluga poduzetničkih potpornih institucija (edukacija, savjetovanje, mentorstvo start-upovima, inkubacija, akceleracija i sl.)
- Poticanje umrežavanja PPI na području UA
- Ulaganje u izgradnju nove i opremanje postojeće poslovne i poduzetničke infrastrukture
- Privlačenje novih poduzetnika u postojećim poslovnim zonama
- Ulaganje u izgradnju novih i opremanje postojećih poslovnih zona
- Promocija gospodarstva i proizvoda na nacionalnom i međunarodnim tržištima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina opremljene /izgrađene/ obnovljene poslovne infrastrukture	M2	Povećanje ulaganja u opremanje /izgradnju/ obnovu poduzetničkih zona	580.000	2023.	Godišnje	Ministarstvo poduzetništva i obrta; Podaci JLS
Osnivanje novih klastera/ poduzetničkih centara	Broj klastera	Povećanje broja klastera	6	2023.	Godišnje	Ministarstvo poduzetništva i obrta; Podaci JLS
Aktivni poduzetnici u poduzetničkim zonama	Broj aktivnih poduzetnika	Povećanje broja aktivnih poduzetnika u poduzetničkim zonama	350	2023.	Godišnje	Državni ured za reviziju
Poduzetničke zone u funkciji	Broj poduzetničkih zona u funkciji	Povećanje broja poduzetničkih zona u funkciji	20	2023.	Godišnje	Državni ured za reviziju

Mjera 2.1.2. Razvoj povoljnijeg okruženja za investiranje

Popis indikativnih aktivnosti

- Financijska potpora otvaranju novih i programima razvoja postojećih MSP-ova za rast
- Uvođenje lokalnih mjera za privlačenje investitora u gospodarske djelatnosti (smanjivanje lokalnih komunalnih i poreznih nameta, brže izdavanje uvjeta građenja za poslovne objekte, brže rješavanje ZK predmeta i sl.)
- Potpora uvođenju informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) u poslovnim subjektima
- Potpora postojećim i novim MSP-a i obrtnicima posebno do treće godine poslovanja te poticanje zapošljavanja kod istih
- Stavljanje neiskorištenih gradskih i općinskih poslovnih prostora za poduzetnike u funkciju u funkciju razvoja poduzetništva
- Dodjela ili prenamjena građevinskog zemljišta za investitore po povoljnijim uvjetima

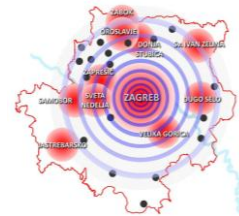
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Komunalna naknada poslovnim subjektima	Postotak smanjenja	Smanjivanje komunalne naknade za poslovne objekte	5	2023.	Godišnje	Podaci JLS
Jednokratna isplata poduzetnicima za nabavu informatičke opreme	Broj jednokratnih isplata	Dodjela jednokratnih isplata malim i srednjim poduzetnicima	30	2023.	Godišnje	Ministarstvo poduzetništva; HAMAG-BICRO
Povoljniji uvjeti za poduzetnike prilikom dodjele neiskorištenih poslovnih prostora	Broj dodijeljenih poslovnih prostora	Dodjela neiskorištenih poslovnih prostora po povoljnijim uvjetima	50	2023.	Godišnje	Podaci JLS

Mjera 2.1.3. Promicanje socijalnog poduzetništva

Popis indikativnih aktivnosti

- Podrška prijenosu dobre prakse u području socijalnog poduzetništva
- Izrada i provedba programa formalnog obrazovanja za socijalno poduzetništvo
- Razvoj i provedba programa neformalnog osposobljavanja za poslovne vještine socijalnog poduzetništva

- Umrežavanje socijalnih poduzetnika
- Podrška socijalnim poduzetnicima za sudjelovanje na sajmovima, konferencijama, međunarodnim skupovima
- Podrška pri osnivanju socijalnog poduzeća, socijalnih udruga i sl.

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Edukacije u cilju usvajanja poslovnih vještina za nove zaposlenike	Broj edukacija	Održavanje edukacija sa ciljem usvajanja poslovnih vještina za nove zaposlenike	10	2023.	Godišnje	Podaci JLS
Povećanje broja socijalnih poduzetnika	broj	Osnivanje organizacija socijalnih poduzetnika koji se bave utjecajem na društvo i okoliš	50% više	2023.	godišnje	Ministarstvo uprave

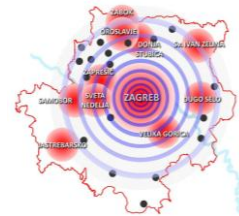
Razvojni prioritet 2.2. – Znanstveno – tehnološki razvoj i inovacije

Cilj: prioritetom se želi postići poticanje i bolje iskorištavanje rezultata znanstvenoistraživačkog sektora, jačanje suradnje dionika po principu „quadruple helix“ modela, te osnaživanje i komercijalizacija inovacijskih potencijala.

Opravdanje: Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba i cijele aglomeracije ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. S obzirom da je osobito u Gradu Zagrebu i njegovom okruženju najveća koncentracija znanstvenog i stručnog kadra i institucija, potrebno je iskoristiti taj potencijal za povećanje konkurentnosti. Mjere koje se predlažu u ovom prioritetu potiču umrežavanje dionika znanstvenog, javnog, poslovnog i civilnog sektora. Kriza što je 2008. pogodila tržište EU i šire dodatno je naglasila potrebu za promišljanjem drukčijeg modela gospodarskog razvoja – koji ne ide samo za ekonomskim učincima nego i za vrijednostima društvene odgovornosti, zaštite okoliša i mjerenja socioekonomskog učinka.

U regionalnom kontekstu Jugoistočne Europe kreativne industrije su u razvitku. Bez obzira na specifične kontekste koji su karakteristični za svaku od zemalja Jugoistočne Europe, zajednički su im problemi malih tržišta, proizvodnje u malim serijama, zatim utjecaja međunarodnih kreativnih industrija, kao i problemi u distribuciji proizvoda kreativnih industrija.

Istraživanjem je pokazan značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija u Zagrebu, od ljudskih resursa do financijskih sredstava, no za ostvarivanje spomenutih ciljeva potreban je sustavan rad i to prvenstveno u smislu kulturnog planiranja u Zagrebu te strateškog postavljanja javne uprave prema sektoru kulturnih/kreativnih industrija.

Opis: prioritet će se ostvariti kroz formulirane četiri mjere koje daju naglasak na korištenje komparativnih prednosti Urbane aglomeracije Zagreb (koncentracija znanstvenog i stručnog kadra i kreativnih i kulturnih industrija).

Mjere

Mjera 2.2.1. Jačanje suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja kapaciteta postojećih i uspostava novih platformi suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora
- Podrška u uspostavi i opremanju centara kompetencija
- Podrška aktivnostima istraživanja, razvoja i inovacija u svrhu inovativnih proizvoda, tehnologija i usluga
- Edukacija poduzetnika i podrška za razvijanje projekata istraživanja i razvoja za poslovni sektor
- Jačanje infrastrukturnih kapaciteta Sveučilišta u Zagrebu i drugih visokoobrazovnih institucija
- Podrška funkcioniranju i projektima Centra za istraživanje, razvoj i transfer tehnologije
- Podrška u uspostavi znanstvenoistraživačkih centara/zavoda/instituta te ulaganje u sveučilišne i stručne studije iz područja inženjerstva i informacijskih tehnologija

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Podrška pri pripremi dokumentacije za prijavu na Program dodjele državnih potpora za razvoj CEKOM-a	Broj održanih radionica	Organiziranje radionica/konzultacija kao pomoć pri pripremi dokumentacije	5	2023.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva Podaci JLS, županijske razvojne agencije
Projekti vezani uz ulaganja u istraživačku infrastrukturu	Broj projekata	Osmišljavanje i prijava projekata	10	2023.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva Podaci JLS
Sufinanciranje kupnje opreme i opremanje učionica	Postotak sufinanciranja od ukupnog iznosa	Subvencije pri kupnji opreme i opremanje učionica za praktičnu nastavu	50	2023.	Godišnje	Podaci JLS; Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Mjera 2.2.2. Stvaranje povoljnog okruženja za razvoj industrije visokih tehnologija

Popis indikativnih aktivnosti

- Identificiranje strateških djelatnosti pametnog industrijskog razvoja
- Poticanje i kreditiranje subjekata prerađivačke industrije
- Razvoj kapaciteta za djelatnosti prijevoza, logistike i skladištenja
- Poticanje razvoja proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti (poput IKT sektora)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Udio industrije u ukupnom BDP-u	Postotak	Povećanje udjela industrije u ukupnom BDP-u	5	2023.	Godišnje	Ministarstvo gospodarstva Podaci JLS
Studija koja će obuhvatiti ključne elemente i faktore industrijskog razvoja	Studija kao razvojni dokument	Izrada studije za područje Urbane aglomeracije Zagreb	1	2020.	Godišnje	Podaci JLS

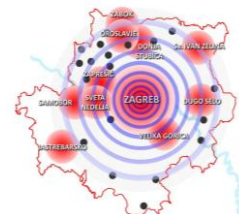
Mjera 2.2.3. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostavljanje institucionalnog okvira za podršku samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- uspostavljanje i razvoj klastera kulturnih i kreativnih industrija
- informiranje i educiranje potencijalnih korisnika o modelima institucionalne, posebno lokalne podrške samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- educiranje ljudskih resursa zaduženih za vođenje i razvoj institucionalne podrške samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- povećanje financijske potpore kulturnim i kreativnim djelatnostima/industrijama
- jačanje infrastrukture za kulturne/kreativne industrije
- podupiranje izrade strategije, akcijskih planova i smjernica razvoja vezanih za kreativne industrije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

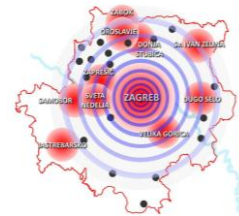
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uspostavljeni klasteri kulturnih i kreativnih industrija	Broj uspostavljenih klastera	Povećanje broja klastera	1	2023.	Godišnje	JLS
Povećanje broja poslovnih subjekata kao dijela kreativne industrije	Broj novih poslovnih subjekata	Povećanje broja novih poslovnih subjekata	12	2023.	Godišnje	JLS

Razvojni prioritet 2.3. Razvoj turizma i kulture

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će unapređivanju svih oblika turizma baziranih na potencijalu za razvoj turizma, utemeljenom na: atraktivnoj prirodnoj i kulturnoj baštini (velike zaštićene površine, površine pod šumom, očuvani ruralni prostor, lovišta, izvori termalne vode, rijeke, potoci, jezera i ribnjaci), područjima parkova prirode, vinskih cestama i kulturno-povijesnim atrakcijama i drugim kreativnim turističkim manifestacijama. Oblicima turizma značajnim za područje urbane aglomeracije Zagreb dati će se razvojna usmjerenja koja će to područje oblikovati u prepoznatljivu turističku destinaciju u Hrvatskoj i šire.

Opravdanje: Urbana aglomeracija Zagreb najveće je središte kontinentalnog turizma, s povoljnim geografskim položajem na turističkim pravcima prema Jadranu. Turizam u razvitku ima poseban značaj jer je on utjecajni gospodarski čimbenik u formiranju identiteta. Njegov dosadašnji razvitak i stanje determinirano je kretanjima ukupnog razvitka, užeg i šireg okruženja, te političko-gospodarskog stanja u svijetu. Kako je za područje urbane aglomeracije Zagreb nedvojbeno razvoj turizma vezati uz zaštitu baštine, važno je uočiti kako je bogatstvo kulturne baštine jedna je od značajnih karakteristika prostora Aglomeracije. Povoljnost položaja, bogatstvo i raznolikost prirodne sredine obilježavaju prostor trajnom privlačnošću i kontinuitetom naseljenosti, i upravo oni koriste su temeljni resus za unaprjeđenje postojećih i razvoja novih oblika turizma. Nedostatak gospodarskih potencijala kulturne baštine, te jačanje turističkog sektora postići će se povećanjem direktno i indirektno novozaposlenih u sektoru turizma.

Opis: prioritet pridonosi ostvarenju cilja Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo putem ostvarivanja mjera u kojima su sadržane aktivnosti i projekti u području ulaganja u poduzetništvo, obrtništvo, razvoj znanosti i tehnologije, te turizma i kulture, sa posebnom pažnjom posvećenom održivom korištenju prirodnih resursa, a u skladu s potrebama tržišta i razvojnim potrebama Aglomeracije. Ovim prioritetom potiče se restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva u korak sa suvremenim trendovima tržišta, uz provođenje svih promotivnih aktivnosti baziranih na integriranom razvoju svih oblika turizma, revitalizaciji kulturne baštine te njihovim što učinkovitijim upravljanjem.

Mjere

Mjera 2.3.1. Restrukturiranje i repozicioniranje turizma te razvoj turističke infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- Izraditi i provesti program za razvoj cjelogodišnjeg turizma
- Poticati održivo upravljanje u turističkim i ugostiteljskim objektima
- Unaprijediti interes javnosti za kulturu, kulturnu baštinu i prepoznatljivost identiteta
- izraditi program razvoja i ponude selektivnih oblika turizma za kojima postoji visoka potražnja
- organizacija edukacija o mogućnostima razvoja selektivnih oblika turizma (vjerskog turizma, agroturizma, seoskog turizma, cikloturizma, kongresnog turizma, avanturističkih i drugih sadržaja) i integrirane ponude
- Obnoviti, izgraditi i urediti objekte turističke infrastrukture
- Širenje mreže tzv. smeđe signalizacije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ukupan godišnji prihod od turizma	%	Porast turizma mjeren ukupnim prihodom	10	2023.	godišnje	JLS
Novozaposleni u sektoru	broj	Povećanje broja direktno i indirektno novozaposlenih u sektoru turizma	37 500	2023.	godišnje	JLS
Proračunska izdvajanja za ulaganja u selektivne oblike turizma i integrirane ponude	%	Porast sufinanciranja unaprjeđenja selektivnih oblika turizma i integrirane ponude	5	2023.	godišnje	JLS
Broj posjetitelja turističkih i kulturnih manifestacija iz područja selektivnih oblika turizma	%	Povećanje broja posjetitelja turističkih i kulturnih manifestacija iz područja selektivnih oblika turizma	15	2023.	godišnje	JLS
Obnovljeni objekti kulturne baštine	Broj obnovljenih objekata	Obnova postojeće infrastrukture namijenjene čuvanju građe, prezentaciji i promociji te umjetničkoj produkciji	200	2023.	godišnje	JLS
Izgrađeni objekti	Broj izgrađenih	Izgradnja nove infrastrukture	50	2023.	godišnje	JLS

kulturne infrastrukture	objekata	namijenjene čuvanju građe, prezentaciji i promociji te umjetničkoj produkciji, te širenje mreže smeđe signalizacije				
-------------------------	----------	---	--	--	--	--

Mjera 2.3.2. Razvoj, promocija i umrežavanje novih turističkih proizvoda i programa

Popis indikativnih aktivnosti

- Organizacija, promocija i subvencioniranje kulturnih, gastronomskih, glazbenih i sportskih događanja tijekom cijele sezone
- Povezivanje poslovnih subjekata u turizmu radi stvaranja integrirane ponude
- unaprjeđenje postojećih i otvaranje novih turističkih manifestacija i kulturno - umjetničke produkcije
- (Su)financiranje zajedničkih inicijativa promidžbe
- Brendiranje lokalnih turističkih proizvoda
- izraditi program korištenja i promocije geotermalnih izvorišta kao razvojni potencijal za turizam i rekreaciju

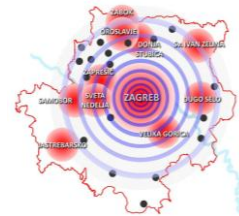
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novi programi turističkih agencija usmjereni na cijelogodišnju ponudu	Broj programa	Provedba programa koji potiču odvijanje turističkih manifestacija i kulturno – umjetničke produkcije tijekom cijele godine	10000	2023.	godišnje	JLS
Novi poslovni subjekti koji nude turističke proizvode i usluge tijekom cijele godine	Broj poslovnih subjekata	Otvoravanje novih poslovnih subjekata koji provode turističke manifestacije i kulturno – umjetničke produkcije tijekom cijele godine	50	2023.	godišnje	JLS

Mjera 2.3.3. Integrirani razvoj turizma i revitalizacija kulturne baštine

Popis indikativnih aktivnosti

- Unaprijediti sustav praćenja i vrednovanja već započetih i novih projekata zaštite i očuvanja kulturnih dobara

- Obnova i rekonstrukcija kulturnih znamenitosti i baštine te izgradnja prateće infrastrukture, osobito u funkciji razvoja turizma
- Izrada planova upravljanja, konzervatorskih analiza i smjernica za zaštićena područja, lokalitete i objekte kulturne baštine
- Subvencioniranje obnove kulturno-povijesno značajnih građevina
- Subvencioniranje tradicijskih obrta i revitalizacija starih obrta te njihovo uključivanje u turističku ponudu
- Razvoj novih turističkih proizvoda povezanih s kulturnom baštinom i njena promocija
- Uspostaviti sustavne programe obnove povijesnih jezgri i obnove i revitalizacije
- Podrška za inovativnu prezentaciju i promociju te izradu planova za upravljanje prirodnim i kulturnom baštinom
- Postavljanje poučnih ploča
- Ulaganje u infrastrukturu za obrazovanje o kulturnoj baštini i turističkoj promidžbi integrirane ponude: centri za posjetitelje, interpretacijski centri i centri za promociju prirodne baštine
- Uključivanje stanovništva u aktivnosti zaštite i očuvanja prirodne i kulturne baštine
- Razvoj web-servisa za promociju prirodne i kulturne baštine
-

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje broja obnovljenih kulturnih znamenitosti	broj	Obnova kulturnih znamenitosti sa ciljem očuvanja baštine i unaprijeđenja sveobuhvatnog turističkog proizvoda	100	2023.	godišnje	JLS
Revitalizirani tradicijski obrti	broj	Revitalizacija tradicijskih obrta sa ciljem očuvanja baštine i unaprijeđenja sveobuhvatnog turističkog proizvoda	10	2023.	godišnje	JLS
Izgrađeni elementi infrastrukture za obrazovanje o kulturnoj baštini	Broj opremljenih / izgrađenih objekata	Opremanje ili izgradnja informacijskih centara	10	2023.	godišnje	JLS
Edukacija dionika u turizmu i kulturi	Broj implementiranih programa	Programi za edukaciju poduzetnika, kulturnih i turističkih djelatnika za razvoj poduzetništva zasnovanog na održivom korištenju kulturne i	150	2023.	godišnje	JLS

		prirodne baštine				
--	--	------------------	--	--	--	--

Razvojni prioritet 2.4. Održivo korištenje prirodnih resursa

Cilj: Prioritetom se želi pridonijeti daljnjem razvoju poljoprivrede i učinkovitijem gospodarenju šumama, te održivom korištenju prirodnih resursa što će u konačnici utjecati i na unapređivanje ostalih grana gospodarstva. Na temeljima razvijenije poljoprivrede uspješnije će se razvijati i ruralni turizam, šumarstvo s pratećom drvnom industrijom, te provoditi aktivnosti povezane uz zaštitu i korištenje prirodnih resursa i eksploataciju mineralnih sirovina koje su osnova za najveći broj industrijskih grana.

Opravdanje: Upravo se na području poljoprivrede pružaju mogućnosti za korištenje strukturnih europskih fondova, a značajnu ulogu pri tome ima sustav potpora za poljoprivrednike u programu ruralnog razvoja do 2020. godine. U sklopu tih mjera potiče se niz aktivnosti kao što su proizvodnja kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, brendiranje proizvoda, očuvanje tradicionalnih oblika proizvodnje, te očuvanje starih domaćih sorti, kao i usmjeravanje na proizvodnju zdrave hrane. Diversifikacija poljoprivredne proizvodnje i osiguranje stabilnosti dohotka kroz poljoprivredu osnovni su prioriteti većine programskih dokumenata na europskoj, državnoj i regionalnoj razini, a to su svakako i primarni zadaci u poljoprivredi Urbane aglomeracije Zagreb. Šumama na ovom prostoru se još uvijek loše gospodari i najčešće služe za sječu drva, dok se manje koriste za ostale mogućnosti, prvenstveno turističke i rekreacijske. Provođenjem ovog prioriteta poboljšati će se stanje šumskog ekosustava, spriječiti sječe i uzurpacije, nezakonita gradnja, širenje divljih deponija, otuđivanje šumskih proizvoda i ugrožavanje biljnih i životinjskih vrsta, što će utjecati i na smanjenje opasnosti od biljnih bolesti, šumskih požara i pojave klizišta. Prirodni resursi će se na adekvatan način zaštititi, te će se učiniti značajni pomaci u zaštiti okoliša njihovim racionalnim gospodarenjem.

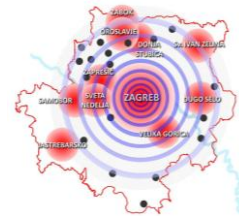
Opis: Prioritet ima tri mjere koje se međusobno nadopunjuju i čijom će se provedbom potaknuti modernizacija poljoprivrede, povećanje specijalizacije i unapređivanje tehnoloških procesa, te razvoj ostalih djelatnosti u ruralnom prostoru. Mlađu populaciju će se potaknuti na bavljenje poljoprivredom, a uvelike će se utjecati i na porast kvalitete poljoprivrednih proizvoda i osiguranje tržišta. Isto tako, potaknuti će se učinkovitije gospodarenje šumama što će utjecati i na razvoj urbanog šumarstva koje podrazumijeva ozelenjavanje gradskih i seoskih naselja, a optimalno korištenje prirodnih resursa doprinijeti će održivom gospodarstvu što izravno pridonosi ostvarenju strateškog cilja 2.

Mjere

Mjera 2.4.1. Razvoj poljoprivredno – prehrambene proizvodnje i plasmana proizvoda

Popis indikativnih aktivnosti

- ulaganje u modernizaciju opreme u cilju povećanja proizvodnje i smanjenja troškova
- subvencije malim poljoprivrednim gospodarstvima u cilju poboljšanja vlastite poljoprivredne proizvodnje

- povezivanje poljoprivrednika u zadruge i zajednička suradnja pri plasmanu proizvoda na tržište, marketingu i ostalim aktivnostima povezanim sa ugovaranjem proizvodnje i prodaje
- organiziranje vikend – prodaje i sajмова sezonskih poljoprivrednih proizvoda
- povećanje specijalizacije i unapređivanje tehnoloških procesa, te razvoj ostalih djelatnosti ruralnog prostora
- poticanje porasta kvalitete proizvoda
- poticanje brendiranja proizvoda, očuvanje tradicionalnih oblika proizvodnje i domaćih sorti
- pružanje potpore i edukacije mladim poljoprivrednicima
- usmjeravanje na proizvodnju zdrave hrane
- diverzifikacija poljoprivredne proizvodnje i osiguranje stabilnosti dohotka kroz poljoprivredu
- razvoj specijaliziranih, konkurentnih i dugoročno održivih poljoprivrednih gospodarstava u cilju stabilizacije poljoprivrednog dohotka i povećanje životnog standarda poljoprivrednih proizvođača
- priprema obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava za konkuriranje sredstvima EU fondova
- povećanje broja registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- vrednovanje kvalitetnih poljoprivrednih tala i njihova trajna namjena poljodjelstvu
- povećavanje broja melioracijskih zahvata na područjima gdje je nužno
- sprečavanje neracionalne upotrebe zaštitnih kemijskih sredstava

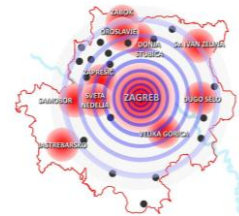
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje broja registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Broj registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	Praćenje porasta broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava sa ciljem poboljšanja plasmana proizvoda na tržište	17.500	2023.	Godišnje	-Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju -Podaci JRS -Podaci JLS
Subvencije malim poljoprivrednim gospodarstvima s ciljem poboljšanja vlastite poljoprivredne proizvodnje	Broj dodijeljenih subvencija	Subvencioniranje poljoprivrednika u cilju što efikasnije i kvalitetnije poljoprivredne proizvodnje	40	2023.	Godišnje	-Ministarstvo poljoprivrede -Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju -Podaci JRS -Podaci JLS

Mjera 2.4.2. Učinkovitije gospodarenje šumama u cilju očuvanja šumskog ekosustava

Popis indikativnih aktivnosti

- koordiniranje državnih i lokalnih šumarskih službi u cilju učinkovitijeg gospodarenja šumama
- izrada studije o šumama s ciljem vrednovanja postojećih šuma, određivanja smjernica za unapređenje šumskih površina i određivanja zemljišta za pošumljavanje
- formiranje fonda za šumarstvo iz kojeg će se transparentno i ravnomjerno financirati predviđene aktivnosti

- poticanje udruživanja vlasnika šuma i okrupnjavanja privatnih šumskih posjeda
- educiranje stanovništva o novim znanjima, te podizanje svijesti o potrebi očuvanja šuma i šumskih područja
- upravljanje na principu održivog gospodarenja u cilju očuvanja svih funkcija šuma
- poticanje rekreacijske i turističke vrijednosti šumskih područja
- strože kontroliranje gradnje infrastrukturnih koridora
- maksimalno ograničavanje sječe šuma
- sanacija i sprečavanje pojave klizišta nastalih uslijed nedostatka šumske vegetacije
- zaustavljanje nezakonite gradnje vikendica i ostalih objekata, te širenja divljih deponija
- očuvanje šumskog ekosustava s ciljem sprečavanja sustavnog ugrožavanja biljnih i životinjskih vrsta
- pošumljavanje uništenih šumskih površina
- poticanje urbanog šumarstva
- redovito praćenje stanja šuma
- provođenje aktivnosti predviđenih Planom upravljanja Parka prirode Medvednica i Godišnjim planom zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, te očuvanje ostalih zaštićenih šumskih područja

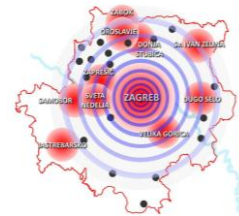
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Smanjenje broja slučajeva pomicanja tla na novim ili već postojećim klizištima	Broj zabilježenih slučajeva pomicanja tla na klizištima	Praćenje broja aktiviranih klizišta godišnje sa ciljem smanjivanja broja slučajeva pomicanja tla	1000	2023.	Godišnje	-Zavod za geologiju i geološko inženjerstvo -Hrvatske šume -Podaci JRS -Podaci JLS
Okrupnjavanje privatnih šumskih posjeda	Prosječna veličina privatnog šumskog posjeda (ha)	Povećanje veličine privatnih šumskih posjeda smanjivanjem broja vlasnika šuma	0,6	2023.	četverogodišnje	-Hrvatske šume -Podaci JRS -Podaci JLS

Mjera 2.4.3. Održivo korištenje vode i tla

Popis indikativnih aktivnosti

- detaljnije istražiti ljekovitost i potencijal geotermalnih izvorišta
- uvođenje mjera ograničavanja nekontroliranog širenja građevinskih područja
- uvođenje strožeg nadzora eksploatacije mineralnih sirovina na odobrenim eksploatacijskim kopovima
- saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa u skladu s konceptom održivog razvoja prirodne osnove
- provedba analize tala i sustavno poduzimanje mjera u očuvanju njihove čistoće
- jačanje svijesti o važnosti tla kao elementa biosfere

- edukacija lokalnog stanovništva o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni “zelene gnojidbe” s ciljem sprečavanja daljnjeg zagađenja tla i voda i kvalitetnije proizvodnje poljoprivrednih proizvoda
- Provedba promotivnih aktivnosti za podizanje svijesti o mjerama za očuvanje prirode, održivo gospodarenje prirodnim resursima

Pokazatelji ishoda

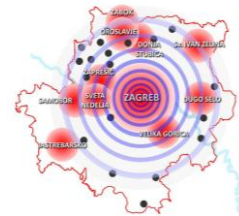
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa	Broj	Saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa u skladu s konceptom održivog razvoja prirodne osnove	2	2023	godišnje	Županije, gradovi i općine UAZ
Ispitivanje novih geotermalnih bušotina	Broj	Ispitivanje kemijske, bakteriološke i zdravstvene ispravnosti novih geotermalnih bušotina u svrhu turističko rekreativnog iskorištavanja	1	2023	godišnje	Županije, gradovi i općine UAZ

Razvojni prioritet 3.1. – Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode

Cilj: Prioritetom Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode želi se ostvariti bolji sustav zaštite i upravljanja okolišem, prirodom i prostorom, zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, unaprijediti zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i njenih pritoka te njihovih zaobalja provođenjem kompleksnih aktivnosti u okviru Programa Sava i drugih planova, projekata i programa, unaprijediti sustav gospodarenja otpadom provođenjem aktivnosti u cilju izgradnje potrebnih građevina i provođenjem mjera za smanjivanje nastanka otpada, odvojeno sakupljanje i ponovnu upotrebu, potaknuti korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, povećati energetska učinkovitost te doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena i njihovoj prilagodbi. U funkciji ostvarenja cilja je izrada i provođenjem sektorskih strategija, planova i programa, te provođenje kompleksnih aktivnosti na podizanju svijesti građana i njihovom uključivanju u provođenje planiranih aktivnosti.

Prirodom i prirodnim resursima Aglomeracije kroz učinkovitije praćenje stanja okoliša i prirode, izradom i provođenjem sektorskih strategija, planova i programa veću dostupnost informacija, koje će omogućiti učinkovito i održivo upravljanje prostorom, a sve radi podizanja kvalitete života stanovništva aglomeracije.

Opravdanje: SWOT analizom u području zaštite okoliša i prirode te održivom upravljanju prostorom i resursima Aglomeracije uočeno je da se prirodni resursi i zaštićena prirodna područja ne koriste u funkciji razvoja prema načelima održivosti, da je edukacija i uključivanje javnosti u upravljanje prirodnim resursima i zaštitom okoliša slabo, da je praćenje stanja okoliša nedostatno, da nije utvrđen čvrsti koncept zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save, da gospodarenje otpadom traži usustavljivanje, koordinaciju i dogovaranje, te razvoj u skladu s europskim standardima i nacionalnim

propisima i dokumenti, da su korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti kao i briga za klimatske promjene relativno novi aspekti razvoja i stoga nedovoljno primijenjeni u praksi. Zaključeno je da su potrebna značajna unapređenja u uspostavi sustava zaštite okoliša, praćenju stanja, podizanju kvalitete i raspoloživosti informacija o okolišu, podizanju kvalitete planiranja zaštite i unapređenja kakvoće sastavnica okoliša, podizanju svijesti o važnosti očuvanja okoliša, te poboljšanju provedbe programa energetske učinkovitosti i programa korištenja obnovljivih izvora energije, kao i utvrđivanje i stavljanje u funkciju mjera za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Aktivnosti što se predlažu moraju korelirati s relevantnim novim europskim i nacionalnim dokumentima i smjernicama, te realizirati sinergijom, obzirom na njihove međusobne interakcije.

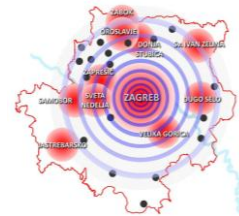
Opis: prioritet se ostvaruje usklađenom provedbom mjera te odgovarajućih aktivnosti, projekata i programa vezanih uz unapređenje kakvoće okoliša, zaštitu i unapređenje sustava zaštite prirode i valorizaciju i očuvanje krajobrazne, biološke i georaznolikosti, zaštitu i uređenje rijeke Save i pritoka, unaprjeđenje cjelovitosti sustava gospodarenja otpadom, bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i prirodnim rizicima, povećanje energetske učinkovitosti te uspostavljanje informacijskog sustava i komunikacijske strategije o okolišu kao alata za upravljanje okolišem, podizanje razine ekološke osviještenosti stanovništva i uključivanje stručne i šire javnosti u procese odlučivanja i druge procese.

Mjere

Mjera 3.1.1. Unaprjeđenje kakvoće i podizane svijesti o očuvanju okoliša i prirode

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostava jedinstvenog informacijskog sustava (GIS baze podataka) i komunikacijske strategije o okolišu i njegovih sastavnica (zrak, voda, tlo, svjetlosno onečišćenje, buka)
- nadogradnja i osuvremenjivanje mreže za praćenje kakvoće zraka s ciljem usklađivanja sa zahtijevanim minimumom lokacija za fiksna mjerenja prema Direktivi o kvaliteti zraka 2008/50 EZ-a
- nadogradnja i nabava novih instrumenata za utvrđivanje kemijskog sastava lebdećih čestica i padalina radi ispunjenja svih obveza prema zakonskim odredbama o kvaliteti zraka i studijama zdravstvenih učinaka
- provođenje mjera utvrđenih županijskim Programima zaštite i poboljšanja kakvoće zraka
- jačanje kapaciteta tijela koja su odgovorna za provedbu EU legislative o kvaliteti zraka
- razvoj sustava upravljanja kvalitetom zraka
- izgradnja/rekonstrukcija automatskih stanica za praćenje kakvoće voda i hidroloških podataka, razvoj analize podataka i alata za modeliranje, i nabava potrebne opreme i uređaja
- provedba odgovarajućih mjera zaštite (npr. izgradnja/obnova sustava odvodnje, uređaja za obradu otpadnih voda, malih pojedinačnih sustava, praćenje) u zonama sanitarne zaštite izvorišta
- izrada akcijskih planova zaštite od buke kojim će se odrediti mjere zaštite, prioriteti i strategija provođenja mjera; izrada strateške karte buke
- kontinuirano mjeriti i izrađivati karte rasvjetljenosti za odgovarajuća izložena područja, te graditi i obnavljati rasvjetu sukladno karti rasvjetljenosti
- uvođenje sustava praćenja kakvoće tla i pritiska na tlo

- donošenje i cjelovita provedba Programa zaštite okoliša dokumenata zaštite okoliša i održivog razvoja te propisanih mjera zaštite okoliša; poticati jedinice lokalne samouprave na izradu lokalnih programa zaštite okoliša
- popularizacija i intenziviranje edukacija o zaštićenim i drugim posebno vrijednim područjima prirode
- podizanje javne osviještenosti obrazovanjem o prirodnoj baštini te njena promocija u svrhu povećanja vidljivosti - promocija i promidžba odredišta prirodne baštine u turističke svrhe
- razvoj inovativnog sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti
- provoditi edukativno-promotivne kampanje za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe obnovljivih izvora energije
- komunikacija, obrazovanje i aktivnosti podizanja javne svijesti u svrhu promicanja sveukupne bioraznolikosti, posebno mreže Natura 2000
- aktivnosti podizanja svijesti o bioraznolikosti i važnosti održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem unutar mreže Natura 2000
- ulaganje u objekte i infrastrukturu za obrazovanje o prirodi za posjetitelje, školarce i studente, volontere (npr. centri za posjetitelje, informacijski i edukativni centri, točke informiranja i druga infrastruktura za posjetitelje), u blizini ili unutar zaštićenih područja na nacionalnoj razini i zaštićenih područja mreže Natura 2000
- provoditi programe podizanja svijesti o klimatskim promjenama i prirodnim rizicima (komunikacijske strategije, radionice, javni događaji, edukacijski materijali, savjetovanja stanovništva, uspostava internetskih portala i dr.)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
IT sustav za praćenje okoliša	Broj	Osigurati uspostavu kvalitetnog informacijskog sustava u svrhu praćenja i izvještavanja o stanju okoliša i pojedinih sastavnica okoliša (zrak, voda, tlo, svjetlosno onečišćenje, buka, bioraznolikost)	1	2023.	godišnje	JLS
Postavljanje mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka	Broj	Postavljanje novih postaja koje osiguravaju praćenje kvalitete zraka (mjerenje, prikupljanje podataka, osiguranje kvalitete i provjere mjerenja i podataka te obrada i prikaz rezultata mjerenja)	17 (trenutno ih je 13 = 12 u GZ i 1 u Velikoj Gorici)	2023.	godišnje	JLS
Izrada promotivnih	Broj	Promotivni letci u svrhu podizanja svijesti o	1000	2023.	godišnje	JLS

letaka u svrhu smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog skupljanja i ponovnog korištenja	letaka	nužnosti smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog skupljanja i ponovnog korištenja				
Javna događanja za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe obnovljivih izvora energije	Broj događaja	Javna događanja za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti.	6	2023.	godišnje	JLS

Mjera 3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću

Popis indikativnih aktivnosti

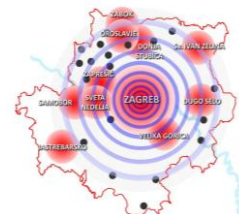
- osiguravanje integriranog pristupa zaštiti i očuvanju prirode, krajobraza, bioraznolikosti i georaznolikosti odgovarajućim uključivanjem u razvojne dokumente na razini jedinica lokalne samouprave, Aglomeracije i županija
- poboljšanje sustava upravljanja i zaštite zaštićenih dijelova prirode izradom planova upravljanja i godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000, te učinkovito provođenje planova
- provođenje ocjena o prihvatljivosti za ekološku mrežu planova, programa ili zahvata
- sustavno valoriziranje i provođenje postupak zaštite prirodnih vrijednosti izradom prijedloga za zaštitu i proširenje mreže zaštićenih područja
- osigurati učinkovitiju zaštitu posebno vrijednih dijelova prirode istaknutih u prostornim planovima (npr. stavljanjem u nadležnost javnih ustanova za zaštićena područja i drugim mjerama)
- potaknuti osiguranje zakonske podloge kojom se jedinici područne samouprave omogućuje da provede zaštitu na lokalnoj razini uvažavajući lokalne specifičnosti i posebne vrijednosti (npr. omogućavanje uspostavljanja regionalnih upisnika u nadležnosti javnih ustanova za upravljanje zaštićenim područjima)

- unapređivanje valorizacije i korištenja prirodne baštine kao razvojnog resursa (usluge ekosustava, turizam, gospodarstvo, ruralni razvoj i dr.)
- povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine
- ulaganje u objekte i infrastrukturu za obrazovanje o prirodi za posjetitelje, školarce i studente, volontere (npr. Centri za posjetitelje / informacijski i edukativni centri, točke informiranja i druga infrastruktura za posjetitelje) prvenstveno u blizini ili unutar zaštićenih područja mreže Natura 2000
- razvoj inovativnog sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti (npr. multimedijске prezentacije povijesne, znanstvene i kulturne geneze ili razvoja zaštićenih područja, digitalne ekspozicije, informativne i edukativne ture)
- inicijative za obrazovanje i podizanje svijesti javnosti koje su usmjerene na inovativnu prezentaciju i promociju odabranih jedinstvenih prirodnih znamenitosti i povezanog znanja te nove inicijative i suvremeni oblici interpretacije prirodne ponude
- aktivnosti pripreme projekata, uključujući izradu planova za upravljanje posjetiteljima određenog područja utjecaja
- uspostaviti sustav inventarizacije, ocjene ugroženosti i praćenja stanja bioraznolikosti, te uspostaviti bazu podataka o biološkoj raznolikosti
- izraditi/revidirati i provoditi lokalne akcijske planove zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta
- razvijati sustav praćenja i izvještavanja za Direktivu o staništima i Direktivu o pticama te provoditi monitoring ciljanih i drugih značajnih vrsta
- definirati prioritete za buduće programe obnove staništa kao dijela zelene infrastrukture
- razvoj i početak provedbe akcijskih planova za ugrožene vrste
- izraditi krajobraznu studiju prostora Aglomeracije i osigurati njeno integriranje u prostorne planove i druge razvojne dokumente
- uspostava osnovnih uvjeta, ciljeva upravljanja, sustava nadzora i pilot-aktivnosti malog razmjera za očuvanje vodnih dobara, posebno vlažnih staništa i poplavnih šumskih zemljišta
- osigurati potporu (financijsku i drugu) institucijama koje se na razini županija /Aglomeracije bave zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode te očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti
- unaprijediti suradnju sa znanstvenim institucijama i udrugama civilnog društva
- provoditi aktivnosti u cilju osvješćivanja stanovnika i poticanja uključivanja u aktivnosti zaštite prirode, biološke i krajobrazne raznolikosti
- unapređivati međunarodnu suradnju na području zaštite prirode, biološke, geo i krajobrazne raznolikosti uključivanjem u projekte i druge aktivnosti
- institucionalno jačati nadležne ustanove stručnim kadrovima u sklopu volonterskih programa i sl.

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrada Planova upravljanja	Broj	Valorizacija svih zaštićenih područja te izrada planova s	2	2023	godišnje	Javne ustanove za upravljanje zaštićenim

zaštićenim područjem		analizama i smjernicama za poboljšanje održivog upravljanja područja.				područjima
Izrada Planova upravljanja područjima ekološke mreže	Broj	Donošenje planova upravljanja područjima ekološke mreže s ciljem očuvanja svakog područja unutar ekološke mreže, te očuvanja biološke, geo i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.	2	2023	godišnje	Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima

Mjera 3.1.3. Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka te njihovih zaobalja

Popis indikativnih aktivnosti

- Priprema i provođenje mjera zaštite od štetnog djelovanja voda (poplave, erozije tla..), te realizirati etapu projekta zaštite od poplave – „Sustav Srednje Posavlje“ (dovršavanje kanala Sava-Sava, uređenje retencija Lonjsko polje i Odransko polje, rekonstrukcija savskih nasipa...)
- Priprema i provođenje mjera zaštite i unaprijeđenja kvalitete zaliha voda za razne namjene (vodoopskrba, navodnjavanje i drugo)
- Zaštita, uređenje i korištenje pritoka rijeke Save, sa ciljem ostvarivanja maksimalne moguće re-naturalizacije dionica rijeke Save i pritoka, te sanacije i prenamjena lokaliteta iskorištavanja mineralnih sirovina
- Inventarizacija savskih biotopa i izrada planova za njihovo krajobrazno uređenje
- Priprema i provođenje mjera za bolje povezivanje rijeke Save i zaobalja (davanje prostora rijeci)
- Priprema i provođenje mjera za razvoj održivog prometa (a. biciklističke staze po nasipima, u Savskom koridoru; b. javni i turistički riječna plovidba II kategorije Savom uzvodno od Siska)
- Izgradnja i rekonstrukcija mostova preko Save i kanala Sava-Odra (a. pješačko-biciklistički i b. za motorizirani promet)
- Priprema i provođenje mjera održivog iskorištavanja energetskeg potencijala rijeke Save i njenih pritoka
- Priprema i provođenje mjera za poticanje i razvoj održivog turizma na rijeci Savi i pritokama te u njihovom zaobalju

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zaštita od	km novih	Gradnja nasipa za	10	2023.	Godišnje	Hrvatske vode

poplava	nasipa	obranu od poplava				
Izgrađenost sustava navodnjavanja	Broj projekata	Razvoj poljoprivrede uz racionalno korištenje prirodnog vodnog bogatstva	4	2023.	Godišnje	KŽŽ, ŽŽ, GZ

Mjera 3.1.4. Unaprjeđivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostaviti cjeloviti sustav za gospodarenje otpadom
- Utvrditi lokacije i izgraditi regionalne centre za zbrinjavanje otpada
- Zatvoriti i sanirati odlagalište otpada Prudinec i druga sukladno planovima gospodarenja otpadom
- Unaprijediti sustav odvojenog prikupljanja otpada
- Uspostaviti nova reciklažna dvorišta i zelene otoke
- Provesti sanaciju divljih odlagališta
- aktivnosti podizanja javne svijesti u svrhu smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog skupljanja i ponovnog korištenja

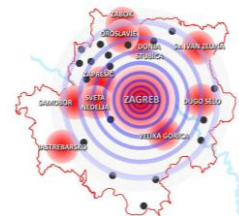
Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Saniranje divljih odlagališta	%	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	100 %	2023.	Godišnje	KŽŽ, ŽŽ, GZ
Otvaranje novih reciklažnih dvorišta/zelenih otoka	broj	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	10	2023.	Godišnje	KŽŽ, ŽŽ, GZ

Mjera 3.1.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti

Popis indikativnih aktivnosti

- Aktivnosti poticanja korištenja i primjene obnovljivih izvora energije i kogeneracije
- Poticanje gradnje sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije
- Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije za grijanje zgrada i pripremu tople vode

- Istraživanje potencijala i korištenje geotermalnih izvorišta u svrhu grijanja zgrada i pripremu tople vode
- Poticanje primjene ekološki prihvatljivih goriva
- Poticanje diverzifikacije oblika energije, izvora i tehnologija proizvodnje energije (provođenje analize mogućnosti korištenja raznih vrsta energetske izvora i postrojenja za proizvodnju i transformaciju, dobavnih infrastrukturnih pravaca, transportnih i prijenosnih kapaciteta te i skladišnih energetske kapaciteta vezanih uz sve vrste energetske izvora)
- Kontinuirano promoviranje korištenja obnovljivih izvora energije te informiranje stručne i šire javnosti o mogućnostima korištenja
- Izgradnja/rekonstrukcija javne rasvjete - zamjena trenutnih (starih) svjetala učinkovitijima, uključujući uvođenje LED-tehnologije u široj mjeri
- Unapređenje sustava upravljanja i regulacije javne rasvjete
- Uspostava baze podataka koja sadržava sve tehno-ekonomske parametre kao i lokacije (pozicije stupova)- registar javne rasvjete
- Izrada akcijskih planova za rasvjetljavanje koji se temelje na podacima iz karata rasvjetljenosti
- Uvođenje sustavnog upravljanja energijom, obavljanje energetske pregleda, energetske certificiranje, kontrola analiza potrošnje energije te priprema planova za učinkovitije gospodarenje energijom
- Provedba programa energetske obnove građevina (javne i stambene), i promicanje cjelovite obnove (izrada projektne dokumentacije, zadovoljavanje minimalnih zahtjeva u pogledu toplinske izolacije, rekonstrukcija/ugradnja sustava za grijanje/hlađenje, uvođenje razdjelnika topline, ugradnja dizalica topline, ugradnja pametnih brojila)
- Provođenje aktivnosti kojima se promiče gradnja zgrada gotovo nulte energije
- Uvođenje sustava upravljanja energijom u domaćinstvu uključujući razne mogućnost bežične komunikacije
- Promicanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim kategorijama zgrada (zgradama javnog sektora i stambenog sektora) primjerice ugradnjom sustava za solarno grijanje, ugradnjom kotlova na biomasu i izgradnjom sabirno logističkih centara za biomasu
- Provođenje aktivnosti povezanih s upravljanjem, edukacijom i komunikacijom (priprema planova energetske učinkovitosti, uvođenje IT-programa za kontinuirano praćenje i analizu potrošnje energije, radionice za širu javnost, edukacija energetske savjetnika, promotivne aktivnosti (materijali za informiranje, brošure, reklame)
- Poticanje nabave energetske učinkovitih vozila za JLS
- Izgradnja punionica za električna/hibridna vozila

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Modernizirana rasvjetna tijela javne rasvjete LED rasvjetnim tijelima	Broj	Uporaba okolišno prihvatljivije i ekonomsko-energetski učinkovitije javne rasvjete	> 3000	2023.	Godišnje	JLS
Instalirane punionice za električna/hibridna vozila	Broj	Punionice za punjenje električnih/hibridnih vozila	50	2023.	Godišnje	JLS
Obnovljene i	broj	Obnova i modernizacija	20.000 (5 %	2023.	Godišnje	JLS

modernizirane starije stambene zgrade	stanova broj korisnika	starijih stambenih zgrada Unaprjeđenje standarda stanovanja urbanog stanovništva	stambenog fonda) 60.000 stanovnika/korisnika			
Ugrađeni sustavi obnovljivih izvora energije	Broj	Korištenje obnovljivih izvora energije ugradnjom kotlova na biomasu, dizalica topline, solarnih kolektora i drugih	50	2023.	Godišnje	JLS/JRS
Izgrađeni sabirnologistički centri za biomasu	Broj	Korištenje obnovljivih izvora energije putem izgradnje sabirnologističkih centara za biomasu	2	2023.	Godišnje	JLS/JRS

Mjera 3.1.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i prirodnim rizicima

Popis indikativnih aktivnosti

- razvijanje sustava i formiranje tijela za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene
- jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta JLS koje se bave klimatskim promjenama
- jačanje međusobne suradnje u zajedničkom planiranju, pripremi i djelovanju u velikim nesrećama i katastrofama uzrokovanih prirodnim nesrećama i/ili tehničko-tehnološkim događajima
- izrada i provođenje Programa zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama
- pripremanje akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama na lokalnim razinama
- integriranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama u sve strateške i razvojne dokumente
- potpore lokalnim inicijativama i projektima usmjerenima prema razvoju zelene infrastrukture
- izrada karte klizišta (re)aktiviranih ekstremnim hidrometeorološkim uvjetima
- provođenje preventivnih i planskih aktivnosti usmjerenih na umanjivanje ranjivosti i ublažavanje negativnih učinaka rizika
- nabava i izgradnja opreme i infrastrukture za smanjenje štete od katastrofa odnosno odgovara na katastrofe
- poboljšanje prirodnog upravljanja rizicima od poplava korištenjem zelene infrastrukture (npr. renaturacija/obnova rijeka i poplavnih ravnica)
- izgradnja i obnova vodotoka i objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda, uključujući nasipe, brane, ustave, crpne stanice i drugu infrastrukturu za obranu od poplava
- izrada Geografsko-informacijskog sustava za hitne situacije
- izgradnja/rekonstrukcija novih objekata vatrogasnih postrojbi

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Cijlana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Uspostavljen sustav za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene	Broj	Poboljšanje praćenja, predviđanja i planiranja mjera prilagodbe klimatskim promjenama	1	2023.	godišnje	Ured za upravljanje u hitnim situacijama GZ
Izgradnja/rekonstrukcija novih objekata vatrogasnih postrojbi	Broj	Definiranje i usklađivanje potreba i standarda za izgradnju vatrogasnih postaja te sama izgradnja	3	2023.	godišnje	Ured za upravljanje u hitnim situacijama GZ

Razvojni prioritet 3.2. – Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture

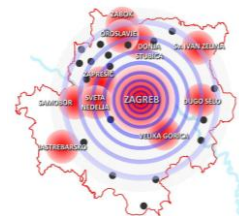
Cilj: Cilj prioriteta je bolja kvaliteta primarne infrastrukture koja će se realizirati kroz izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju postojeće. Prioritet svojim ostvarenjem osigurava moderan, učinkovit i održiv sustav javne vodopskrbe i odvodnje na cijelom području UAZ-a kao i izgradnju i unapređenje komunalne opremljenosti područja plinom, javnim sustavom grijanja, električnom energijom, širokopojsnim internetom brzinama veći od 30 MBit/s, te ostalom komunalnom infrastrukturom (grobља, tržnice..).

Opravdanje: Na cijelom području UAZ-a nužna su poboljšanja primarne infrastrukture. Ne postoji sustav javne vodopskrbe na cijelom području UAZ-a tj. velike su razlike u stupnju opskrbljenosti vodom pojedinih dijelova, a djelomična dotrajalost na područjima na kojima postoji dovodi do znatnih gubitaka. Hidrotehnički objekti nisu u potpunosti sagrađeni u skladu s normativima i standardima za tu vrstu objekata. Postoji i problem vezan uz osiguranje dostatne količine i kakvoće vode, a neka su vodocrpilišta i onečišćena.

Također, ne postoji sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ-a, te se koriste septičke i sabirne jame koje nemaju odgovarajuću vodonepropusnost i kapacitet što dovodi do onečišćenja površinskih vodotoka, tla i podzemnih voda.

Toplinski sustav je zastarjeli posebice na zagrebačkom području, te je zbog velikih gubitaka potrebno pristupiti revitalizaciji i modernizaciji mreže. Također potrebna je izgradnja novih spojeva koji bi upotpunili vrelovodni sustav. Područje UAZ-a samo je djelomično pokriveno centralnim toplinskim sustavom, odnosno prisutan je samo u visokourbaniziranim sredinama gdje je navedeni sustav najisplativiji. Sustav centralnog grijanja je nedovoljnog kapaciteta za potrebe širenja pokrivenosti u UAZ, a postojeća mreža toplinarstva je dotrajala jer je prosječne starosti preko 30 godina te dolazi do velikih gubitaka.

Na području Urbane aglomeracije postoje sive zone gdje dolazi do povremenog iskapčanja električne energije te je potrebno provoditi brojne aktivnosti u svrhu podizanja kvalitete sigurnosti i pouzdanosti opskrbe električnom energijom te unaprijediti sustav upravljanja potrošnjom. Zbog

potrebe novih priključaka u mrežu električne energije te zastarjele infrastrukture postoji potreba za revitalizacijom te izgradnjom sustava mreže električne energije.

Vezano uz opskrbu plinom područje UAZ-a samo je djelomično pokriveno plinoopskrbnom mrežom, a postojeća plinska mreža djelomično je dotrajala te dolazi do velikih gubitaka. Plinska mreža (glavni magistralni plinovod) je također nedovoljnog kapaciteta za buduće potrebe, ne postoje skladišta i ne postoji povezanost većeg broja distribucijskih mreža plina, odnosno prstena oko naselja. Infrastruktura svih tržišnih objekata zahtjeva ulaganje velikih financijskih sredstava. Postoji nedovoljna iskorištenost, neuređenost i nedostatak sadržaja, a radno vrijeme nije prilagođeno korisnicima.

Vezano uz groblja, postoji nedostatak ukopnih mjesta, kako na velikim grobljima (Mirogoj i Miroševac) tako i na manjim kod kojih uz to postoji i neadekvatna opremljenost (mrtvačnice i potrebna oprema). U segmentu zaštite i zbrinjavanja životinja nedostatan je kapacitet skloništa za kućne ljubimce, a na području UAZ-a ne postoji groblje za kućne ljubimce.

Postojeća telekomunikacijska infrastruktura je nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga te brzine pristupa internetu nisu zadovoljavajuće i u skladu s Digitalnom Agendom za Europu.

Opis: Ciljevi razvojnog prioriteta odnose se na unapređenje sustava primarne infrastrukture a ostvarit će se provedbom sljedećih mjera: izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti područja – vodopskrba i odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – opskrba plinom, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – javni sustav grijanja, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – opskrba električnom energijom i izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – ostala komunalna infrastruktura, optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture.

Mjere

Mjera 3.2.1. Izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti – vodopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgraditi/rekonstruirati/unaprijediti sustav javne vodoopskrbe radi povećanja pokrivenosti i priključenosti na sustav javne vodopskrbe na cijelom području UAZ-a
- Smanjiti gubitke u vodopskrbnom sustavu
- Identifikacija svih lokalnih vodovoda, pregled te procjena mogućnosti priljučenja na javni vodoopskrbni sustav
- Izgraditi sigurnosne vodospremnike prema standardima EU
- Osigurati vodu za piće u dostanim količinama i kakvoći
- Izgraditi/rekonstruirati/unaprijediti sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ-a
- Povećati priključenost stanovništva na javni sustav odvodnje

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda	Ciljana vrijednost	Učestalost	Izvor
-------------------	--------------------	------------	-------

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novoizgrađena vododopskrbna mreža	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20%	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ
Rekonstruirana postojeća vodoopskrbna mreža	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20%	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ
Novoizgrađena mreža javne odvodnje	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20%	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ
Rekonstruirana postojeća mreža javne odvodnje	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20%	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ

Mjera 3.2.2. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba plinom

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgraditi magistralne plinovode i povezati postojeće sustave
- Sanirati postojeću plinoopskrbnu mrežu te izgraditi nove plinovode i regulacijske stanice radi povećanja kapaciteta opskrbe prirodnim plinom te povećanja pokrivenosti UAZ-a plinoopskrbnom mrežom
- Optimizirati upravljanje i distribuciju prirodnog plina na području UAZ
- Uvesti sustav daljinskog očitavanja potrošnje

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novoizgrađena plinoopskrbna mreža	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20 %	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ
Rekonstruirana postojeća plinoopskrbna % od postojeće mreža	% od postojeće	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	20 %	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ

Mjera 3.2.3. Izgradnja i unapređenje infrastrukturne opremljenosti – javni sustav grijanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Povećanje energetske učinkovitosti proizvodnih postrojenja, povećanje udjela obnovljivih izvora energije
- Smanjenje gubitaka u distribucijskoj mreži (pogonske vode i toplina)
- Provođenje kampanja za podizanje svijesti javnosti i informiranje o učinkovitom korištenju sustava toplinarstva
- Poboljšati sustav upravljanja potrošnjom i uvođenje daljinskog sustava očitavanja potrošnje
- Zamjena ili rekonstrukcija direktnih TS u indirektnu TS
- Korištenje obnovljivih izvora energije u sustavu grijanja za objekte izvan javnog sustava grijanja (kotlovi na biomasu, fotonapon, geotermalna energija)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Gubici u centralnim sustavima grijanja	%	Smanjenje gubitaka u distributivnim mrežama Grada Zagreba	7,15	2020.	godišnje	Hep Toplinarstvo
Ugrađeni kotlovi na biomasu	broj	Korištenje obnovljivih izvora energije ugradnjom kotlova na biomasu	50	2023.	Godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.2.4. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba električnom energijom

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja novih trafostanica
- izgradnja novih dalekovoda te rekonstrukcija i zamjena dotrajalih mreža radi bolje opskrbe električnom energijom
- primjena Energetsko informacijskog sustava za kontinuirano praćenje proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje i relevantnih pokazatelja
- podizanje energetske učinkovitosti
- razvijanje sustava upravljanja potrošnjom
- unaprijeđenje i uvođenje sustava individualnog mjerenja i daljinskog očitavanja potrošnje
- podizanje kvalitete, sigurnosti i pouzdanosti mrežnog sustava i opskrbe energijom
- unaprijeđenje sustava upravljanja potrošnjom razvojem pametne energetske mreže „smart grid”

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađene nove trafostanice naponske razine od 20kV	broj	Uvođenjem nove i rekonstrukcijom postojeće infrastrukture postići uštedu električne energije	> 10	2023.	Godišnje	HEP
Električnom energijom opskrbljena kućanstva i poslovni subjekti	broj	Uključivanje u mrežu električne energije (izvedba novih priključaka)	1500	2023.	Godišnje	HEP

Mjera 3.2.5. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – ostala komunalna infrastruktura

Popis indikativnih aktivnosti

- Urediti i sadržajno aktivirati tržnice UAZ-a, te regenerirati tržnice unutar zaštićenih područja
- Prilagodba rada tržnica korisnicima (prilagodba radnog vremena i dostupnosti-parkinga)
- Osigurati redovito održavanje seljačkih tržnica i sajmovi
- Osigurati dostatna finacijska sredstva za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova
- Izraditi program razvoja i ponude događanja na tržnicama izvan radnog vremena
- Naći prikladniji model naplate parkiranja kojim će tržnice privući veći broj građana
- Izraditi programe ukopa na grobljima s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta
- Dugoročno osigurati dovoljan prostor za širenje groblja kroz etapnu realizaciju
- Mala groblja opremiti mrtvačnicama i potrebnom opremom
- Proširiti sklonište za kućne ljubimce u Dumovcu te izgraditi druga skloništa prema potrebi
- Izgraditi groblje za kućne ljubimce na području UAZ-a

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Program događanja na tržnicama izvan radnog vremena	Broj osmišljenih programa	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	5	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ
Izrada programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za groblja	Broj izrađenih provedbenih planova za proširenje groblja	Stvoriti bolje infrastrukturne uvjete za skladan i održiv razvoj na cijelom prostoru UAZ-a	5	2023.	Godišnje	KZŽ, ZŽ, GZ

Mjera 3.2.6. Optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- Unaprijediti telekomunikacijsku mrežu i dostupnost korisnicima na cijelom području UAZ-a
- Omogućiti daljnji razvoj širokopojasnog pristupa mrežama velikih brzina
- Osigurati infrastrukturu za integraciju sustava javnih usluga

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Pokrivenost UAZ-a širokopojasnim pristupom internetom	% pokrivenosti	Jačanje društveno-ekonomskog razvoja i kvalitete poslovnog okruženja stvaranjem digitalnog informacijskog društva	100 %	2023.	Godišnje	HAKOM
Pokrivenost širokopojasnim internetom brzinama veće od od 100	% kućanstava pretplatnika na širokopojasni	Jačanje društveno-ekonomskog razvoja i kvalitete poslovnog okruženja stvaranjem	50%	2023.	Godišnje	HAKOM

Mbit/s	Internet brzine veće od 100 Mbit/s	digitalnog informacijskog društva				

Razvojni prioritet 3.3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti

Cilj: Prioritetom Razvoj održive mobilnosti želi se unaprijediti sustav mobilnosti kroz poboljšanja u prometnoj infrastrukturi, voznim jedinicama, u području informacija i komunikacija, regulacije, nadzora i upravljanja prometom kao i sigurnosti učesnika u prometu. Krajnji cilj je uspostava sustava održive mobilnosti u kojem će dominantnu ulogu imati javni putnički prijevoz, biciklistička i pješačka kretanja uz sekundarnu ulogu osobnog automobilskeg prijevoza i koji će biti dostupan svim potencijalnim korisnicima uključivo osobe s invaliditetom.

Opravdanje: SWOT analizom i osnovnom analizom uočeni su problemi i nedostaci u svim sastavnicama mobilnosti. Posebno se ističe nepostojanje integriranog sustava javnog putničkog prometa, nezadovoljavajuća razina dostupnosti prometnog sustava za osobe s invaliditetom, niska razina energetski učinkovitih i za zaštitu okoliša prihvatljivih rješenja, neravnomjerno razvijena, deficitarna i međusobno nepovezana biciklistička mreža, nezadovoljavajuće tehničke karakteristike lokalne i nerazvrstane cestovne mreže kao i nezadovoljavajuća razina sigurnosti u cestovnom prometu. Konstatiran je i problem nepostojanja planova održive mobilnosti, kojima bi se sveobuhvatno definirao i odgovarajućim modelima provjerio razvoj sustava održive mobilnosti na svim razinama. Potrebna su značajna unapređenja na svim područjima kako bi se uspostavio sustav održive mobilnosti.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera koje sadrže odgovarajuće aktivnosti i projekte u svim sastavnicama mobilnosti, u sinergiji s aktivnostima na razini Republike Hrvatske te kontinuiranim praćenjem provedbe i eventualnim korekcijama i dopunama ako se za to ukaže potreba.

Mjere

Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje zračnog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja novog putničkog terminala MZLZ
- Unaprjeđenje uzletno-sletnih staza i manevarskih površina na aerodromima Lučko i Zabok
- Gradnja pratećih objekata na aerodromima Lučko i Zabok
- Gradnja letilišta

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje broja putnika u zračnom prometu u Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb	putnik	Puštanjem u promet novog putničkog terminala MZL Zagreb, planirano za prvi kvartal 2017., eliminira se usko grlo u radu zračne luke i otvara mogućnost da se dosadašnji blagi trend rasta prometa ubrza	4 800 000	2023.	godišnje	Međunarodna zračna luka Zagreb
Gradnja uzletno-sletne staze (USS) od konstruktivnog kolnika	m dužni	Aerodromi sa zemljanom USS mogu raditi samo u sušnom razdoblju godine	2400	2023.	godišnje	Aerodrom Lučko, Aerodrom Zabok

Mjera 3.3.2. Modernizacija željezničkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- rekonstrukcija postojećih i gradnja novih željezničkih stajališta za putnički promet
- rekonstrukcija i elektrifikacija pruga Zaprešić – Zabok i Zabok – Gornja Stubica
- dogradnja drugog kolosijeka na prugama Zagreb – Karlovac i Zagreb – Sisak
- modernizacija željezničkog voznog parka za putnički promet
- gradnja pruge Podsused – Sveta Nedelja -Samobor – Bregana
- izgradnja dva dodatna kolosjeka za prigradski promet na trasi Dugo Selo – Savski Marof

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Željezničko stajalište je službeno mjesto na kojem je omogućen ulaz/izlaz putnika u vlakove	Novosagrađeno stajalište	Gradnja novih stajališta odgovarajućih tehničkih karakteristika, na postojećim željezničkim prugama omogućiti će veće korištenje javnog putničkog	6	2023.	godišnje	HŽ INFRASTRUKTURA

		prometa				
Rekonstrukcija i elektrifikacija pruga	Km dužni	Potrebna je obnova i rektifikacija trase te elektrifikacija pruga Zaprešić – Zabok i Zabok – Gornja Stubica	35	2023.	godišnje	HŽ INFRASTRUKTURA

Mjera 3.3.3. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja cestovnih obilaznica gradova i naselja
- rekonstrukcija i modernizacija postojećih prometnica uključivo sanacija klizišta
- izgradnja novih prometnica uključivo pješačke staze, biciklističke staze i javnu rasvjetu
- izgradnja prometnica i komunalne infrastrukture u gospodarskim zonama
- izgradnja mostova na rijeci Savi i drugim rijekama u svrhu boljeg prometnog povezivanja
- Izgradnja dodatnih parkirališno - garažnih kapaciteta na području aglomeracije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Cestovna obilaznica je infrastrukturna cestovna građevina, u pravilu na obodu grada ili naselja	km dužni	Cestovna obilaznica u kombinaciji s mjerama regulacije prometa omogućuje preusmjeravanje tranzitnog motornog prometa iz središta gradova i naselja na obodni prostor	70	2023.	godišnje	JLS
Rekonstrukcija i modernizacija postojećih cestovnih prometnica	km dužni	Rekonstrukcijom će se na substandardnim prometnicama proširivati kolnici, sanirati klizišta, dograditi pješačka i biciklistička infrastruktura, javna rasvjeta i urediti oborinska odvodnja	280	2023.	godišnje	JLS

Mjera 3.3.4. Unapređenje javnog putničkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostava integriranog sustava javnog putničkog prijevoza Zagreba, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije
- gradnja autobusnih stajališta, autobusnih kolodvora, intermodalnih točaka i intermodalnih terminala sa P+R i B+R infrastrukturom
- gradnja tračničke veze Zagreb-MZLZ-Velika Gorica
- modernizacija i proširenje tramvajskog i autobusnog voznog parka s naglaskom na energetske učinkovitost i dostupnost za osobe s invaliditetom
- unapređenje elektroenergetskog i skretničkog sustava tramvajske mreže
- unapređenje dionica tramvajske mreže s izrazito povećanom bukom i vibracijama
- proširenje tramvajske i autobusne mreže, gradnja remiza i spremišta za vozila javnog putničkog prijevoza
- rekonstrukcija postojeće i gradnja nove stajališne infrastrukture za samostalan ulaz/izlaz osoba s invaliditetom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Niskopodne tramvajske jedinice	Broj tramvaja	Nabavom nedostajućih niskopodnih tramvajskih jedinica cjelokupni operativno potreban vozni park ZET-a sastojati će se od suvremenih niskopodnih tramvaja	50	2023.	godišnje	Zagrebački holding, podružnica ZET
Dužina novih i poboljšanih tramvajskih pruga	Km kolosijeka	Izgradnja novih tramvajskih pruga i poboljšanje postojećih radi smanjenja vibracija i buke	24	2023.	godišnje	Zagrebački holding, podružnica ZET
Izgradnja tračničke veze Zagreb-MZLZ-Velika Gorica	Broj tračničkih veza	Izgradnjom tračničke veze Zagreb-MZLZ-Velika Gorica povećat će se broj putnika u javnom putničkom prijevozu	1	2023.	godišnje	GZ, ZŽ, VG i MZLZ

Intermodalni putnički terminal sa P+R i B+R infrastrukturom	broj	Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih intermodalnih terminala pridonosi poboljšanju usluge u javnom putničkom prometu i povećanju broja korisnika	10	2023.	godišnje	JLS
---	------	---	----	-------	----------	-----

Mjera 3.3.5. Unapređenje biciklističkog i pješačkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove biciklističke infrastrukture u skladu s važećom regulativom
- uspostava novih i unapređenje postojećih sustava javnih bicikala
- promotivne aktivnosti radi popularizacije biciklističkog prometa i povećanja sigurnosti u prometu
- proširiti i uređivati pješačke površine, eliminirati barijere za kretanje osoba s teškoćama u kretanju
- izgradnja biciklističko-cestovnih poligona za edukaciju učesnika u prometu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Biciklistička traka je dio kolnika označen za promet biciklista, biciklistička staza je izgrađena izvan kolnika i označena za promet biciklista	Km dužni sagrađenih staza i traka	Radi pogošćenja i međusobnog povezivanja postojeće nedovoljno razvijene biciklističke infrastrukture potrebna je gradnja biciklističkih staza i traka	200	2023.	godišnje	JLS
Rekonstrukcija postojećih biciklističkih staza i traka	Km dužni rekonstruiranih staza i traka	Pravilnik o biciklističkoj infrastrukturi donesen je 2016. Potrebno je usklađenje građevinskog stanja i signalizacije s	80	2018.	godišnje	JLS

		odredbama Pravilnika.				
--	--	-----------------------	--	--	--	--

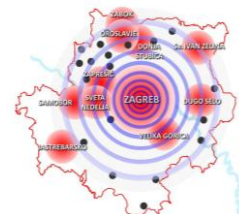
Mjera 3.3.6. Integracija i unaprjeđenje prometnog sustava i sigurnosti (uključujući sustave za nadzor i upravljanje prometom - ITS)

Popis indikativnih aktivnosti

- integrirati i nadograditi nadzorne i upravljačke sustave javnog putničkog prometa
- integrirati i nadograditi nadzorne i upravljačke sustave cestovnog prometa
- uspostaviti jedinstveni sustav informiranja korisnika i sudionika u prometu
- sanacija i rekonstrukcija s gledišta sigurnosti problematičnih točaka i poteza cestovne i ulične mreže
- ograničenje brzine kretanja motornih vozila na 30 km/h u središtima gradova i naselja te u stambenim ulicama
- edukativne i promidžbene aktivnosti u cilju poboljšanja sigurnosti u prometu
- projektiranje i gradnja cestovnih prometnica i raskrižja s ciljem poboljšanja sigurnosti
- denivelirati ili opremiti signalnim i sigurnosnim uređajima nezaštićene cestovne i pješačke prijelaze preko željezničkih pruga
- suradnja u izradi i implementaciji Masterplana funkcionalne regije Središnja Hrvatska
- Izrada i provedba Master plana prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko – zagorske županije
- Izrada i provedba planova održive mobilnosti gradova i općina

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Signalna i sigurnosna oprema na raskrižjima povezana s centrom za upravljanje prometom, omogućuje prikupljanje i procesuiranje podataka te davanje prioriteta prolaska vozilima JGPP – a	ITS proveden	Potrebno je uspostaviti centar za nadzor i upravljanje prometom, modernizirati signalnu i sigurnosnu opremu i uređaje i povezati ih sa centrom za nadzor i upravljanje prometom	1	2023.	godišnje	

Zamjena postojećih trokrakih i četverokrakih raskrižja sa kružnim raskrižjima i gradnja novih kružnih raskrižja	raskrižje	Kružna raskrižja u pravilu imaju neprovozni središnji otok i kružni vozni kolnik tako da su vozila prisiljena kretati se malom brzinom. Time se smiruje promet na ulazu u naseljena mjesta i unutar njih i poboljšava sigurnost.	80	2023.	godišnje	JLS
Smanjenje broja smrtno stradalih u prometnim nesrećama	Smrtno stradala osoba	Dugoročno, svesti broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama na nulu. Etapno, smanjiti za 50% broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama u odnosu na baznu 2015.	18	2023.	godišnje	Ministarstvo unutarnjih poslova RH

Razvojni prioritet 3.4. Održivi prostorni razvoj urbane aglomeracije

Cilj: Cilj je prioriteta izgradnja, unaprjeđenje i implementacija sustava održivog planiranja i upravljanja prostorom i pojedinim njegovim dijelovima uključujući i uređenje brownfield i drugih degradiranih/neuređenih područja uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, te identitetskih potencijala i osiguravanje prostornih preduvjeta za unapređivanje zelene infrastrukture i usluga ekosustava.

Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja pretpostavlja efikasnost i pravovremenost izrade te implementacija dokumenata prostornog uređenja. Cilj je stvoriti prostorno planske uvjete za realizaciju projekata iz područja gospodarstva, poljoprivrede, komunalne i prometne infrastrukture, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša te zaštite prirodne i kulturne baštine. Organizaciju prostora treba temeljiti na policentričnom načelu koristeći povoljan prostorni i prometni položaj, a podrazumijeva disperziju gospodarskih i uslužnih struktura i središnjih funkcija, te korištenje specifičnih razvojnih prednosti prostora. Sustav središnjih naselja, razvojnih žarišta treba činiti naseljska mreža, hijerarhijska i funkcijska, u urbaniziranom i ruralnom području.

Kvalitetnim i racionalnim prostornim planiranjem planira se na svim razinama stvoriti uvjete za daljnje unaprjeđenje razine urbaniteta naselja uključujući zone za stanovanje i prateće sadržaje, za realizaciju gospodarskih zona, turističkih i sportskih sadržaja te stvoriti uvjete za realizaciju komunalne, prometne i energetske infrastrukture, uz visoku razinu očuvanja prirodnih i kulturnih resursa.

Cilj je povećati standarde dostupnosti i raspoloživosti javnih sadržaja i drugih servisa (opskrba, usluge, ugostiteljstvo, zabava i dr.) te osnažiti razvoj manjih centara kao žarišta razvoja ruralnih područja.

Opravljanje: Razvoj Aglomeracije prostorno je neravnomjeran. Naseljska mreža nije dobro hijerarhijski ustrojena, razvijena i povezana. Slabija je prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost (tehnička i socijalna) većine ruralnih naselja.

Utvrđeno je da je potrebno unaprjeđenje standarda urbaniteta naselja kojim će se povećati kvalitetu života, generirati proširenje gravitirajućih područja te stvoriti pretpostavke za bolje razvojne prilike i privlačenje investicija.

Znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje, posebno u zonama koje nisu planirane za gradnju (na poljoprivrednom zemljištu, u rubnim dijelovima gradova, na prostorima bez komunalne infrastrukture, u zaštićenim područjima i dr.) što traži izradu planova urbane sanacije i urbane preobrazbe.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera vezanih uz cjelovito planiranje prostora, unaprjeđenje naseljenih dijelova, uređenje brownfield i drugih degradiranih/neuređenih područja te razvoj i promociju identitetskih potencijala.

Mjere

Mjera 3.4.1. Cjelovito planiranje prostora

Popis indikativnih aktivnosti

- donošenje novih, odnosno izmjena i dopuna prostornih planova svih razina i međusobno usklađivanje planskih rješenja
- vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja
- izrada izvješća o stanju u prostoru, studija i stručnih podloga
- unaprjeđenje planiranja i upravljanja postojećim resursima aglomeracije
- vrednovanje, zaštita, održivo korištenje i upravljanje konstitucijskim krajobraznim cjelinama
- oblikovanje i uspostavljanje odgovarajućeg modela multifunkcionalne mreže "Zelene infrastrukture Aglomeracije – kartiranje i valorizacija na području, uvrštavanje odrednica Zelene infrastrukture u prostorne planove i druge razvojne dokumente planiranja
- uključivanje ključnih dionika na svim razinama i javnosti u procese planiranja i provođenja planova razvoja (prostorni planovi, planovi zelene infrastrukture)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Broj donesenih/u izradi prostornih planova uređenja općina i gradova	Broj	osiguranje koordiniranih prostornih preduvjeta za održivi razvoj ukupnog prostora te pojedinih razvojnih projekata, programa i aktivnosti	30	2023.	godišnje	JLS
oblikovanje i uspostavljanje odgovarajućeg modela multifunkcionalne mreže "Zelene infrastrukture Aglomeracije"	Broj	kartiranje i valorizacija sastavnica zelene infrastrukture na području Urbane aglomeracije Zagreb	1	2020.	godišnje	JLS

Mjera 3.4.2. Unaprjeđenje naseljenih dijelova

Popis indikativnih aktivnosti

- izrada prostornih planova lokalne razine
- osiguravanje prostornih preduvjeta za odgovarajuću mrežu javnih sadržaja i uređenje naselja s funkcijama centraliteta
- uređenje i priprema zemljišta za izgradnju (parcelacija, prometna i komunalna infrastruktura)
- uređenje javnih površina (zelene i pješačke površine, trgovi, dječja igrališta, urbana oprema)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj donesenih urbanističkih planova uređenja	Broj	osiguranje koordiniranih prostornih preduvjeta za održivi razvoj ukupnog prostora naselja	20	2023.	godišnje	JLS
Broj planova urbane sanacije i urbane preobrazbe	Broj	osiguranje skupa planskih mjera i uvjeta u kojima se poboljšava karakter izgrađenog dijela građ. područja i urbane mreže javnih površina devastirane nezakonitim građenjem	30	2023.	godišnje	JLS

Mjera 3.4.3 Obnova brownfield lokacija

Popis indikativnih aktivnosti

- inventarizacija brownfield područja - kreiranje jedinstvene baze podataka zapuštenih i nekorisćenih područja
- izrada planova urbane sanacije i urbane preobrazbe
- priprema modela recitalizacije zapuštenih područja
- izrada projekata revitalizacije brownfield područja
- uvođenje sustava za uspješnije rješavanje imovinsko – pravnih odnosa
- saniranje ekološki kontaminiranih lokacija radi sprečavanja širenja kontaminacije
- regeneracija bivših industrijskih zona, bivših vojnih objekata itd., koja će omogućiti korištenje pretežito u gospodarsku i/ili društvenu namjenu već postojećih (fizičkih) resursa unutar urbanih područja bez dodatnog opterećivanja prostora i okoliša
- **Brownfield projekti:**
- provođenje aktivnosti na projektima spremnim za provedbu ili u visokoj fazi spremnosti:
 - Regionalni multifunkcijski centar Pogon Jedinstvo – rekonstrukcija objekta bivše tvornice
 - Projekt izgradnje kompleksa URIHO na Kajzerici
 - Obnova skladišne zgrade Tehničkog muzeja Nikola Tesla u trokutu Tratinska – Jukićeva – Brozova u svrhu uvođenja novih sadržaja i revitalizaciju područja
- provođenje aktivnosti na projektima čija je priprema započela/započinje:
 - Revitalizacija napuštenog prostora bivše Vojarne u Jastrebarskom u gospodarsko-društvene i javne svrhe
 - Obnova zapuštene vojne infrastrukture u svrhu smještaja Središta za obuku zrakoplovnog osoblja Lučko
 - Rekonstrukcija i revitalizacija napuštenog kompleksa Paromlin u svrhu smještaja Gradske knjižnice u Zagrebu
 - Obnova zapuštene vojne infrastrukture za izgradnju eko sela sa auto kampom
 - Revitalizacija turističko-sportsko-rekreacijskog centra u svetom Ivanu Zelini, Grad Sveti Ivan Zelina
 - Stavljanje izgrađenoga dijela vojarne "Pukovnik Milivoj Halar" u funkciju, Grad Dugo Selo
 - Zagrebački Kreativni klaster Gredelj - Revitalizacija napuštenog industrijskog područja Gredelj u svrhu smještanja Centra kreativnih industrija (industrijska baština 19. stoljeća) (zahtjeva dugoročnu pripremu-gradski projekt)*
 - Blok Badel
 - Projekt Sveučilišno-znanstvenog kampusa Borongaj
 - Prenamjena prostora tvornice Pluto
 - Prenamjena bivše vojne bolnice u Vlaškoj ulici
 - Prenamjena Zagrebačke tvornice ulja-Muzej holokausta
 - Velesajam – transformacija sajmišnog prostora u multifunkcionalni prostor, Grad Zagreb /ZGH

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrada registra brownfield lokacija na području aglomeracije	Broj	Inventarizacija i izrada jedinstvene baze podataka (registra) brownfield lokacija aglomeracije	1	2023.	godišnje	Županije, gradovi i općine UAZ
Obnovljena brownfield područja	m2	Površina brownfield lokacija na kojima su provedene aktivnosti pripreme i realizacije projekta regeneracije	240.000	2023.	godišnje	Županije, gradovi i općine UAZ

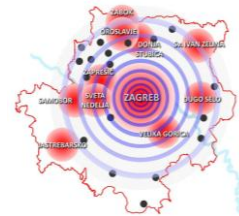
Mjera 3.4.4. Razvoj i promocija identitetskih potencijala

Popis indikativnih aktivnosti

- ulaganje u promociju autentičnog i karakterističnog proizvoda
- edukacije o o identitetu i načinima korištenja identitetskih potencijala
- afirmiranje identiteta povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području aglomeracije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Definiranje autentičnih proizvoda/suvenira	Broj proizvoda	Afirmiranje identitetskog potencijala kroz edukaciju i kroz promociju karakterističnih proizvoda, obilježja i mjesta		2023.	Godišnje	JLS
Edukacija o identitetu i načinima korištenja identitetskih potencijala	Broj polaznika			2023.	Godišnje	JLS

5. PROVEDBA – POGLAVLJE 5.1. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE

Financijski okvir daje indikativni prikaz financijskih sredstava za provedbu razvojnih aktivnosti definiranih kroz ciljeve, prioritete i mjere Razvojne strategije Urbane aglomeracije Zagreb.

U formiranju indikativnog financijskog okvira poseban izazov činila je potreba povezivanja podataka s različitim razina, kao i dokraja nedefiniran odnos strateških razvojnih projekata i drugih projekata državne razine, županija / dijela županija koje ulaze u obuhvat UAZ i strateških razvojnih projekata i drugih projekata koji su od značaja za područje UAZ. Stoga su pri izradi konzultirani predstavnici JLS u obuhvatu, ali i predstavnici županijskih razvojnih agencija, odnosno regionalni koordinatori koji su dostavljali podatke iz područja svoje nadležnosti.

Indikativni financijski okvir izrađen je kao procjena na temelju raspoloživih podataka iz proračuna Grada Zagreba, proračuna jedinica lokalne samouprave u obuhvatu UAZ te podataka o projektima županijske razine za koje je utvrđeno da su od razvojnog značaja i za područje UAZ, ostalih podataka i informacija dobivenih od ključnih dionika.

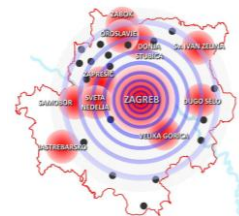
Mogućnosti privlačenja sredstava iz EU fondova u dijelu izrade financijskog okvira temeljile su se na utvrđenom omjeru sufinanciranja kroz ITU mehanizam (za one projekte koji su prihvatljivi za sufinanciranje kroz ITU), a za ostale aktivnosti, projekte i programe u pojedinom prioritetu dionici su dostavljali okvirne procjene udjela sufinanciranja po izvorima na način definiran u Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja.

Financijski okvir daje jednostavan pregled okvirnih planiranih alokacija po prioritetima, a s obzirom da je riječ o prvoj generaciji ovog strateškog razvojnog dokumenta, za očekivati je da će se kroz jačanje komunikacije i suradnje u provedbi razvojnih projekata sredstva u narednom razdoblju i povećavati.

Napominjemo da su sredstva učešća Grada Zagreba iskazana u koloni Izvori financiranja kao županijski proračun obzirom na status Grada Zagreba kao županije.

Kroz iskustvo koje se stječe izravnim sudjelovanjem u implementaciji mjera i aktivnosti, dionici UAZ će moći ne samo kvalitetnije procijeniti iznose i udjele financiranja, već će ukupna suma planiranih sredstava povećati. Detaljnija razrada biti će vidljiva u Akcijskom planu.

U cilju unapređivanja sustava planiranja i izvještavanja očekuje se na nacionalnoj razini proces usklađivanja potreba proizašlih iz Zakona o regionalnom razvoju, Zakona o financijama i Zakona o proračunu, te njihovih podzakonskih akata kako bi se u budućnosti za potrebe izrade strategija razvoja urbanih područja osigurala čvršća uporišta za određivanje potrebnih sredstava i njihovih alokacija te time osiguralo i kvalitetnije i cjelovitije izvještavanje o učincima utrošenih sredstava.

	Ciljevi i prioriteti	Izvor financiranja					SVEUKUPNO
		Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni proračun	Fondovi EU	Ostalo	
1	Cilj: UNAPRIJEDITI KVALITETU ŽIVLJENJA, JAVNU I DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I LUDSKE POTENCIJALE	56.625.019,93	6.203.183.928,33	292.621.936,58	303.243.328,53	279.318.675,62	7.134.992.889,00
1.1.	Prioritet: Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zaposljivosti	742.686,60	1.646.492.500,00	25.797.366,25	132.317.142,23	24.100.083,92	1.829.449.779,00
1.2.	Prioritet: Unaprjeđivanje javne i društvene infrastrukture i usluga	150.000,00	2.125.108.595,00	84.008.095,00	18.785.000,00	5.002.500,00	2.233.054.190,00
1.3.	Prioritet: Unaprjeđivanje standarda stanovanja	50.000.000,00	821.732.000,00	175.000.000,00	5.000.000,00	195.000.000,00	1.246.732.000,00
1.4.	Prioritet: Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđivanje kvalitete življenja	5.732.333,33	1.609.850.833,33	7.816.475,33	147.141.186,30	55.216.091,70	1.825.756.920,00
2	Cilj: RAZVIJATI KONKURETNOST I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	84.903.333,33	891.003.292,19	261.775.430,51	783.558.274,30	612.723.800,57	2.633.964.130,90
2.1.	Prioritet: Konkurentno poduzetništvo i obrtništvo	0,00	381.862.750,00	60.706.265,27	294.624.214,22	382.349.738,07	1.119.542.967,55
2.2.	Prioritet: Znanstveno - tehnološki razvoj i inovacije	2.400.000,00	7.000.000,00	3.000.000,00	23.000.000,00	5.000.000,00	40.400.000,00
2.3.	Prioritet: Razvoj turizma i kulture	82.153.333,33	428.647.542,19	193.454.165,24	447.799.060,08	215.374.062,50	1.367.428.163,35
2.4.	Prioritet: Održivo korištenje prirodnih resursa	350.000,00	73.493.000,00	4.615.000,00	18.135.000,00	10.000.000,00	106.593.000,00
3	Cilj: UNAPRIJEDITI UPRAVLJANJE OKOLIŠEM, PRIRODOM I PROSTOROM	487.018.089,70	5.879.876.118,88	430.996.057,29	5.846.262.665,91	1.161.275.284,40	13.805.428.216,17
3.1.	Prioritet: Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode	111.421.243,50	416.250.557,63	12.308.045,04	287.137.607,84	18.000.000,00	845.117.454,00
3.2.	Prioritet: Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture	72.837.500,00	842.152.500,00	97.386.250,00	1.319.999.725,00	417.690.975,00	2.750.066.950,00
3.3.	Prioritet: Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti	298.954.624,25	4.127.232.766,75	279.933.012,25	3.992.199.045,50	714.316.068,75	9.412.635.517,50
3.4.	Prioritet: Održivi prostorni razvoj urbane aglomeracije	3.804.721,95	494.240.294,50	41.368.750,00	246.926.287,57	11.268.240,65	797.608.294,67
	SVEUKUPNO:	628.546.442,97	12.974.063.339,40	985.393.424,38	6.933.064.268,73	2.053.317.760,59	23.574.385.236,07